

วารสารสังคมศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ISSN 0125 - 331X

- การรับค่าเงินกับผลกระทบทางเศรษฐกิจในประเทศ
- แนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทย
- พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และตำแหน่งทางการเมือง :
ราชการสรุปผลการวิจัยความโน้มเอียงทางการเมือง
ของประชาชนไทยใน 8 จังหวัดภาคตะวันออก
- พรหมแดนและทะเลอาณาเขต
- มานุษยวิทยา : ประวัติแนวความคิดและทฤษฎีคอนเท้นท์หนึ่ง
- เกร็ดความรู้จาก

THE OXFORD COMPANION TO AMERICAN HISTORY

วารสารคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ปีที่ 9 ฉบับที่ 12

ประจำปีการศึกษา 2527

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณะ
2. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางค่านักกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางนำเสนอทัศนะทางสังคมศาสตร์

เจ้าของ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิมล ศรีชัยญา

บรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ศิริ ศิริวัฒน์แก้ว

ประจำกองบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญเคิม พันรอบ

อาจารย์พัชนี นนทศักดิ์

รองศาสตราจารย์การดี มหาจันทร์

อาจารย์สรุติ สกุลรัตน์

อาจารย์ศิริศักดิ์ มหาวรรศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย เกษะพรหมพันธุ์

ผู้พิมพ์ นางสาวกาญจนา ชจร เกษากีวาท

กำหนดออก ปีการศึกษาละ 1 ฉบับ

บทความในวารสารเล่มนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน
คณะสังคมศาสตร์ มศว บางแสน ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

การปรับค่าเงินกับผลกระทบทางเศรษฐกิจในประเทศไทย.....	ศิริศักดิ์ มทวารศิลป์	11
แนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทย.....	สัญญา จิตตานนท์	11
พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และตำแหน่งทางการเมือง รายการสรุปผลการวิจัยความโน้มเอียงทางการเมืองของ ประชาชนไทยใน 8 จังหวัดภาคตะวันออก.....	นิสิตผู้เรียนวิชาพรรคการเมือง และการเลือกตั้ง ภาค 1/2527 คณะสังคมศาสตร์ นศว. บางแสน นายศรุติ สกุลรัตน์ อ.ที่ปรึกษา	23
พรมแดนและทะเลอาณาเขต.....	ศิริ ศิริพันธ์แก้ว	37
มานุษยวิทยา : ประวัติแนวความคิดและทฤษฎี ตอนที่หนึ่ง.....	บุญเกิม พันรอม	49
เกล็ดความรู้จาก The Oxford Companion to American History.....	สุวิมล ศิริชัยญา	79

บรรณาธิการแถลง

ปัญหาภาวะการเงินเป็นเหตุให้คณะสังคมนศาสตร์จำกัดแผนแพร่วารสารปีการศึกษาละ 1 ฉบับ และล่าช้า ในปีการศึกษา 2528 คณะผู้จัดทำวารสารจะพยายามแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อยืนยันหยักที่จะจรโลงวารสารของคณะไว้และจะปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้ดีขึ้น

วารสารฉบับนี้สำเร็จได้โดยความร่วมมือ และความเสียสละของผู้บริหารและคณาจารย์ทุกคนในคณะ คณะผู้จัดทำจึงขอขอบคุณบุคคลดังกล่าวไว้ ณ โอกาสนี้

เพื่อให้วารสารของคณะสังคมนศาสตร์ มศว บางแสน มีคุณภาพและประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านยิ่งขึ้น โปรดส่งข้อเสนอแนะมายังบรรณาธิการและกองบรรณาธิการได้ทุกเวลา ขอขอบคุณล่วงหน้า

การปรับค่าเงินกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศ

ศิริศักดิ์ มหาวรรคศิลป์ *

ในระยะเมื่อไม่นานมานี้ ประมาณต้นเดือนพฤศจิกายน 2527 ประเทศไทยเรา โดยรัฐบาลได้ประกาศปรับค่าเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ จาก 23 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ มา เป็น 27 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ การปรับค่าเงินดังกล่าวนี้ หรืออีกนัยหนึ่งการลดค่าเงินบาทเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะนักธุรกิจ พ่อค้า นักหนังสือพิมพ์ และชนชั้นกลางประชาชนผู้เป็นแรงงาน เกษตรกรและผู้บริโภค ทั้งนี้รวมถึงหน่วยงานที่สำคัญ ๆ ของรัฐหลายหน่วยงาน

การวิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะต่าง ๆ นานา ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการปรับค่าเงินครั้งนี้ ตามแต่ประโยชน์ได้เสียซึ่งแต่ละกลุ่มบุคคลได้รับการกระทบ การปรับค่าเงินจึงเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งจุดใจให้ผู้เขียนเกิดแนวความคิดนำเสนอเป็นบทความดังที่เห็นอยู่ บทความนี้ผู้เขียนมีความมุ่งหมายเสนอในแนววิชาการทั่วไปตามหลักวิชา มิได้มุ่งเพื่อหาคำตอบความถูกผิดหรือในทำนองที่ไม่ดีแต่ประการใด

---

* ผู้เขียนปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำในภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน

บทความนี้มีด้วยกัน 4 ตอน ตอนที่ 1 จะเป็นการชี้แจงเบื้องต้นที่เกี่ยวกับค่าของเงิน เพื่อเป็นบรรทัดฐาน ให้เป็นที่เข้าใจอันจักนำสู่การพิจารณาการปรับค่าเงินและผลกระทบทางเศรษฐกิจในประเทศ ที่จะกล่าวต่อไปได้โดยง่าย ตอนที่ 2 จะเป็นการให้ความกระจ่าง ขอบเขตธรรมชาติของการปรับค่าเงิน ตอนที่ 3 เป็นการกล่าวถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจในประเทศ (อันเกิดจากการปรับค่าเงิน) อย่างกว้าง ๆ และ ตอนที่ 4 เป็นการสรุปความ

1. ค่าของเงิน

สิ่งหนึ่งที่เราไม่อาจมองข้ามความสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเราและทุกคนในสังคม นั่นคือ "เงิน" (money) ที่เรามีและถือกันอยู่ เพื่อใช้เป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการอันเป็นเครื่องดำรงชีวิต เงินจะมีคุณค่าต่อเรามากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งที่ใช้พิจารณากันและเป็นที่ยกกล่าวถึง คือ "ค่าของเงิน" (value of money) โดยเฉพาะเมื่อเงินมีค่าเปลี่ยนแปลง มักจะเป็นปัญหาถกเถียงกันโดยทั่วไป และที่เป็นปัญหาอย่างมากจะเกิดขึ้นในกรณีที่เงินมีค่าลดลง

1.1 ความหมายค่าของเงิน

ค่าของเงินมีความหมายว่าอย่างไร "ค่าของเงินก็คือ "ขนาดปริมาณหรือจำนวนสินค้าและบริการซึ่งเงินหนึ่งหน่วยนั้นสามารถเรียกรองไคร้มา ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง" หนึ่งหน่วยเงินจำนวนเดียวกันในเวลาต่างกันอาจมีค่าไม่คงที่ ซึ่งหมายถึงค่าในรูปของปริมาณสินค้าและบริการที่หนึ่งหน่วยเงินจำนวนนั้นในเวลาหนึ่ง จะปรากฏว่ามีค่าเรียกรองสินค้าและบริการกลุ่มเดียวกันได้ในปริมาณที่มากกว่าเดิม แต่ในอีกเวลาหนึ่งมีค่าที่จะได้สินค้าและบริการ ชุดเดียวกันนั้นในปริมาณที่น้อยกว่าเดิม

ที่กล่าวมานี้ คงเป็นการเพียงพอต่อการชี้ความหมายค่าของเงิน และคงจะพอมองเห็นได้โดยนัย ๆ ว่า ค่าของเงินโดยทั่ว ๆ ไป เมื่อมีค่าเปลี่ยนแปลง จะมีผลกระทบทรงใน

เบื้องต้นกระไรบ้าง กล่าวให้ชัดเจนได้ว่า มีผลต่อการเรียกร้องในจำนวนสินค้าและบริการ

1.2 ลักษณะการพิจารณาของเงิน

การพิจารณาค่าของเงินที่แตกต่างกันเป็น 2 กรณี คือ ค่าของเงินภายใน (ประเทศ) และค่าของเงินภายนอก (ระหว่างประเทศ)

ค่าของเงินภายใน จะเป็นการพิจารณาค่าของเงินที่ใช้กันโดยทั่วไปภายในสังคมของประเทศนั้น ค่าของเงินภายในจะวัดด้วยระดับราคาสินค้าและบริการทั่วไปในการครองชีพที่เกิดขึ้นในประเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง "ดัชนีราคาครองชีพ" ถ้าขณะใดก็ตาม ดัชนีราคาครองชีพเริ่มตัวสูงขึ้น จะแสดงถึงค่าของเงินภายในมีค่าลดลง และในทางกลับกันถ้าดัชนีราคาครองชีพลดต่ำลง ค่าของเงินภายในก็จะมีค่ามาก กล่าวง่าย ๆ ได้ว่า ค่าของเงินภายในจะมีความสัมพันธ์แปรผกผันกับดัชนีราคาครองชีพ

ค่าของเงินภายนอก เป็นอีกกรณีหนึ่งซึ่งชี้ค่าของเงินสกุลของประเทศเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ ค่าของเงินภายนอก จะวัดด้วยอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลของประเทศกับเงินสกุลต่างประเทศเป็นคู่ ๆ ไป หรือที่รู้จักกันดีว่า "อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ" (Foreign exchange rate) เช่น อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทต่อเงินต่างประเทศ อาจเป็นดอลลาร์ (สหรัฐ) เยน (ญี่ปุ่น) หรือมาร์ค (เยอรมัน) เป็นต้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความหมายที่บ่งถึง ราคาของเงินตราต่างประเทศ ในรูปจำนวนเงินสกุลของประเทศ เช่น 1 ดอลลาร์ (สหรัฐ) มีราคาเท่ากับ 23 บาท เป็นต้น ถ้าขณะใดก็ตามอัตราแลกเปลี่ยนมีค่าสูงขึ้นกว่าเดิม ก็หมายความว่าต้องใช้จ่ายเงินสกุลของประเทศ ในจำนวนมากขึ้นในการได้มาซึ่งหนึ่งหน่วยเงินตราต่างประเทศนั้น ซึ่งในขณะเดียวกันจะชี้ถึงค่าของเงินภายนอก อันหมายถึงเงินสกุลของประเทศมีค่าลดลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีอัตราลดลงจากเดิม เงินสกุลของประเทศก็จะมีค่าภายนอกมากขึ้น ค่าของเงินภายนอก อันหมายถึงค่าเงินสกุลของประเทศ เช่นเดียวกันจะมีความสัมพันธ์แปรผกผันกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เป็นคู่กรณีกัน

2. การปรับค่าเงิน

ประเด็นในเรื่องนี้ เป็นสิ่งที่ผู้เขียนมุ่งเสนอโดยตรงในที่นี้ การปรับค่าเงินโดยนัย ก็คือการเปลี่ยนแปลงค่าเงิน ที่ได้เป็นไปตามธรรมชาติของสภาวะความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ โดยตัวมันเอง อีกนัยหนึ่งเป็นมาตรการที่กระทำด้วยความจงใจ ซึ่งรัฐประสงค์จะให้เป็นที่ ค้ำความจำเป็นซึ่งให้ต้องไขมาตรการนี้ ความเข้าใจในประเด็นความจำเป็นนี้ เป็นเรื่องที่จะต้อง พิจารณาถึง ธรรมชาติของข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับค่าเงิน ซึ่งจะกล่าวต่อไปเป็นลำดับ

ทั้งกล่าวแล้วว่า ค่าของเงินพิจารณาแยกได้เป็น ค่าของเงินภายในและค่าของเงิน ภายนอก กรณีของการปรับค่าเงินเป็นประเด็นเกี่ยวข้องกับค่าภายนอกของเงิน ดังนั้นเรา จะตัดประเด็นค่าภายในของเงินออกจากที่นี้ เมื่อเกี่ยวข้องกับค่าภายนอกเช่นนี้ การปรับค่าเงินจึง เป็นการเข้าไปเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างสกุล คือการกำหนดราคาเงินสกุล ต่างประเทศชนิดที่ต้องการให้เปลี่ยน เช่น การกำหนดราคาเงินดอลลาร์ (สหรัฐ) ดังเช่นที่ รัฐบาลไทยเราได้ดำเนินการไปแล้วนี้ โดยที่อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสกุลอื่น ๆ ยังคง เป็นไปตามปกติเดิมที่เป็นอยู่

ในการปรับค่าเงินนั้นมีทิศทางอยู่ 2 ทิศทาง ทิศทางหนึ่งคือการปรับค่าเงินให้สูงขึ้น ก็หมายความว่า ลดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสกุลนั้น อีกทิศทางหนึ่งคือการปรับค่าเงิน ให้ลดลง ซึ่งหมายถึงการปรับค่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสกุลนั้นให้สูงขึ้น โดยปกติ ทั่วไปจะไม่ค่อยพบกับการปรับค่าเงินให้สูงขึ้น จะมีก็แต่การปรับค่าเงินให้ลดลงหรือที่เรียกว่า "การลดค่าเงิน" (devaluation) เมื่อมีการลดค่าเงินผลก็คือ เงินสกุลของประเทศจะเรียก ว่า "เสื่อมค่า" (depreciation) แต่อย่าเพิ่งเข้าใจผิดว่าเงินไม่มีค่า ค่าของเงินยังคงมีอยู่ เพียงแต่ว่าลดลงไปบางเท่านั้น ในขณะที่เกี่ยวกับค่าเงินสกุลต่างประเทศชนิดนั้นจะเรียกว่า "มีค่า ลอยตัวหรือเพิ่มค่า" (appreciation)

2.1 ธรรมชาติของข้อขัดข้องเกี่ยวกับการปรับค่าเงิน

ธรรมชาติที่สำคัญในเรื่องนี้มี 2 ประการได้แก่ 1) ปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ที่ติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน และ 2) อันตรายที่เกิดจากการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศดังกล่าวในข้อ 1.

2.1.1 การขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ

ประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (open economy หมายถึง มีการติดต่อทางการค้าระหว่างประเทศ มีการส่งสินค้าเข้าและส่งออก รวมถึงเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ (capital movement) เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศนี้ เมื่อดำเนินไประยะเวลาหนึ่ง ผลของการค้าระหว่างประเทศจะมีการขาดดุลหรือเกินดุลทางการค้าที่มีต่อกันเกิดขึ้น ดุลระหว่างประเทศที่สำคัญมี 3 ดุลด้วยกัน คือ ดุลการค้า ดุลเงินทุนเคลื่อนย้าย และดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ

ดุลการค้าก็คือ ผลสุทธิที่ได้จากผลต่างมูลค่าการส่งออกและการนำเข้าทำนองเดียวกัน ดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายได้จากผลสุทธิของเงินทุนไหลเข้าและไหลออก เงินทุนส่วนนี้เป็นเรื่องของการลงทุนระหว่างประเทศ หรืออื่น ๆ ที่มีขึ้นเกิดจากการส่งสินค้าเข้าหรือการส่งสินค้าออก เมื่อนำผลสุทธิของดุลทั้งสองนี้มารวมกัน ผลที่ได้ก็จะเป็นดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ซึ่งถ้าได้เกินดุล เงินตราต่างประเทศจะไหลเข้า และถ้าขาดดุลก็หมายความว่าเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศจะไหลออก ซึ่งในทิศทางแรกจะทำให้ประเทศมีเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นจากเดิม และในทางตรงกันข้ามเมื่อขาดดุลเงินตราต่างประเทศจะไหลออกก็จะมีเงินตราต่างประเทศในจำนวนที่เหลือน้อยลง

การขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ อาจมาจากการขาดดุลการค้า พร้อมด้วยการขาดดุลเงินทุนเคลื่อนย้าย หรืออาจมาจากการขาดดุลการค้ามากกว่าการเกินดุลค้าเงินทุนเคลื่อนย้าย และหรืออีกนิตทางหนึ่งมาจากการขาดดุลเงินทุนเคลื่อนย้ายมากกว่าการ

เกินดุลการค้า สำหรับประเทศไทยการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ จะมาจากการขาดดุลการค้า ซึ่งไม่สามารถชดเชยด้วยการเกินดุลด้านเงินทุนเคลื่อนย้าย และมีการขาดดุลการชำระเงินในลักษณะดังกล่าวนี้ติดต่อกันเป็นเวลายาวนาน

2.1.2 อันตรายที่เกิดจากการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ

ตามปกติการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ เป็นเรื่องธรรมดาของการติดต่อการค้าที่มีต่อกัน ซึ่งไม่น่าเป็นสิ่งที่ต้องวิตก ประเด็นนี้หมายความว่า ถ้าการขาดดุลนี้เป็นเพียงชั่วคราวชั่วคราว และเป็นระยะเวลาสั้น ๆ แต่ถ้าเป็นการขาดดุลอย่างต่อเนื่องกันเป็นระยะยาว อันนี้เป็นสิ่งน่าวิตกที่จะต้องหาทางแก้ไข

การขาดดุลการชำระเงินเป็นระยะยาวต่อเนื่องกันนี้ มีผลให้เงินตราต่างประเทศ ซึ่งตามปกติมีสำรองอยู่ในประเทศจะร่อยหรอลงไป เพราะต้องนำมาจ่ายชำระค่าที่ขาดดุลกันอยู่ และตามปกติเงินตราต่างประเทศที่ใช้ชำระหนี้การค้านี้ ส่วนมากก็เป็นชนิดที่เป็นทุนสำรองการออกเงินตราสกุลของประเทศ ดังนั้น เมื่อมีการขาดดุลการชำระเงินบ่อยครั้งเป็นระยะยาว ทุนสำรองเงินตราซึ่งเป็นหลักประกันการออกเงินตราของประเทศ เพื่อใช้กันทั่วไปในประเทศ ก็จะเหลือน้อยลง ลักษณะเช่นนี้จะกระทบต่อปริมาณเงินหมุนเวียนภายในประเทศ ซึ่งก็จะน้อยลงตามไปด้วย อันทำให้เงินหมุนเวียนภายในประเทศมีน้อยเกินไป จะก่อภาวะเศรษฐกิจในประเทศซบเซา และมีผลต่อเนื่องไปถึงเสถียรภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การลงทุนจะลดน้อยลง การว่างงานจะเกิดขึ้น สินค้าและบริการในประเทศจะขาดแคลน ราคาจะถีบตัวสูงขึ้น มาตรฐานการครองชีพจะเสถียรลง ความผิดเคืองจะเกิดขึ้นโดยทั่วไป แม้ว่าจะมีการอาศัยเครดิตเพื่อผ่อนคลายนาน ๆ ด้งกล่าวนี้ จะช่วยได้ก็เป็นเพียงชั่วคราวหนึ่งสั้น ๆ เท่านั้น เพราะในที่สุดจะขาดความเชื่อถือต่อกัน เนื่องจากไม่อาจชำระหนี้ซึ่งกันและกันได้โดยราบรื่นโดยปกติ หรือแม้ว่าจะใช้สินทรัพย์อื่น ๆ ที่มีในประเทศเป็นทุนสำรองการออกเงินตราของประเทศก็ตาม ก็มีลักษณะไม่ต่างไปจากการใช้เครดิตดังกล่าวแล้วนี้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาการขาดดุลการชำระเงินต่อเนื่อง ระยะเวลาเช่นนี้จะอันตรายมากเพียงใด ผู้อ่านก็คงสามารถใช้วิจารณญาณบอกกับตนเองได้

2.2 การแก้ไขสถานการณ์ด้วยการปรับค่าเงิน

การปรับค่าเงินช่วยแก้ไขปัญหาการขาดดุลการชำระเงินได้หรือ ตามหลักวิชาแล้วการแก้ไขมีหลายวิธี ซึ่งไม่เสมอไปที่จะต้องใช้วิธีการปรับค่าเงิน ปัญหาการขาดดุลการชำระเงินขาดดุลนี้ จะอยู่ที่การทำให้ดุลการค้าหรือดุลเงินทุนเคลื่อนย้าย อย่างใดอย่างหนึ่งมีเกินดุลมากพอที่จะชดเชยการขาดดุลของอีกอย่างหนึ่ง หรือมีเขมนั้นก็ต้องพยายามลดการขาดดุลในชนิดนั้น ๆ ให้ได้ ซึ่งเป็นวิธีการที่ดูจะสมเหตุสมผลมากกว่า ทุกง่าย ๆ ก็คือต้องช่วยตนเองมากกว่าที่จะให้ผู้อื่นมาช่วย แต่สามารถให้ผู้อื่นมาช่วยได้ก็เป็นการดีถ้าหากเป็นไปได้

การแก้ไขนั้น อาจใช้วิธีการจำกัดโควตาการสั่งเข้า การเก็บภาษีสินค้าเข้าในอัตราสูง ๆ หรือที่เรียกว่าการตั้งกำแพงภาษี อันนี้ก็เป็นการลดมูลค่าการสั่งเข้า การส่งเสริมสินค้าออกก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าการส่งออก หรือการลดเงินทุนของประเทศเคลื่อนย้ายออกไปต่างประเทศ โดยการเพิ่มอัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์รัฐบาลให้สูงกว่าผลตอบแทนการลงทุนในต่างประเทศ หรือเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในประเทศให้สูงกว่าอัตราผลตอบแทนการลงทุนในต่างประเทศ ดังนี้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามสำหรับบทความนี้จะพิจารณาที่แก้ไขด้วยวิธีการปรับค่าเงิน

การปรับค่าเงินเพื่อแก้ไขการขาดดุลการชำระเงิน ก็คือการลดค่าเงินโดยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศชนิดที่ใช้นั้นเป็นหลักให้สูงขึ้น อีกนัยหนึ่งเป็นการทำให้เงินตราต่างประเทศชนิดนั้นมีค่าลอยตัวหรือเพิ่มค่าคงที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น เมื่อเป็นเช่นนี้การสั่งสินค้าเข้าซึ่งต้องจ่ายค่าสินค้าด้วยเงินตราต่างประเทศชนิดนั้น จึงเสมือนหนึ่งราคาสินค้าเข้าจะแพงขึ้นในรูปของเงินสกุลของประเทศ เพราะผู้สั่งเข้าจะต้องใช้เงินสกุลของประเทศมาแลกกับเงินตราต่างประเทศชนิดนั้นเพื่อจ่ายค่าสินค้าอีกต่อหนึ่ง ลักษณะเช่นนี้เป็นการทำให้ราคาสินค้าเข้าแพงขึ้นจากเดิมนั่นเอง ก็มีผลทำให้เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการสั่งสินค้าเข้าหรืออาจการสั่งสินค้าเข้าได้ ซึ่งสามารถช่วยลดการขาดดุลการค้าลงได้ และถ้าเหตุการณ์เป็นเช่นนี้จริง ก็

สามารถที่จะช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และขำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในประเทศให้คงอยู่ต่อไป

ขอให้สังเกตด้วยว่า การปรับค่าเงินหรือให้แข็งเงินคือ การลดค่าเงิน จากการปรับค่าอัตราแลกเปลี่ยนให้เงินตราต่างประเทศมีราคาสูงขึ้นนี้ เป็นการทำให้สินค้าต่างประเทศมีราคาแพงขึ้นในแง่ของผู้สั่งเข้าและบุคคลในในประเทศ ที่คิดจะซื้อสินค้าจากต่างประเทศ แต่มิได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงที่จะกล่าวว่า สินค้าในประเทศที่จะส่งออกมีราคาลดลง ราคาสำหรับสินค้าส่งออกของประเทศยังคงเป็นไปตามปกติทั่วไป อีกด้านหนึ่งในแง่ของเงินทุนเคลื่อนย้าย การลดค่าเงินมีผลทำให้การไหลออกของเงินทุนไปต่างประเทศลดน้อยลง แต่เงินทุนต่างประเทศไหลเข้าจะมากขึ้นหรือไม่ ยังเป็นที่น่าสงสัยอยู่ เพราะขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจของชาวต่างประเทศที่จะมาลงทุน มาท่องเที่ยวใช้จ่ายในประเทศของเรา แม้ค่าเงินของเราจะมีค่ามากในประเทศของเรา แต่ตามบรรยากาศการลงทุนไม่ดี คุณภาพสินค้าของเราไม่คุ้มค่าตรฐาน การไหลเข้าของเงินตราต่างประเทศโดยตรง ก็ไม่อาจหวังหวังได้ ดังนั้น การปรับค่าเงินจึงมีผลต่อการลดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศ แต่ไม่อาจมีประสิทธิผลที่จะบังออกได้โดยตรงในการไหลเข้าของเงินตราต่างประเทศ จึงควรพึงระมัดระวังไว้ด้วยในการทำความเข้าใจ

3. ผลกระทบทางเศรษฐกิจในประเทศจากการปรับค่าเงิน

ในตอนที่ 2 ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า โดยนัย ๆ เมื่อมีการขาดดุลการชำระเงินอย่างต่อเนื่องเป็นระยะยาว จะเกิดอันตรายต่อเศรษฐกิจในประเทศมากเพียงไร และการปรับค่าเงินเป็นมาตรการประการหนึ่ง ที่สามารถช่วยลดปัญหาคงกล่าวได้ อย่างไรก็ตามจะแก้ปัญหาคาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศได้ แต่หาใช่จะปราศจากการสร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจภายในระหว่างหรือภายหลังการปรับค่าเงิน ตามหลักทางวิชาการโดยทั่วไปจะได้แก่ผลกระทบในด้านการผลิต ในด้านการบริโภค และอีกด้านหนึ่งคือการตกกระทบที่มีต่อหน่วยบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เช่น

เจ้าของผู้ประกอบการ บุคคลในฐานะแรงงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม บทความนี้จะชี้เฉพาะผลกระทบในด้านการผลิตและด้านการบริโภคเท่านั้น เพื่อเป็นข้อคิดและการทำความเข้าใจอย่างกว้าง ๆ

3.1 ผลกระทบในด้านการผลิต

ผลกระทบในค่านี้อาจเกิดขึ้นต่อจำนวนผลิต เฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการผลิตที่ต้องอาศัยปัจจัยวัตถุดิบจากต่างประเทศ อุตสาหกรรมดังกล่าวนี้จะต้องเผชิญกับต้นทุนที่สูงขึ้น ดังนั้น จึงมีผลทำให้ของลดปริมาณผลิตหากของจำหน่ายในราคาเดิมภายใต้เป้าหมายกำไรสูงสุด แม้ในกรณีที่กำไรสูงสุดก็ตาม เช่น กรณีที่มุ่งรักษากำไรต่อหน่วยขั้นต่ำ ก็มีผลทำให้ของเพิ่มราคาจำหน่าย เหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวนี้ โดยทั่วไปมักจะมีผลต่อปริมาณผลิตในทิศทางที่ลดน้อยลงเสมอ ผลกระทบนี้จะต่อเนื่องไปถึงปริมาณการผลิตของอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยผลิตผลของอุตสาหกรรมข้างต้นนี้อีกต่อหนึ่ง ซึ่งถ้าอุตสาหกรรมมีลักษณะเชื่อมโยงต่อกันเช่นนี้ ในที่สุดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็ย่อมจะถดถอยลง รายได้ประชาชาติก็จะตกต่ำ และอาจนำไปสู่วิกฤติความยากจน เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งอาจเป็นไปได้ ถ้าหากขาดการเข้ามาแทรกแซงอื่น ๆ เข้ามาควบคุม รวมด้วย

3.2 ผลกระทบในด้านการบริโภค

ตามปกติ ถ้าสังคมมีสินค้าและบริการสนองความต้องการได้อย่างสม่ำเสมอ ความเป็นอยู่ของบุคคลทั้งหลายในสังคมก็จะเป็นไปโดยปกติสุข แต่ถาสินค้าและบริการมีการขาดแคลนเกิดขึ้น ราคาสินค้าและบริการทั่วไปจะถีบตัวสูงขึ้น ซึ่งหมายถึงค่าครองชีพที่สูงขึ้นตามไปด้วย ความเดือดร้อนในการครองชีพย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ผลกระทบในด้านการบริโภคนี้อาจเกิดขึ้นเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องมาจากการผลิตที่ได้รับการกระทบ จากการปรับค่าเงินจะมีผลทำให้ลดปริมาณการผลิตและถ้าต่อเนื่องไปถึงการผลิตอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน แน่นนอนย่อมกระทบต่อสวัสดิการในด้านการบริโภค ราคาสินค้าที่ดี คุณภาพของสินค้าที่ดี ล้วนจะมีแนวโน้มที่มีทิศทางลดประโยชน์ของการบริโภค ผู้บริโภคโดยทั่วไปจะเผชิญกับรายจ่ายค่าครองชีพที่สูงขึ้นในค่านี้อาจกระทบกระเทือน

จะมีมาก ถ้าสินค้าบริการโดยส่วนใหญ่จะผลิตในประเทศแต่มีบางส่วนผสมปัจจัยวัตถุดิบจากต่างประเทศ ในสัดส่วนที่สูงมาก ๆ อย่างไรก็ดี การกระทบกระเทือนจะมีน้อยมาก ถ้าสินค้าและบริการส่วนใหญ่ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยปัจจัยจากต่างประเทศ

4. สรุปความ

การปรับค่าเงิน เป็นมาตรการหนึ่งในหลาย ๆ มาตรการ ในการแก้ไขภาวะการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ การแก้ไขภาวะดังกล่าวนี้เป็นสิ่งจำเป็นถ้าเป็นการขาดดุลที่ต่อเนื่องเป็นระยะยาว อันตรายจากการขาดดุลมีมากไพศาลซึ่งจำต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็ว อย่างไรก็ดี การปรับค่าเงินก็อาจเป็นอันตรายได้เช่นกัน ถ้าประเทศในค่านับการผลิตรายใหญ่ต้องมาจากการใช้ปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ หากเป็นเช่นนั้นเมื่อมีการปรับค่าเงิน จำเป็นที่จะต้องมีการใช้มาตรการทางนโยบายอื่น ๆ เข้าควบคุมร่วมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือของประชาชน และการที่จะต้องหันมาพึ่งการผลิตของประเทศให้มากขึ้น แน่นนอนทุกฝ่ายจะต้องยอมรับสภาพร่วมกัน เพื่ออนาคตอันแจ่มใสในภายหน้า

แนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทย

สัญญา จักคานนท์ *

ความจำเป็นสำหรับอาชีพอิสระ

ในการพัฒนาประเทศนั้นการพัฒนาถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดในฐานะที่เป็นปัจจัยรากฐานที่ช่วยให้การพัฒนาประเทศในส่วนอื่น ๆ ใ้บรรลุผลสำเร็จ การวางแผนกำลังคนหรือนัยหนึ่ง การเตรียมสร้างคนให้มีคุณภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนา จึงเป็นความจำเป็นอันรีบด่วน

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อเวลาเราพูดถึงการเตรียมแผนกำลังคน หรือแม้กระทั่งแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในส่วนที่เป็นการเตรียมกำลังแรงงานเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ เราก็มักจะเน้นถึงปริมาณความต้องการของฝ่ายธุรกิจภาคเอกชน และงานในส่วนราชการหรือองค์การรัฐวิสาหกิจเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่แรงงานในส่วนนี้เพียงประมาณร้อยละ 20 หรือประมาณ 5 ล้านคนของกำลังแรงงานทั้งหมดภายในประเทศซึ่งมีจำนวนประมาณ 25 ล้านคน นอกนั้นเป็นแรงงานประเภทประกอบอาชีพอิสระทั้งสิ้น นับเป็นการเตรียมคนเพื่อไปเป็นลูกจ้างของรัฐและของเอกชนโดยส่วนเดียว วิธีจัดการกับทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวนี้ไม่ว่ายังไม่ถูกต้องเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็น

---

* อาจารย์ช่วยราชการคณะสังคมศาสตร์ มศว บางแสน จากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ส่วนงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

การฝากแนวทางแก้ปัญหาการว่างงานไว้กับภาวะเศรษฐกิจโดยส่วนรวม โดยไม่ให้ความสำคัญต่อบริษัทที่เกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยมต่ออาชีพอิสระอย่างเพียงพอ ซึ่งเมื่อคำนึงถึงว่ารูปแบบและนโยบายเศรษฐกิจของประเทศเป็นเสรีนิยมและเน้นที่ใช้เครื่องจักร (capital intensive) มากกว่าที่จะเน้นให้มีการใช้แรงงานมนุษย์ (Labor intensive) ภัยแล้งปัญหาการว่างงานย่อมจะมีความรุนแรงและเรื้อรังยิ่งขึ้นต่อไป

อาชีพอิสระจะเป็นทางออกที่สำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาการว่างงานของประเทศ
 กุนนาร์ ไมร์คัล (Gunnar Myrdal) ผู้เขียนหนังสืออันมีชื่อเสียง โคงคังแพร่หลายไปทั่วโลก ชื่อ Asian Drama กล่าวว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยในแง่ที่ส่งเสริมให้มีการปกครองตนเอง และเป็นแนวทางแก้ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประเทศทางภาคพื้นเอเชียโดยเฉพาะ ซึ่งมหาตมะคานธี ก็มีความเชื่อว่า การประกอบอาชีพอิสระจะเป็นวิธีที่หลีกเลี่ยงผลร้ายจากเทคโนโลยีสมัยใหม่และแก้ปัญหาการว่างงานได้มากที่สุด

สำหรับความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระนั้น องค์การความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (OECD) ได้เคยสำรวจไว้เมื่อปี ค.ศ. 1971 เกี่ยวกับมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม (GDP) ของบางประเทศในภูมิภาคเอเชียว่า ประเทศไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จากการประกอบอาชีพอิสระร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมด ญี่ปุ่นร้อยละ 40 เกาหลีใตร้อยละ 19 ทั้งนี้รวมถึงธุรกิจในครัวเรือนด้วย

อาชีพอิสระกับลักษณะนิสัยของคนไทย

ในส่วนที่เป็นคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระนั้น องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบการอย่างน้อยที่สุด 4 ประการ ซึ่งเราสามารถนำมาเทียบเคียงกับผู้ประกอบอาชีพอิสระโดยทั่วไปได้ คือ ความมานะพยายามและแรงจูงใจซึ่งอาจเรียก

เป็นภาษาพูดได้ว่า มีไฟที่จะทำเป็นประการที่ 1 ความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย คือการมีสุขภาพอนามัยก็เป็นประการที่ 2 ความกล้าเสี่ยงหรือกล้าลงทุนเป็นประการที่ 3 และความรักในอิสระเสรีภาพ หรือการไม่ชอบอยู่ใต้อำนาจของใครเป็นประการที่ 4

คุณสมบัติทั้ง 4 ข้างกล่าวนั้นเป็นคุณสมบัติอย่างน้อยที่สุด ซึ่งควรจะทรมอบคุณสมบัติสำคัญอื่น ๆ อีก เช่น ความมีระเบียบวินัย ความหนักเอาเบาสู้ และความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบในการแก้ปัญหา เป็นต้น ซึ่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศไม่ใคร่ระบุไว้

อย่างไรก็ตามเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้มีผู้สำรวจวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของคนไทยอันจะมีผลเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพอิสระไว้ดังนี้ว่า

1. อ่อนแอในการทำงาน
2. รักความสนุกและความเอื่อยร่อนมากเกินไป
3. สุรุ่ยสุร่ายและฟุ้งเฟ้อ
4. มั่งกายและมั่งใจ
5. ไม่มีระเบียบวินัยในสังคม
6. ไม่ชอบรับผิดชอบ
7. ขาดความรักชาติด้วยการกระทำ
8. ไม่ประพฤติตามหลักธรรมทางศาสนา
9. เชื่อถือในเรื่องไสยศาสตร์มากเกินไป

ซึ่งลักษณะนิสัยข้างกล่าวนั้นว่าเป็นเครื่องบั่นทอนการประกอบอาชีพอิสระอย่างรุนแรง กล่าวคือ นอกจากจะเป็นเหตุให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่สนใจการประกอบอาชีพอิสระแล้วยังอาจทำให้พากันมองเห็นว่าอาชีพอิสระมีสถานภาพทางสังคมต่ำ สู้อาชีพรับราชการหรือทำงานบริษัทไม่ได้อีกด้วย นับว่าเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้สิ่งที่เราน่าจะพูดถึงเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคนไทยในการใช้จ่ายเงินทองอย่างหละหลวม ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพอิสระที่ต้องมีความถี่ถ้วนรอบคอบ เพราะความล้มเหลวในการบริหารธุรกิจขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะเกิดจากการจัดการในเรื่องการเงินอย่างหละหลวม

จำนวนผู้ประกอบการอิสระในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

จากสำมะโนประชากรปี พ.ศ. 2523 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏว่า เฉพาะผู้ประกอบการอิสระเกี่ยวกับการค้าขายในประเทศมีกว่า 8 แสนคน แต่การรวมการประกอบอาชีพอิสระประเภทอื่น ๆ เท่าที่เก็บตัวเลขได้มีประมาณกว่า 7 ล้านคน

ความจริงหากจะพิจารณาถึงว่าการประกอบอาชีพอิสระแท้จริงคือการประกอบอาชีพส่วนตัวแล้ว ย่อมจะเห็นได้ว่า เป็นเรื่องยากอย่างยิ่งที่จะคาดปริมาณที่ลองแท้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว ที่มีอยู่ในประเทศทั้งหมด นอกเสียจากว่าจะประมาณโดยเอากำลังแรงงานทั้งหมดในปัจจุบันปี 2527 คือ 25 ล้านคน ทั้งแล้วหักด้วย แรงงานจ้างในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ และในภาคเอกชน ซึ่งมีประมาณไม่เกิน 5 ล้านคน แล้วหักด้วยจำนวนคนว่างงานจริง ๆ ประมาณ 1 ล้านเศษ ซึ่งก็จะทำให้ทราบว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัวมีรายใหม่ประมาณถึง 20 ล้านคน

การสำรวจจำนวนผู้ประกอบการอิสระหรืออาชีพส่วนตัวเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะผู้ประกอบการส่วนตัวอย่างหนึ่งอาจเปลี่ยนแปลงหรือเลิกอาชีพนั้นไปเสียภายในเวลาสำรวจไม่นานนัก นอกจากนี้ผู้ที่ตอบว่าว่างงานความจริงแล้วอาจจะมีรายได้จากการประกอบอาชีพส่วนตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ยอมเป็นได้ แต่ไม่ต้องการให้ใครทราบ เพราะอาจเป็นงานที่ตนเองไม่มีความภูมิใจ และอวดใครไม่ได้ก็เลยบอกว่ายังหางานทำไม่ได้ ซึ่งงานที่หาหาไม่ได้ แท้จริงอาจหมายถึงงานจ้างเป็นรายเดือน เช่น งานรับราชการและบริษัทเอกชนอย่างนี้เป็นต้น

หากจะกล่าวถึงแนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระเราก็พอจะกล่าวได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะมีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วแน่ ท้ายเหตุผลทั้งข้อไปนี้ คือ

1. การขยายตัวของระบบราชการเป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากนโยบายของรัฐที่จะคุมจำนวนข้าราชการและลูกจ้างไม่ให้สูงขึ้นอีก โดยกำหนดเป้าหมายการรับคนเข้าเป็นข้าราชการปีละไม่เกินร้อยละ 2 เหตุผลที่ต้องคุมจำนวนข้าราชการเป็นเพราะงบประมาณของรัฐ ประเภทเงินก้อนสูงถึงกว่าร้อยละ 60 แล้ว ซึ่งเป็นจำนวนมากเกินกว่าที่จะมีเงินเหลือมาพัฒนาประเทศได้

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะต่ำกว่าปีก่อน ๆ ที่ผ่านมา อันเป็นผลจากภาวะตกต่ำของเศรษฐกิจโดยทั่วไปในโลกรวมทั้งการลดค่าเงินบาท ซึ่งเป็นการปรับราคาสินค้าในประเทศให้ถูกลงเพื่อขายออกต่างประเทศให้ไ้มาก ๆ และเพิ่มราคาสินค้าเข้าเพื่อลดการสั่งเข้า ซึ่งในที่สุดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมาตรการนี้ก็คือราคาของในประเทศจะแพงตามขึ้นอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง ปฏิกฤตการณ์ทำให้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนไม่อาจขยายการลงทุน หรือสร้างงานไ้มากนัก ประชาชนจะอยู่ในสภาพว่างงานมากยิ่งขึ้น

3. ความช่วยเหลือจากรัฐบาลในด้านเงินลงทุนประกอบธุรกิจการค้าขนาดเล็ก ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูล ข่าวสารที่จะชักจูงใ้เมื่อนำประชาชนทั่วไปให้มาสนใจการประกอบอาชีพอิสระส่วนตัวมีมากขึ้น

4. ธุรกิจขนาดใหญ่ ๆ ในประเทศที่จะรับคนเข้าทำงานไ้มาก ๆ นั้น ในทางปฏิบัติจริง ๆ เมื่อขยายงานหรือโรงงานก็ไม้อาจจะรับคนเข้าทำงานไ้มากนัก ทั้งนี้ตามประมาณการรายละเอียดที่ธุรกิจดังกล่าว เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนซึ่งปรากฏว่า การจะรับคนเข้าทำงาน 1 คนนั้น บริษัทนั้น ๆ จะต้องลงทุนเพิ่มขึ้นระหว่าง 200,000 - 1,000,000 บาท โดยเฉลี่ย นับว่าเป็นราคางานใหม่ที่สูงมาก ถ้าจะรับคนว่างงานทั้งประเทศกว่า 1 ล้านคน เข้าทำงานแล้วก็จะต้องใช้เงินทุนขยายกิจการอย่างมหาศาล ซึ่งจะเป็นไปไม่ได้เลย

5. ประเทศไทยถือระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี ซึ่งมีการแข่งขันมาก ระบบเศรษฐกิจนี้ประกอบธุรกิจจะต้องทำให้ต้นทุนของสินค้าที่ผลิตได้ถูกที่สุด เพื่อการแข่งขันในตลาดเสรี วิธีหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการทำให้ต้นทุนถูกลงคือ การผลิตในปริมาณมาก ๆ โดยใช้เครื่องจักรแทนแรงงานมนุษย์ และจะทำให้คนว่างงานมากขึ้นอีก

จากเหตุผลสำคัญ ๆ 5 ประการดังกล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า ประชาชนจะหันมาจับอาชีพอิสระมากขึ้น เพราะแนวทางหางานจ้างนั้นมีน้อยลงทุกขณะ

อนึ่ง อาชีพอิสระแต่ละอาชีพต่างก็จะเป็นบันไดให้ศึกษาลู่ทางก้าวไปสู่อาชีพอิสระอื่น ๆ ที่ดีกว่าและได้ผลตอบแทนมากกว่า ซึ่งในที่สุดทัศนคติของประชาชนทั่วไปต่อการประกอบอาชีพอิสระก็จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นโดยลำดับ

ประเภทของอาชีพอิสระ

อาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัว ถ้าจะแบ่งตามระดับการใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพแล้ว อาจแบ่งได้เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 3 กลุ่มอาชีพ คือ

1. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะหรือความรู้ในระดับปริญญา หรืออนุปริญญา เช่น แพทย์ วิศวกร ทนายความ ผู้ตรวจบัญชี และครูอาจารย์ เป็นต้น
2. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะหรือความรู้ในระดับต่ำกว่าอนุปริญญาคือ ช่างต่าง ๆ เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ เขียนแบบ ตักเสื่อ ตักคม เสริมสวย เย็บหนัง เป็นต้น

3. กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะหรือความรู้ในวิชาชีพอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ เช่น ผู้ประกอบการค้าเครื่องชำ ค้าข้าวแกง ค้าผลไม้ ค้าหนังสือต่าง ๆ ทำฟาร์ม สัตว์เลี้ยง หามแร่แฉะลอย ชีบรดแทกซ์ ตลอดจนผู้ที่รับสินค้ามาเค้นขายเอง เป็นต้น

สมาคมหรือชมรมผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคมผู้ประกอบการอาชีพอิสระนั้น จากเอกสารของกรมการค้าภายในปรากฏเห็นได้ชัดว่า ผู้ประกอบการธุรกิจที่รวมกันก่อตั้งเป็นสมาคมการค้า มักจะเป็นธุรกิจที่จะต้องใช้จ่ายเงินลงทุนสูง เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ๆ เกือบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่ประกอบกันภายในประเทศเท่านั้นหรือธุรกิจประเภทส่งออก การรวมตัวกันเป็นสมาคมนับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ เพราะเป็นการร่วมมือแบ่งผลประโยชน์โดยไม่ต้องพาดพิงกันถึงขั้นแตกหักในเชิงธุรกิจ ทำให้ลดต้นทุนและเพิ่มทุนกำไรได้มากขึ้นด้วย เพราะปราศจากการแข่งขัน แต่อาจเป็นผลเสียในภายหลัง เมื่อการดำเนินการของสมาคมดังกล่าวมีลักษณะผูกขาดจนทำให้ผู้ใช้บริการของธุรกิจนั้นต้องตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบตลอดเวลา การรวมกลุ่มกันจะเป็นสิ่งที่คณาธิบดีสมันต์ทอเมื่อได้ช่วยลดต้นทุนการผลิต และผลประโยชน์ตกไปถึงผู้ใช้บริการในท้ายที่สุด

อย่างไรก็ตามสังเกตว่าธุรกิจหรือกิจการค้าขนาดเล็ก ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายหลายประเภทและมีผู้ประกอบการรวมทั้งสิ้นจำนวนมหาศาล ยังไม่อาจจะรวมตัวกันถึงขั้นเป็นอำนาจต่อรองกับผู้ซื้อได้ ด้วยเหตุผลง่าย ๆ ทั่ว ๆ ทั่ว อาชีพอิสระของคนกลุ่มที่ปราศจากวิชาชีพที่ประจำตัวกันอยู่โดยธรรมชาติเพราะต้องแทรกปะปนอยู่กับชุมชนคนกลุ่มที่ตั้งร้านหรือแผงลอยเล็ก ๆ หรือหาบเร่ และเดินขาย ย่อมไม่มีเวลาที่จะมาประชุมตกลงกันในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการตั้งสมาคมได้มากนัก หากประสงค์จะรวมตัวก่อตั้งก็คงกระทำได้เพียงแคชมรมซึ่งไม่ต้องจดทะเบียนยุ่งยากอย่างไร และด้วยเหตุนี้ รายชื่อชมรมผู้ค้าต่าง ๆ จึงไม่มีปรากฏเป็นหลักฐาน เพราะไม่ได้เป็นนิติบุคคล

สมาคมการค้าของผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่กล่าวถึงนี้มีประมาณกว่า 100 สมาคม ในกรุงเทพมหานคร สำหรับในจังหวัดต่าง ๆ รวมได้ 40 สมาคมเศษ ๆ เท่านั้น

จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มเป็นสมาคมมีมากน้อยแตกต่างกันไปตามประเภทและลักษณะของธุรกิจ กล่าวคือ ธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น ธนาคารหรือการค้าพืชไร่ ก็จะมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าธุรกิจขนาดเล็ก แต่มีผู้ประกอบการมาก เช่น สมาคมช่างตัดเสื้อไทย ซึ่งมีสมาชิกกว่า 1,000 คน เป็นต้น

สภาพและปัญหา/อุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้งรายได้ของการประกอบอาชีพอิสระ

โดยทั่วไปผู้ประกอบการอาชีพอิสระทั้ง 3 กลุ่มอาชีพ คือ อาชีพที่ต้องใช้ทักษะความรู้ระดับปริญญาและอนุปริญญา เช่น กลุ่มวิชาชีพที่ต้องใช้ทักษะความรู้ในระดับต่ำกว่าอนุปริญญา เช่น ช่างต่าง ๆ และอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้หรือทักษะทางวิชาชีพ เช่น กลุ่มร้านชำ หาบเร่แผงลอย และผู้เดินขายทั้งหลายทั้ง 3 กลุ่มนี้มีลักษณะเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ มีรายได้เลี้ยงตัวได้โดยไม่ต้องรับราชการหรือรับงานจ้างอื่นใดอีก แมว่ากลุ่มผู้ประกอบการอาชีพชั้นสูง ที่ใช้ทักษะระดับปริญญาและอนุปริญญา เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร จะประกอบอาชีพมีรายได้สูง และหลายคนรับราชการอยู่ควบคู่กัน

ผู้ประกอบการอาชีพอิสระส่วนใหญ่ที่มีการสำรวจแล้วต่างก็ประกอบอาชีพนั้น ๆ มานานระหว่าง 5 - 10 ปีแล้ว โดยในอดีตส่วนใหญ่ไม่เคยรับราชการ หรือทำงานบริษัท โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพที่ไม่มีวิชาชีพ

ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระโดยทั่วไปประสบตรงกันเป็นปัญหาทั่วไปที่เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจโดยรวม เช่น ขายของไม่ดีเพราะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นต้น นอกนั้นเป็นปัญหาของการขาดเงินทุนหมุนเวียนหรือหมุนเงินไม่ทัน ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำโดยทั่วไป และปัญหาเรื่องทำเลที่ตั้ง ในการประกอบอาชีพ ส่วนปัญหาอื่น ๆ ก็ได้แก่ การที่ลูกค้าจุกจิก ความเบื่อหน่ายเพราะไม่ประสบผลสำเร็จบ้าง หากลูกค้าก็มีคู่แข่งมากและหาของมาขายไม่ทันตามลำดับ

แนวทางส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

ผลการสำรวจวิจัยของ Karl Woltmuth เกี่ยวกับกรณีศึกษาการว่างงานในประเทศที่กำลังพัฒนาโดยวิธีสร้างงาน สรุปว่าโอกาสที่จะประกอบอาชีพอิสระนั้นมีอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นงานคานเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ค้าขายและงานประเภทบริการต่าง ๆ ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า ผู้คิดจะประกอบอาชีพอิสระเหล่านี้ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนี้เพียงพอหรือไม่ ในกรณีของประเทศอินเดีย กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้ริเริ่มโครงการช่วยเหลือผู้ที่อยากจะทำประกอบอาชีพอิสระ โดยให้ข้อมูลรายละเอียดลักษณะอาชีพที่น่าสนใจ ทั้งแต่ธุรกิจขนาดเล็ก ๆ ไปจนถึงหยาบแฉงลอย แมกะกิน และเกินชาย รวมทั้งสิ้นกว่า 6,200 รายการ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพดังกล่าวนี้ มีทั้งปัญหาอุปสรรคที่ผู้ทำอาจจะต้องประสบตลอดจนแนะแนวทางช่วยเหลือทุนรอนอีกด้วยซึ่งนับเป็นโครงการส่งเสริมการสร้างงานที่นำพรกระจ่ายออกไปให้กว้างขวางที่สุด เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับราคางานจ้างหรืองานประเภทบริษัท หรือโรงงานอุตสาหกรรม โอกาสที่คนจะไถ่กันหำนั้นน้อยมากเนื่องจากราคางานต่อ 1 คน ที่จะจ้างเข้าทำงานได้สูงถึงระหว่าง 100,000 ถึง 700,000 บาท หรืออาจถึง 1,000,000 บาท ในกรณีของโรงงานบางประเภท เช่น โรงงานเบียร์ ไม้ว่าจะเป็นผู้ริเริ่มกิจการภายใต้การส่งเสริมการลงทุนจากรัฐ ธุรกิจที่เอกชนก่อตั้งเองล้วน ๆ และธุรกิจคามโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งกำลังจะเริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในเร็ว ๆ นี้

แนวทางที่ควรจะทำอย่างรีบด่วน ในการส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพอิสระกันอย่างแพร่หลาย กระทำได้ทั้งระยะยาวและระยะสั้น ดังนี้

1. ปลุกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระในโรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่ง รวมทั้งประชาชนทั่วไป

2. ขยายการจัการศึกษาระบบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น โดยเฉพาะการจัแบบ

กลุ่มสนใจ

3. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพอิสระให้กระจายออกไปอย่างกว้าง

ขวาง

4. ปลุกฝังคุณสมบัติความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นกับประชาชน ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความมานะพยายาม ความมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ความกล้าเสี่ยงในการลงทุน และความรักในอิสระเสรีภาพ คุณสมบัติดังกล่าวนี้มีเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการเป็นผู้ประกอบการ

5. รัฐให้การสนับสนุนทางด้านทุนทรัพย์ ซึ่งจะเป็นการให้กู้ยืมได้สะดวก หรือช่วยออกเงินสมทบทุนให้ผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระ

6. ให้ข่าวสารแก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับสภาวะการจ้างงาน (paid employment) ภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่า โอกาสที่จะได้งานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบริษัทห้างร้านต่าง ๆ มีอยู่มากน้อยเพียงใด อันจะเป็นการขจัดความหลงผิดและยึดติดอยู่กับค่านิยมเก่า ๆ เกี่ยวกับการเลือกอาชีพที่มีรายได้ประจำเป็นรายเดือน

7. ปรับปรุงความเชื่อทางศาสนาให้ถูกต้องเหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่วนรวม

8. อาจจะต้องมีหน่วยงานกลาง ระดับกรมที่รับผิดชอบดูแลส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โดยเฉพาะสิ่งที่น่ายึดในขณะนี้เกี่ยวแก่โครงการการประกอบอาชีพอิสระของประชาชน คือการที่รัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระและสนับสนุนทุนรอนให้แก่ผู้ที่คิดจะประกอบการค้าหรือการลงทุน คือ

8.1 กองส่งเสริมธุรกิจ กรมการค้าภายในได้สำรวจแหล่งชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาสภาพทำเลที่เหมาะสมแก่การประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ และจากการสำรวจเขตแรกคือ เขตนานนาวาพบว่าบริเวณดังกล่าวมีประชาชนอาศัยอยู่จำนวนมากแต่ยังขาดธุรกิจร้านขายยา ร้านจำหน่ายของชำ ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม และร้านค้าในความส่งเสริม

ของกรมการค้าภายใน ซึ่งผู้สนใจที่จะประกอบธุรกิจดังกล่าวจะติดต่อขอทราบรายละเอียดได้ที่งานสำรวจธุรกิจกองส่งเสริมธุรกิจ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

8.2 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังเสนอร่างหลักการต่อรัฐบาลเพื่อให้รัฐบาลจัดตั้งสถาบันช่วยเหลือผู้ประกอบการกู้เงินของภาคเอกชนที่จะลงทุนในคานอุตสาหกรรมขนาดย่อมแล้ว หลักการดังกล่าวนี้ ประเทศญี่ปุ่นและไต้หวันได้มีมานานแล้ว

8.3 กองสังคมสงเคราะห์ สำนักงานสวัสดิการสังคม ได้เริ่มโครงการส่งเสริมอาชีพประชาชนลุ่มเมืองโดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้การอบรม ฝึกสอน สาธิตวิชาชีพต่าง ๆ ให้ประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว ผู้เข้ารับการอบรมจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใดแต่จะต้องหาอุปกรณ์การเรียนเพื่อการอบรมเฉพาะตัวมาเอง

8.4 สำนักงานชนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้เปิดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมทั่วประเทศกู้เงินรายละไม่เกิน 1 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 16 ต่อปีก่อนชำระเงินต้นในระยะยาว ผู้ประสงค์จะกู้เงินติดต่อได้ที่สำนักงานชนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร

8.5 สำนักงานเงินกู้เพื่อส่งเสริมการค้าของไทย กรมการค้าภายใน เปิดบริการให้ร้านค้ากู้เงินประกอบธุรกิจร้านค้าใดสนใจจะรับบริการ ติดต่อขอู้หรือขอรายละเอียดยกได้ที่ กรมการค้าภายใน ธนาคารกรุงไทย หรือธนาคารกรุงเทพ หรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัดในจังหวัดอื่น ๆ

ในเรื่องของอาชีพอิสระกับการแก้ปัญหาการว่างนั้น องค์การแรงงานระหว่างประเทศและธนาคารโลกต่างเห็นพ้องต้องกันว่า อาชีพอิสระจะเป็นกลไกอันสำคัญยิ่งในการสร้างงานให้เกิดขึ้นในประเทศ ในโลกที่สาม แต่ผลการประชุมนานาชาติ 150 ประเทศที่องค์การแรงงาน

ระหว่างประเทศเกิดขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2527 นี้ กลับปรากฏว่าที่ประชุมไม่มีใครกล่าวถึงแนว
ทางสนับสนุนช่วยเหลือการประกอบอาชีพอิสระให้แพร่หลายและกระจายออกไปให้กว้างขวางแต่
อย่างใด และเป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก

แก้คำผิด

หน้า	บรรทัด	คำผิด	แก้เป็น
สารบัญ	1	บทพรรณนากิจการ	บรรณนากิจการแดง
สารบัญ	3	มหาวรศิลป์	มหาวรศิลป์
สารบัญ	13	เกล็ด	เกร็ด
สารบัญ	14	ศิริชญญา	ศรีชญญา
4	2	เสนอ	เสนอ
5	6	(open economy	(open economy)
6	2	กุล	กุล
11	3	ไค	ไห
14	17	ผู้ประกอบส่วนทั่ว	ผู้ประกอบอาชีพส่วนทั่ว
16	20	แทกซ์	แทกซ์
21	14	กอนชำระ	ถอนชำระ
21	18	ไคคี่	ไคท์
21	20	การวาง	การวางงาน
23	สุดท้าย	พิมเนศ	พิมเนศ
24	10	การเมือง	การเมือง
28	19	ผู้สมัคร	ผู้สมัคร
29	11	ประชาธิปไตย	ประชาธิปไตย
39	5	ชาติพันธุ์	ชาติพันธุ์
40	11, 12	สะฮารา	ซาฮารา
54	3	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี
55	11	เหล่านั้	เหล่านั้
57	17	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์

หน้า	บรรทัด	คำผิด	แก้เป็น
58	1	อิทธิพล	อิทธิพล
59	11	ระบบ	ระบบ
60	2, 3	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี
61	6	แล	และ
61	20	ข้อ ข้อ	ข้อ
63	12	ไค้บ	ไคร้บ
63	21	ค็อ	ค็อ
63	22	Stamndard	Standard
64	8	Montaigne	Montaigne
64	15	สัมพัทธ์	สัมพัทธ์
64	สุดท้าย	คงเคิม	คงเคิม
65	2	เป็นว่า	เห็นว่า
65	19	กุ่ม	กลุ่ม
70	13	อิโรก๊ส (Iroquois)	อิโรควอยส์
71	8	แล	และ
76	7	แตกต่าง	แตกต่าง
76	13	สายเคี้ยว	สายเคี้ยว
82	6	Jame	James
84	เชิงอรรถ 5	แมสซาชูเซตส์	แมสซาชูเซตส์
84	เชิงอรรถ 5	คอนเนกติกัต	คอนเนกติกัต
85	6	(Thanksgiving)	(Thanksgiving)

พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และตำแหน่งทางการเมือง
รายการสรุปผลการวิจัยความโน้มเอียงทางการเมืองของประชาชนไทยใน 8 จังหวัดภาคตะวันออก

โดย นิสิตผู้เรียนวิชาพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง
ภาค 1/2527 คณะสังคมศาสตร์ มศว. บางแสน*
นายศุทธิ สุกุลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา

บทนำ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง (รัฐ. 342) ผลการศึกษาอาจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรเพราะมีข้อจำกัดด้วยวิธีการศึกษาและเวลา แต่คณะผู้วิจัยหวังว่าจะเสนอข้อมูลทางการเมืองเกี่ยวกับความโน้มเอียงทางการเมืองที่น่าสนใจพอสมควร คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในภาคตะวันออก และพฤติกรรมทางการเมืองที่ต้องการศึกษา คือความโน้มเอียงทางการเมือง (Political Oreintation) ที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และตำแหน่งทางการเมือง ความโน้มเอียงทางการเมืองนี้ อัลมอนส์ และโคลแมน ได้แบ่งเป็น 3 แบบ ดังต่อไปนี้¹

---

* รายชื่อของนิสิตผู้ทำการวิจัย 19 คน จะปรากฏในภาคผนวก

¹ ชัยอนันต์ สมุทวานิช ประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย
(กรุงเทพ : พิมพ์, 2520), หน้า 80

1. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive Oreintation) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อต่อระบบการเมือง และต่อบทบาทของบุคคลทางการเมือง
2. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความพึงพอใจ (Affective Oreintation) คือ ความรู้สึกเกี่ยวกับระบบการเมือง บทบาทของบุคคล และการปฏิบัติงานของระบบการเมือง
3. ความโน้มเอียงในการประเมินผล (Evaluative Oreintation) ได้แก่ การตัดสินลงความเห็นในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากค่านิยมและหลักเกณฑ์บางประการ ผลของการศึกษาความโน้มเอียงทางการเมืองจะช่วยให้เข้าใจสภาพของการเมืองไทย ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อสำรวจความโน้มเอียงทางการเมืองที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง
2. เพื่อสำรวจความโน้มเอียงทางการเมืองที่เกี่ยวกับตำแหน่งทางการเมืองระหว่างหญิงและชาย
3. เพื่อสำรวจความโน้มเอียงทางการเมืองที่เกี่ยวกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ช่วยให้ทราบข้อมูลด้านความโน้มเอียงทางการเมืองของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และตำแหน่งทางการเมือง
2. ช่วยให้นำข้อมูลที่ได้มาอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทย
3. ช่วยให้เห็นลัทธิประสมการณ์ในการวิจัยภาคสนาม

ขอบเขตการศึกษา

1. การศึกษาจะกระทำใน 8 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียง
2. การสำรวจวิจัยใช้เวลาสองวัน (22 - 23 สิงหาคม 2527) เพื่อเก็บข้อมูล
3. การศึกษาจะกระทำในขอบเขตของความโน้มเอียงที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และตำแหน่งทางการเมือง

วิธีการศึกษา

รูปแบบของการศึกษาวิจัย การศึกษามีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ข้อมูลภาคสนามใน 8 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียง คือ จังหวัดจันทบุรี ระยอง ตราด นครนายก ชลบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี

เครื่องมือการศึกษาวิจัย การศึกษาจะใช้การสัมภาษณ์ประชาชนจากแบบสัมภาษณ์ ที่เตรียมไว้ล่วงหน้า

การสุ่มตัวอย่างและประชากร การสุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์จะใช้ประชากร 360 คน โดยแบ่งสัมภาษณ์จังหวัดละ 45 คน ในแต่ละจังหวัดจะแบ่งพื้นที่การสัมภาษณ์เป็น 3 พื้นที่ ๆ ละ 15 คน กล่าวคือ ตำบลอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด ตำบล อันเป็นที่ตั้งของ อำเภอ และตำบลนอกเขตสุขาภิบาล วิธีการเลือก ตำบลภายในอำเภอ และนอกเขตสุขาภิบาล ใช้การจับสลาก ส่วนการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ทั้งสามใช้วิธีการสุ่มสัมภาษณ์แบบบังเอิญ

พื้นที่ทำการสำรวจ สำรวจจังหวัดละ 3 ตำบล

1. ชลบุรี - บางปลาสร้อย บ้านมิ่ง มวยไผ่
2. จันทบุรี - วัดใหม่ มะขาม พลง

3. สุนทรปราการ + บางเมือง บางพลีใหญ่ ราชาทหาร
4. ปราจีนบุรี + หน้าเมือง ประจันตคาม เมืองเก่า
5. ทราศ - บางพระ แผลมงอบ น้ำเชี่ยว
6. ฉะเชิงเทรา - หน้าเมือง บางคล้า สาวชะโงก
7. นครนายก - นครนายก องครักษ์ ทราชนมุด
8. ระยอง - ทาประคู้ ทางเกวียน กล้า

1. พรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ความสนใจของประชาชนต่อพรรคการเมือง จากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจเกี่ยวกับพรรคการเมืองไทยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ (41.20%) และปานกลาง (40.82%) ประชาชนไม่เข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของพรรคการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย หากจำแนกความสนใจของประชาชนต่อพรรคการเมืองตามพื้นที่ อาชีพ และเพศ จะปรากฏดังนี้

เขตเมือง (จังหวัด)	ความสนใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (44.99%)
เขตอำเภอ	ความสนใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (47.89%)
นอกเขตอำเภอ	ความสนใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ (52.49%)

เมื่อเปรียบเทียบแล้วจะพบว่าความสนใจในเขตจังหวัดกับอำเภออยู่ในระดับปานกลางใกล้เคียงกัน แต่นอกเขตอำเภอหรือชนบท ความสนใจต่ำอย่างชัดเจน ฉะนั้นอาจสรุปได้ว่าในเขตชนบทนอกจังหวัดและอำเภอนั้น ความรู้ความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองมีน้อยมาก เมื่อจำแนกความสนใจตามอาชีพจะปรากฏดังนี้

พนักงานรับจ้างประจำ	ปานกลาง (58.16%)
ราชการ-รัฐวิสาหกิจ	ปานกลาง (47.20%)
รับจ้างอิสระ	ต่ำ (45.17%)
เกษตรกร	ต่ำ (68.47%)

เมื่อเปรียบเทียบแล้วจะพบว่าอาชีพอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวนาชาวไร่ มีความสนใจพรรคการเมืองทำอย่างชัดเจน และชาวไร่ชาวนาเป็นอาชีพที่อยู่อาศัยอย่างกระจัดกระจาย นอกเขตเมือง และอำเภอ การอยู่อย่างกระจัดกระจายขาดการสมาคมอาจทำให้ชาวชาวนาทางการเมืองรวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และลักษณะอาชีพอาจไม่อำนวยให้มีเวลาได้ติดตามข่าวได้เท่าที่ควร เมื่อจำแนกความสนใจตามเพศจะปรากฏว่า

ชาย	ปานกลาง	(44.49%)
หญิง	น้อย	(47.24%)

เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าชายมีความสนใจพรรคการเมืองมากกว่าหญิงอย่างเห็นชัด อาจอธิบายได้ว่าโดยวัฒนธรรมของครอบครัวและสังคมไทย ชายมักเป็นผู้นำของครอบครัวและสังคม แม้ว่าสังคมไทยจะได้มีอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตก ไม่น้อยก็ตาม แต่ลักษณะดั้งเดิม เช่น การกำหนดบทบาทของชายและหญิงก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบท

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับสูง (33.61%) แม้ว่าโดยเฉลี่ยจะอยู่ในระดับสูงก็ตาม แต่เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยยังไม่เกินครึ่ง และจากการสัมภาษณ์ พบว่าความพึงพอใจเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคม เช่น งานกรู๊น และงานส่งเสริมลักษณะต่าง ๆ มากกว่าการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองโดยตรง หากจำแนกความพึงพอใจตามพื้นที่อาชีพ และเพศ จะปรากฏดังนี้

เขตเมือง	สูง	(38.36%)
เขตอำเภอ	สูง	(32.66%)
เขตนอกอำเภอ	สูง	(34.15%)

เมื่อเปรียบเทียบจะพบว่าเขตเมืองและอำเภอมีความพึงพอใจสูง ในขณะที่เขตนอก
อำเภอมีความพึงพอใจต่ำ อาจอธิบายได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีโอกาสได้พบปะกับประชาชน
ในเขตเมืองและอำเภอ มากกว่าในเขตชนบท ซึ่งมีพื้นที่กว้างใหญ่และประชากรกระจัดกระจาย
เมื่อจำแนกความสนใจตามอาชีพจะปรากฏดังนี้

ราชการ	สูง	(85.96%)
พนักงาน/เอกชน	สูง	(79.37%)
รับจ้างอิสระ	สูง	(60.34%)
เกษตรกร	สูง	(58.57%)

เมื่อเปรียบเทียบแล้วจะพบว่าส่วนใหญ่มีระดับเฉลี่ยความพึงพอใจสูง แต่เกษตรกร
ซึ่งอยู่ในชนบทมีเปอร์เซ็นต์ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ เมื่อจำแนกตามเพศปรากฏว่า

ชาย	สูง	(35.41%)	และปานกลาง	(35.85%)
หญิง	สูง	(30.88%)	และต่ำ	(30.75%)

เมื่อเปรียบเทียบจะพบว่าชายมีความพึงพอใจมากกว่าหญิง ส่วนหญิงแบ่งได้สองกลุ่ม
คือ กลุ่มที่มีความพึงพอใจสูง ซึ่งอาศัยอยู่ในตัวเมือง มีโอกาสได้ติดตามข่าวสารมากกว่าหญิงใน
ชนบท ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความพึงพอใจต่ำ

หลักเกณฑ์ของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากการศึกษา
พบว่าประชาชนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

พิจารณานโยบายและอุดมการณ์ของพรรคการเมือง	24.01%
พิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร เป็นรายบุคคล	48.29%
ผสมผสานการพิจารณาทั้งพรรคและตัวผู้สมัคร	22.21%
ไม่มีหลักเกณฑ์ และเลือกเพราะได้รับเงินตอบแทน	5.49%

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจะพบว่าประชาชนนิยมพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครมากกว่า การพิจารณาโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด ความหวังที่จะให้ระบบพรรคการเมืองสร้าง เสถียรภาพทางการเมืองของไทย สร้างรัฐบาลโดยพรรคการเมืองพรรคเดียว หลีกเลี่ยงการ มีรัฐบาลผสมนั้น จึงดูห่างไกลจากความเป็นจริงมาก ประชาชนยังคงใช้วิถีเดิมที่เคยใช้ในการเลือก ตั้ง ในขณะที่ประชาชนไม่เคยสนใจพรรคการเมือง และมีความไม่เอียงที่จะมองพรรคการเมืองไทย ว่ามีคุณค่าต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย

พรรคการเมืองที่ได้รับความนิยม จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความนิยมพรรค การเมืองตามลำดับดังต่อไปนี้

พรรคประชากรไทย	25.62%
พรรคกิจสังคม	23.04%
พรรคประชาธิปัตย์	17.97%
พรรคอื่น ๆ	66.63%

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจะพบว่าพรรคประชากรไทย และพรรคกิจสังคมได้รับความนิยมใกล้เคียงกันโดยพรรคประชากรไทยมาเป็นลำดับที่ 1 แต่ผลการศึกษาดังกล่าวอาจไม่ตรงกับ ผลการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรครั้งที่แล้วเพราะพรรคกิจสังคมมีจำนวนมากกว่าพรรคประชากรไทย รวมกันใน 8 จังหวัดภาคตะวันออก ผลของการศึกษาความนิยมขัดแย้งกับผลการเลือกตั้งครั้งที่แล้วเพราะ

1. ความนิยมพรรคประชากรไทยเพิ่มมากขึ้นหลังการเลือกตั้ง
2. การสูบทัวอย่างไม่กระจายเท่าที่ควร
3. ผู้นิยมพรรคประชากรไทยในภาคตะวันออกเป็นกลุ่มคนชั้นกลางที่มีสิทธิ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำกว่ากลุ่มอื่น
4. ประชาชนนิยมหัวหน้าพรรคประชากรไทย แต่ไม่นิยมพรรคและผู้สมัครของพรรค
5. ประชาชนอาจให้ความนิยมพรรคประชากรไทยอยู่ในความนึกคิดแต่ไม่ไปใช้สิทธิ

2. เพศกับตำแหน่งทางการเมือง

ยังเป็นที่ถกเถียงกันไม่รู้จบในสังคมไทยว่าเราพร้อมที่จะให้สตรีมีบทบาททางการเมืองแล้วหรือยัง จากการศึกษาทัศนคติของประชาชนไทย 300 คน ใน 8 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงใต้พบสิ่งที่น่าสนใจหลายประการ ดังต่อไปนี้

ความสามารถของชายและหญิงในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากการศึกษา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ชายและหญิงมีความสามารถเท่าเทียมกัน (63.32%) เมื่อแยกตามพื้นที่ จะปรากฏผลดังนี้

เมือง	เท่าเทียมกัน	71.16%
อำเภอ	เท่าเทียมกัน	59.16%
นอกเขตอำเภอ	เท่าเทียมกัน	55.82%

จากการพิจารณาเปรียบเทียบจะพบว่าทั้งสามพื้นที่ที่มีความเห็นเด่นชัด (50%) ว่าชายมีความสามารถเท่ากับหญิงในการเป็น ส.ส. แต่มีข้อสังเกตว่าเปอร์เซ็นต์ของความเห็นเท่าเทียมกันนี้ลดลงตามลักษณะความเป็นเมืองและความหนาแน่นของประชากร เมื่อแยกตามอาชีพ จะปรากฏดังต่อไปนี้

ราชการ-รัฐวิสาหกิจ	เท่าเทียมกัน	69.88%
พนักงานรับจ้างประจำ	เท่าเทียมกัน	58.57%
รับจ้างอิสระ	เท่าเทียมกัน	55.59%
เกษตรกร	ไม่เท่ากัน	56.36%

จากการพิจารณาเปรียบเทียบจะพบว่าอาชีพราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจมีความเห็นว่าหญิงและชายมีความสามารถเป็น ส.ส. ได้ทัดเทียมกันมากที่สุด แต่ชาวไร่นานักลับมีความเห็นว่าไม่เท่าเทียมกัน (56.36%) โดยเห็นว่าหน้าที่นี้ไม่เหมาะกับหญิง ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่ม

อาชีพที่เกี่ยวกับความเห็นเช่นนี้ ซึ่งอาจอธิบายได้โดยทัศนคติและค่านิยมของชนบทไทยที่ไม่นิยมให้สตรีมีหน้าที่ทางการเมืองร่วมกับชาย เมื่อแยกตามเพศจะปรากฏดังต่อไปนี้

ชาย	เห็นว่าเท่าเทียมกัน	68.01%
หญิง	เห็นว่าเท่าเทียมกัน	50.65%

จากการพิจารณาเปรียบเทียบฝ่ายชายและหญิง ต่างเห็นว่ามีความสามารถเท่าเทียมกัน แต่ความเห็นฝ่ายชายมีเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยสูงกว่าหญิง

ความสามารถของชายและหญิงในการปฏิบัติหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีนอกจากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชายและหญิงมีความสามารถทัดเทียมกันในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตริตัดเทียมกัน (43.89%) เมื่อแยกตามพื้นที่จะปรากฏดังนี้

เมือง	เท่าเทียมกัน	48.50%
อำเภอ	เท่าเทียมกัน	43.69%
นอกเขตอำเภอ	เท่าเทียมกัน	39.37%

จากการพิจารณาเปรียบเทียบพบว่าเขตเมืองสูงสุด และเขตนอกอำเภอต่ำสุดเช่นเคย แต่อย่างไรก็ตามความเห็นที่ทัดเทียมกันนี้มีเปอร์เซ็นต์ค่าลงเมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่ง ส.ส เมื่อแยกตามอาชีพจะปรากฏดังต่อไปนี้

ราชการ-วิสาหกิจ	เท่าเทียมกัน	45.97%
พนักงานประจำ	เท่าเทียมกัน	49.96%
รับจ้าง	ไม่เท่าเทียมกัน	41.33%
เกษตรกร	ไม่เท่าเทียมกัน	42.60%

จากการพิจารณาเปรียบเทียบพบว่าอาชีพราชการ-วิสาหกิจ และพนักงานประจำเห็นว่าทัดเทียมกัน แต่อาชีพรับจ้างอิสระและชาวไร่ชาวนา เห็นว่าหญิงมีความสามารถไม่ทัดเทียมกับชาย

โดยเห็นว่าตำแหน่งนี้ไม่เหมาะสมกับหญิง มีข้อสังเกตหลายประการ กล่าวคือ เปอร์เซ็นต์ของความเห็นว่าเท่าเทียมกันนั้นลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่ง ส.ส และเปอร์เซ็นต์จากทุกกลุ่มอาชีพที่เห็นว่าเท่าเทียมกันไม่ถึงครึ่ง (50%) เมื่อแยกตามเพศจะปรากฏผลดังนี้

ชาย	เท่าเทียมกัน	46.88%
หญิง	เท่าเทียมกัน	42.60%

จากการพิจารณาเปรียบเทียบพบว่า ทั้งชายและหญิงมีความเห็นว่ามีความสามารถทัดเทียมกันในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่เปอร์เซ็นต์ไม่ถึงครึ่ง (50%) และลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่ง ส.ส

จากการศึกษาเรื่องเพศกับการดำรงตำแหน่งทางการเมือง สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่การยอมรับนี้เป็นการยอมรับอย่างมีข้อจำกัดหรือเงื่อนไข กล่าวคือ ตำแหน่งทางการเมืองที่สูงขึ้นจะทำให้การยอมรับลดลงจนอาจกลายเป็นคึกคักไม่เห็นด้วย

3. บุคคลที่เหมาะสมในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปของไทย

จากการศึกษาจากประชากร 300 คน ใน 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เห็นว่าบุคคลที่สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปของไทย ได้แก่

พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก	37.22%
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	22.57%
ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	5.34%
อื่น ๆ เช่น สมคิด สุนทรเวช	
ชวน หลีกภัย อุทัย พิมพ์ีจิวน	
ประจักษ์ รัตนเพียร อุกฤษ มงคลนาวิน	
ประจักษ์ สว่างจิตร ฯลฯ	50.13%

จากการพิจารณาเปรียบเทียบพบว่า พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก และพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้รับความนิยมน่าจะเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปของไทย อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทยมีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก

บทสรุป

ความสนใจของประชาชนต่อพรรคการเมืองนั้นน้อย ประชาชนยังไม่วางใจและศรัทธาว่าพรรคการเมืองจะเป็นเสาหลักของการปกครองในระบบประชาธิปไตยได้ และยังไม่เห็นว่าพรรคการเมืองนั้นมีความจำเป็นอย่างไรในระบบการเมืองของไทย จากข้อมูลนี้ทำให้คาดการณได้ว่า หนทางที่จะนำระบบพรรคการเมืองมาใช้ในระบบการเมืองไทยยังเป็นเรื่องที่ห่างไกล และต้องใช้ความพยายามและเวลาอีกระยะหนึ่ง

หลังจากการเลือกตั้งผ่านพ้นไปแล้วประชาชนดูเหมือนว่าส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. (33.61%) แต่เมื่อศึกษาลึกลงไปจะพบว่าตัวเลขของความพอใจนี้ อยู่ในเกณฑ์ไม่ถึงครึ่ง (50%) และจากการสอบถามนี้ก็ได้ทราบว่าความพอใจนี้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมโดยเฉพาะการสังคมสงเคราะห์แม่ต่าง ๆ ทำให้เป็นความพอใจที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่โดยตรงของ ส.ส. ไม่ ข้อมูลเหล่านี้แสดงว่าประชาชนเองก็สับสนว่าหน้าที่ของ ส.ส. คืออะไรแน่ มักจะเห็นว่า ส.ส. คือรูปแบบหนึ่งของนักสังคมสงเคราะห์ที่จะต้องช่วยเหลือในการของประมาณสร้าง ถนน โรงเรียน สพาน คูคลอง งานกรีน งานขาว งานแต่งงาน และงานฝากเด็กเข้าทำงานเข้าเรียนเป็นต้น ดังที่คุณฉนิษ บูลสุวรรณ เรียกภาพพจน์เหล่านี้ว่า "ภาระนอกแบบของ ส.ส." ถ้าความพึงพอใจของประชาชนเกิดจากการเป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่ดีแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ที่แท้จริงของ ส.ส. ก็อาจจะประสบปัญหาอย่างหนักหน่วงและไม่ได้รับความสนใจต่อไปอีกชั่วนาน

ยิ่งกว่านั้น จากการศึกษาหลักเกณฑ์การเลือกตั้งของประชาชน พบว่าส่วนใหญ่เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาตัวบุคคล และคุณสมบัติเฉพาะตัว มากกว่าการพิจารณานโยบาย และอุดมการณ์ของพรรคการเมือง จากสภาพการณ์นี้อาจนำมาอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยได้ว่า ทำไมประเทศไทยจึงมีจำนวนพรรคการเมืองไทยจำนวนมาก ? ทำไมรัฐบาลของไทยจึงเป็นรัฐบาลผสม ? ทำไมรัฐบาลไทยมักมีอายุไม่ยืนและไม่มีเสถียรภาพ ?

ในประเด็นที่เกี่ยวกับเพศและตำแหน่งทางการเมืองไทย พบว่า สังคมไทยยอมรับบทบาททางการเมืองของหญิงว่ามีความสามารถทัดเทียมชาย แต่การยอมรับนี้เป็นการยอมรับที่มีข้อสังเกตว่า ยิ่งตำแหน่งทางการเมืองสูงขึ้นเท่าไรความไม่ไว้วางใจจะมีมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ชาวชนบท และอาชีพเกษตรกรรมยังคงรักษาค่านิยมแบบอนุรักษนิยมโดยปฏิเสธบทบาททางการเมืองของหญิง

สำหรับค่านิยมของประชาชนต่อบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปของไทยจากการศึกษาพบว่า ผู้ที่ประชาชนเห็นว่าเหมาะสมนั้นมักเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับความนิยมสองทวนแรกเคยเป็นและกำลังเป็นผู้บัญชาการทหารบก และจากการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองไทยก็ยืนยันว่า ค่านิยมของคนไทยนั้นผูกพันกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไว้กับตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกตลอดมา

ภาคผนวก

นิสิตผู้ทำการวิจัย

1.	นายชำนาญ	เหมือนทรัพย์
2.	นางสาวจรินพร	สุขแก้ว
3.	นายสามารถ	อาญาเมือง
4.	นายจารุ	ทองประกอม
5.	นายชัยวัฒน์	สุทธิรัตน์
6.	นายบุญธรรม	อนุชัย
7.	นายเอกพงษ์	วรกุล
8.	นายบุญเชิด	รักษ์สุวรรณ
9.	นายจาทูรงค์	จันทกุล
10.	นายเสกสรรค์	แดงใส
11.	นายเสกสรรค์	จันทวงษ์
12.	นางสาววิภา	แสนโกศิก
13.	นางสาวกนกนารถ	สงฆ์เจริญธรรม
14.	นางสาวมณฑนา	แย้มละออ
15.	นายฉิน	ผิวเหลือง
16.	นายสมบัติ	กะชา
17.	นายเฉลิมชัย	สิงห์จันทร์
18.	นายทศพร	ภูเกษมสมบัติ
19.	นายประจितร	สวัสดิ์กุล

บรรณานุกรม

- กระมล ทองธรรมชาติ พรรคการเมืองต่างประเทศ โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์ 2514
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช ประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย โรงพิมพ์พีชเนต
2520
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ สุรพล ราชทัณฑ์ทาร์กซ์ พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ โรงพิมพ์
รามินทร์ 2520
- หยุด แสงอุทัย พรรคการเมือง โรงพิมพ์พีชเนต 2517

พรมแดนและทะเลอาณาเขต

ศิริ ศิริวัฒน์แก้ว *

เมื่อเอ่ยถึงพรมแดนเรามักจะหมายถึง แนวแบ่งเขตหรือเส้นแบ่งเขตประเทศต่าง ๆ ซึ่งอยู่ภายในทวีป ส่วนแนวแบ่งเขตประเทศที่อยู่ในทะเลนั้นเรามักจะไม่ได้ออกถึง และถ้าจะกล่าวถึงก็คงจะต้องบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใช้กัน ซึ่งอาจจะเป็นคำ "พรมแดนทางทะเล" ก็ได้ ในปัจจุบันประเทศที่คงอยู่ชายฝั่งทะเลจะมีอำนาจอธิปไตยเหนือน่านน้ำที่อยู่ชายฝั่ง รวมทั้งน่านฟ้าที่อยู่เหนือน่านน้ำและท้องทะเลที่อยู่ใต้น่านน้ำชายฝั่งด้วย

บนพื้นดินมีสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมที่ใช้เป็นสิ่งที่กำหนดแนวพรมแดนได้ง่ายกว่าในทะเลและยังมีประเทศต่าง ๆ ตั้งอยู่โดยมีอาณาเขตติดต่อกัน ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้มีพรมแดนเป็นแนวแบ่งอาณาเขต ส่วนในทะเลนั้น น่านน้ำที่เป็นทะเลอาณาเขตของประเทศหนึ่งอาจประชิดน่านน้ำที่เป็นทะเลอาณาเขตของประเทศอื่นหรือน่านน้ำอาณาเขตอื่น ๆ เช่น เขตต่อเนื่องและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรืออาจจะติดต่อกับทะเลหลวงก็ได้ ฉะนั้นการกำหนดพรมแดนในทะเลคงเป็นไปได้ยากกว่าบนพื้นดิน

ผู้เขียนมีความเห็นว่าทะเลกำลังมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและการเมืองมากขึ้นทุกที จึงได้เขียนเรื่องพรมแดนโดยผนวกเรื่องทะเลอาณาเขตไว้ด้วย เนื่องจากทะเลอาณาเขตเป็นพื้นที่ที่อยู่ในอาณาเขตของประเทศและถึงแม้ว่าทะเลอาณาเขตจะไม่ใช่ "พรมแดนทางทะเล" แต่ก็มีความสัมพันธ์กับ "พรมแดนทางทะเล"

* อาจารย์ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

พรมแดน

พรมแดนหรือแนวพรมแดน หมายถึง "แนวหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำหนดพรมแดนของรัฐหรือประเทศ" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2523 : 106) พรมแดนเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้นเพื่อกำหนดอาณาเขตของประเทศ เพื่อเป็นเครื่องขวางกั้นการเคลื่อนย้ายของคนและสินค้า หรือเพื่อกดดันการเคลื่อนย้ายดังกล่าว สิ่งที่เป็นพรมแดนอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น พรมแดนจึงมีอยู่หลายประเภท ในปัจจุบันนี้มีผู้เสนอเกณฑ์จำแนกประเภทของพรมแดนหลายท่าน เช่น ไนสตุเอน (Nystuen, John) เสนอให้ใช้หน้าที่ของพรมแดนเป็นเกณฑ์ ส่วนเพียร์ซี (Percy, G.E) เสนอให้ใช้รูปร่างลักษณะของสภาพแวดล้อมเป็นเกณฑ์ ฯลฯ ดังนั้นพรมแดนจึงมีหลายประเภทและแตกต่างกันไปตามเกณฑ์จำแนกผู้เขียนขอเสนอการจำแนกประเภทของพรมแดนตามแนวของโจนส์ (Jones, S.B.) ดังนี้คือ

1. จำแนกตามสัณฐาน (Morphological Classification) เป็นการจำแนกพรมแดนตามโครงสร้าง ลักษณะภูมิประเทศ และลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ สิ่งที่ยอมรับใช้เป็นแนวพรมแดนจึงได้แก่ ภูเขา แม่น้ำ ทะเลสาบ ชาติพันธุ์ของมนุษย์ และแนวเส้นที่เป็นไปตามหลักวิชาเรขาคณิต พรมแดนที่เกิดจากการจำแนกตามสัณฐาน มีสี่ประเภท ได้แก่

พรมแดนการเมือง-ภูมิลักษณะ (Physiographic - Political Boundaries) หมายถึง พรมแดนที่ใช้ลักษณะภูมิประเทศเป็นแนวแบ่งเขตประเทศ เช่น แม่น้ำ ทะเลสาบ และภูเขา เป็นต้น การใช้ภูเขาเป็นแนวพรมแดนมักจะใช้สันปันน้ำเป็นแนวแบ่งเขตประเทศ และการใช้แม่น้ำเป็นแนวพรมแดน มักจะใช้ร่องน้ำลึกในกรณีที่มีแม่น้ำนั้นใช้เดินเรือได้ เช่น พรมแดนระหว่างประเทศลาวกับไทย ใช้ร่องน้ำลึกในแม่น้ำโขงเป็นแนวพรมแดน หรืออาจจะใช้แนวกึ่งกลางลำน้ำ หรือฝั่งใดฝั่งหนึ่งของแม่น้ำ ตามแต่ตกลงกัน เช่น พรมแดนระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา กับแคนาดา

พรมแดนมานุษยภูมิศาสตร์ (Anthropogeographic Boundaries)

เป็นพรมแดนประเภทที่ใช้ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นแนวแบ่งเขตประเทศ เช่น เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา หรือภูมิภาพทางวัฒนธรรมต่าง ๆ พรมแดนประเภทนี้จึงมักจะซ้ำซ้อนกับแนวแบ่งเขตเชื้อชาติและวัฒนธรรม พรมแดนที่ใช้ศาสนาเป็นแนวได้แก่ พรมแดนระหว่างประเทศอินเดียกับปากีสถาน พรมแดนที่ใช้ชาติพันธุ์เป็นแนวได้แก่ พรมแดนระหว่างประเทศอิสราเอลและกลุ่มประเทศอาหรับ และพรมแดนระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับเม็กซิโก

พรมแดนเรขาคณิต (Geometric Boundaries) เป็นพรมแดนที่กำหนดโดย

ใช้เส้นตรง หรือเส้นโค้ง หรือใช้เส้นขนานละติจูดและเส้นเมริเดียนเป็นแนว พรมแดนประเภทนี้มักมีอยู่ในเขตประชากรเบาบาง เช่น พรมแดนระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับแคนาดาทางตะวันตกของกลุ่มทะเลสาบเกรตเลกไปจนถึงรคมหาสมุทรแปซิฟิก พรมแดนที่กำหนดโดยใช้เส้นตรงนิยมใช้กันมากในทวีปแอฟริกาตอนเหนือ เช่น พรมแดนระหว่างประเทศลิเบียกับซูดาน และระหว่างประเทศแอลจีเรียกับไนจีเรีย มาลีและมอริเตเนีย เป็นต้น ส่วนพรมแดนเรขาคณิตแบบเส้นโค้งมีอยู่น้อย ได้แก่ พรมแดนของประเทศแอมเบีย พรมแดนเรขาคณิตเป็นพรมแดนที่สร้างขึ้นหลังจากมีการประชุมปรึกษากันแล้ว

พรมแดนที่ไม่ใช้สิ่งใดเป็นแนวกำหนด (Indeterminate Boundaries)

เป็นพรมแดนประเภทที่ไม่ได้ใช้ลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของสภาพธรรมชาติหรือสังคมและวัฒนธรรมเป็นแนวแบ่ง เหมือนกับพรมแดนทั้งสามประเภทดังกล่าวมาแล้ว จึงเรียกพรมแดนประเภทนี้ว่า พรมแดนที่ไม่ใช้สิ่งใดเป็นแนวกำหนด เช่น พรมแดนระหว่างประเทศคูเวตกับแอลจีเรีย และพรมแดนระหว่างประเทศบราซิลกับประเทศเอกวาดอร์ และโคลัมเบีย เป็นต้น

2. จำแนกตามกำเนิด เป็นการจำแนกประเภทของพรมแดนโดยพิจารณาว่าพรมแดนต่าง ๆ มีกำเนิดมาอย่างไร สิ่งสำคัญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาได้แก่การตั้งถิ่นฐาน ฉะนั้น พรมแดนประเภทต่าง ๆ ที่ได้จากการจำแนกตามกำเนิดจึงมีความสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐานของ

ประชากรและภูมิภาคทางวัฒนธรรม ณ ช่วงเวลาที่กำหนดแนวพรมแดน ผู้เสนอแนวคิดให้กำหนดแนวพรมแดนแบบนี้คือ ฮาร์ทฮอร์น (Hartshorn, R.) พรมแดนที่ได้จากการจำแนกตามกำเนิดมีสามประเภท ได้แก่

พรมแดนบรรพกาล (Antecedent Boundaries) เป็น "พรมแดนที่กำหนดขึ้นก่อนที่ประชากรจะมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในแนวพรมแดนของประเทศนั้น ๆ พรมแดนประเภทนี้มักเป็นแนวยาวโดยอาศัยระยะละติจูดหรือลองจิจูดเป็นแนวกำหนด ตัวอย่างเช่น พรมแดนระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับแคนาดา ตอนที่ไชระยะละติจูด 49 องศา เป็นแนวพรมแดน พรมแดนประเภทนี้ถ้ารัฐบาลทั้งสองมีการปกครองหรือมีความเข้าใจกันดี ความยุ่งยากทางการเมืองก็จะน้อย แต่ในบางครั้ง ประชากรก็ประสบความยากลำบากเหมือนกัน เพราะจะต้องถือการตั้งถิ่นฐานให้อยู่ตามแนวยาวของพรมแดนเฉพาะที่เป็นประเทศของคนเดียว" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2523 : 38 - 39)

พรมแดนแถบทะเลทรายสะฮาราที่เป็นพรมแดนบรรพกาล กล่าวคือ พวกเรารอนเลี้ยงสัตว์แบบทุ่งหญ้า และทะเลทรายสะฮาราอาจจะกำหนดแนวพรมแดนกันได้ ต่อมาเมื่อมีการค้นพบน้ำมันปิโตรเลียมก็มีประชากรเข้าไปตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง ภูมิภาคของการตั้งถิ่นฐานอันประกอบด้วยอาคารบ้านเรือน ทางรถไฟ ถนนและท่าอากาศยานจึงเกิดขึ้นภายหลังการกำหนดพรมแดน

พรมแดนซบซี้ควอนต์ (Subsequent Boundaries) เป็นพรมแดนที่กำหนดขึ้นหลังจากมีการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งและภายหลังประชากรได้ทำให้เกิดภูมิภาคทางวัฒนธรรมแล้ว ดังนั้นพรมแดนประเภทนี้จึงเป็นแนวแบ่งชาติพันธุ์และวัฒนธรรมด้วย เช่น พรมแดนระหว่างประเทศปากีสถานและอินเดีย เป็นพรมแดนซบซี้ควอนต์เนื่องจากเป็นพรมแดนที่กำหนดภายหลังที่ประชากรตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งมานานแล้วและเป็นแนวแบ่งประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามกับศาสนาฮินดูออกจากกัน พรมแดนระหว่างประเทศปากีสถานและอินเดีย จึงเป็นแนวแบ่งเขตศาสนาด้วย

พรมแดนซ้อน (Superimposed Boundaries) เป็นพรมแดนที่กำหนดขึ้นภายหลังที่ประชากรได้ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งมั่นคงและมีความเจริญทางวัฒนธรรมแล้ว คล้าย ๆ กับพรมแดนชั้นซีควอนต์ แต่ต่างกันตรงที่พรมแดนซ้อนเป็นแนวแบ่งประชากรที่มีเชื้อชาติและวัฒนธรรมเดียวกันออกจากกัน เนื่องจากผู้กำหนดพรมแดนยึดถือพื้นที่ครอบครองเป็นสำคัญ พรมแดนประเภทนี้มักเกิดขึ้นภายหลังสงครามสิ้นสุดลง หรือภายหลังการเจรจาแบ่งอาณาเขตกัน เช่น พรมแดนระหว่างประเทศเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ ซึ่งกำหนดให้ใช้แนวเส้นขนานที่ 38 องศาเหนือ และพรมแดนประเทศนามิเบียและบอตสวานา ซึ่งใช้เส้นตรงและเส้นโค้งทางเรขาคณิต ยังผลให้แนวพรมแดนดังกล่าวแยกชนชาติพื้นเมืองออกเอนกออกซึ่งใช้ภาษาออกเอนกออกไปอยู่คนละประเทศ

ในบางครั้งพรมแดนบางประเภทอาจถูกยกเลิกหรืออาจไม่ปรากฏในแผนที่อีกถ้ามีการรวมดินแดนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือเมื่อมีการสลายตัวของประเทศ เช่น พรมแดนระหว่างบริติชโคลิน โกลด์โคสต์ และบริติชโตโกแลนด์ก็ไม่ปรากฏในแผนที่ในฐานะพรมแดนระหว่างประเทศอีก เมื่อดินแดนดังกล่าวรวมตัวกันเป็นประเทศกานา พรมแดนที่ถูกยกเลิกไปแล้วนี้เรียกว่าพรมแดนสาบสูญ (Relic Boundaries) การค้นหาแนวพรมแดนสาบสูญอาจทำได้โดยการศึกษาวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ในบริเวณนั้น เช่น การศึกษาภูมินามและภูมิภาพทางวัฒนธรรมของสเปนที่ยังปรากฏเป็นร่องรอยหรือหลักฐานอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาทางตะวันตก ร่องรอยและหลักฐานเหล่านี้จะช่วยชี้แนวพรมแดนของอาณานิคมของประเทศสเปนในทวีปอเมริกาเหนือได้ ภูมิภาพทางวัฒนธรรมที่ยังปรากฏอยู่ในดินแดนดังกล่าวได้แก่ รูปทรงของบ้านและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เป็นแบบฉบับของชาวสเปน (อ้างอิงจาก De Blij, H.J. 1966 : 175 - 186) นักภูมิศาสตร์การเมืองบางคนยึดถือว่าพรมแดนสาบสูญเป็นพรมแดนประเภทหนึ่งของการจำแนกพรมแดนตามกำเนิด เช่น ฮาร์ทฮอร์น (Heartshorn, R.) และพาวนส์ (Pounds, N.J.G.) พรมแดนประเภทนี้เรียกว่า "Relict Boundaries"

เนื่องจากพรมแดนเป็นแนวกำหนดอาณาเขตของประเทศ แนวพรมแดนจึงแสดงขอบเขตของอำนาจอธิปไตย ประเทศต่าง ๆ จึงต้องกำหนดแนวพรมแดนโดยอาศัยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ และทะเลสาบ พรมแดนธรรมชาติเหล่านี้เป็นแนวป้องกันและกั้นขวางการรุกรานอธิปไตยของชาติ ในกรณีที่ไม่มีพรมแดนธรรมชาติที่ดี มนุษย์ก็สร้างแนวพรมแดนและป้อมปราการขึ้น เช่น ประเทศฝรั่งเศสได้ปักหลักตามแนวพรมแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี พ.ศ. 2483 และประเทศเยอรมนีได้สร้างแนวป้องกันและกั้นขวางการบุกรุกในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ตามแนวชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกในพื้นที่ที่ยึดได้ในทันที อย่างไรก็ตามความสำคัญของพรมแดนจะลดลง กล่าวคือพรมแดนธรรมชาติจะลดความสำคัญลงไปเมื่อมนุษย์มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทะเลอาณาเขต

ถึงแม้ว่าความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะทำให้สิ่งที่ใช้เป็นแนวพรมแดนโดยทั่วไปไม่มีความสำคัญลดลงแต่กลับทำให้ทะเลมีความสำคัญขึ้น กล่าวคือ ประเทศต่าง ๆ ทั้งที่พัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมต่างก็สนใจที่จะกำหนดอาณาเขตทางทะเลเพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์จากทะเล แม้แต่ประเทศไร้น้ำทะเลก็พยายามที่จะใช้ประโยชน์จากทะเลด้วย ความสนใจที่จะใช้ประโยชน์จากทะเลเพิ่มพูนขึ้นเมื่อมนุษย์มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะใช้ประโยชน์จากทะเลได้หลายประการ เช่น เทคโนโลยีในการลากจับสัตว์น้ำ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เทคโนโลยีในการบุกเบิกทรัพยากรแร่เชื้อเพลิงและแร่อื่น ๆ จากทะเล และเทคโนโลยีในการใช้ทะเลเป็นฐานทัพ เป็นต้น

เนื่องจากประเทศต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่เท่ากัน ประเทศกำลังพัฒนายังมีความสามารถจะใช้ประโยชน์จากทะเลน้อยกว่าประเทศพัฒนาแล้ว

ประเทศกำลังพัฒนาจึงพยายามที่จะมีอำนาจอธิปไตยเหนืออาณาไว้มากที่สุด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าประเทศกำลังพัฒนาพยายามจะกำหนดแนวพรมแดนทางทะเลให้ห่างจากฝั่งออกไปให้มากที่สุด เพื่อคุ้มครองทรัพยากรในทะเลไว้และเพื่อให้มีอาณาที่เป็นทะเลหลวงอยู่ห่างจากชายฝั่งมากที่สุด ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศจึงได้ออกกฎหมายหรือประกาศความกว้างของทะเลอาณาเขต ตลอดจนอาณาเขตอื่น ๆ ถึงประเทศแปรได้ประกาศความกว้างของทะเลอาณาเขตไว้เท่ากับ 200 ไมล์ ในปี พ.ศ. 2490 ต่อมาประเทศเอสซัวตอร์ก็ได้ประกาศความกว้างของทะเลอาณาเขตไว้เท่ากับ 200 ไมล์ ในปี พ.ศ. 2493 บางประเทศประกาศความกว้างของทะเลอาณาเขตไว้น้อยกว่า 200 ไมล์ เช่น ประเทศบัลแกเรียและเอธิโอเปียได้ประกาศไว้เท่ากับ 12 ไมล์ ในปี พ.ศ. 2494 และพ.ศ. 2496 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่ประกาศความกว้างของทะเลอาณาเขตไว้เป็นเวลานานแล้วคือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2421 และประกาศไว้เพียง 3 ไมล์ ก็มีอยู่หลายประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย บาฮามาส สิงคโปร์ เซนต์ลูเชีย และสหราชอาณาจักร เป็นต้น ดังปรากฏในตารางท้ายบทความนี้

ความขัดแย้งกันในด้านกาหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตหรืออาณาเขตทางทะเลเป็นสาเหตุประการหนึ่งของการจัดประชุมกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลเป็นครั้งแรก โดยองค์การสหประชาชาติเป็นผู้จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2501 ในปัจจุบันมีการประชุมกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลมาแล้วสามครั้ง (ครั้งที่สามมีการประชุมหลายสมัย) ผลของการประชุมมีแนวโน้มจะทำให้ความขัดแย้งกันในด้านกาหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตลดลง โดยจะมีการยอมรับกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตเท่ากับ 12 ไมล์

ประเทศไทยได้ประกาศความกว้างของทะเลอาณาเขตเท่ากับ 12 ไมล์ เมื่อ พ.ศ. 2509 และราชบัณฑิตยสถานได้นิยามความหมายของทะเลอาณาเขตไว้ดังนี้ "ทะเลอาณาเขต" (The Territorial Sea) หมายถึง "ส่วนของทะเลที่อยู่ภายในระยะ 3 ไมล์ทะเล (nautical mile) ของชายฝั่งทะเลแห่งรัฐใด ซึ่งเป็นระยะที่วัดออกไปจากแนวน้ำลงเต็มที่เฉลี่ยหรือแนว

น้ำลงต่ำสุด แล้วแต่ละประเทศจะกำหนดขึ้นใช้หรือวัดจากเขตกำหนดของอำ หรือปากแม่น้ำ
ออกไปในทะเล การกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตภายในระยะ 3 ไมล์เช่นนี้ ประเทศ
ต่าง ๆ ส่วนมากได้เคยยอมรับใช้กันบ้างแล้ว แต่ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ต่อมาได้มีหลาย
ประเทศขยายทะเลอาณาเขตของตนออกไปอีกเป็นระยะ 6 ไมล์บ้าง 12 ไมล์บ้าง สำหรับประเทศ
ไทยได้กำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตเป็นระยะ 12 ไมล์ทะเล ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจา
นุเบกษา เล่ม 38 ตอนที่ 92 หน้า 703 ลงวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2509 (ราชบัณฑิตยสถาน,
2523 : 827)

ตาราง กำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขต

ประเทศ	ปีที่ประกาศ	ความกว้าง (ไมล์ทะเล)	ประเทศ	ปีที่ประกาศ	ความกว้าง (ไมล์ทะเล)
อัลเบเนีย	2519	15	แอลจีเรีย	2506	12
อังกโกลา	2519	20	ออสเตรเลีย	2421	3
อาร์เจนตินา	2510	200	เบลเยียม	-	3
บาฮามาส	2421	3	บาห์เรน	-	3
บังกลาเทศ	2517	12	บาร์เบโดส	-	3
เบนิน	2519	200	บราซิล	2513	200
บัลแกเรีย	2494	12	พม่า	2511	12
กัมพูชา	2512	12	เคปเวอร์ก	2521	12
แคนาดา	2513	12	เคมมารก	2509	3
ชิลี	-	3	จีน	2501	12

ประเทศ	ปีที่ประกาศ	ความกว้าง (ไมล์ทะเล)	ประเทศ	ปีที่ประกาศ	ความกว้าง (ไมล์ทะเล)
โคลัมเบีย	2513	12	โคโมโรส	2519	12
คองโก	2520	200	คอสตาริกา	2515	12
คิวบา	2520	12	ไซปรัส	2507	12
โตมินิก	2524	12	สาธารณรัฐโดมินิกัน	2519	6
เอกวาดอร์	2509	200	อียิปต์	2501	12
เอลซัลวาดอร์	2493	200	อิกเวทอเรียลกินี	2513	12
เอธิโอเปีย	2496	12	ฟีจี	2519	12
ฟินแลนด์	2499	4	ฝรั่งเศส	2514	12
กาบอง	2515	100	แกมเบีย	2512	12
เยอรมนีตะวันออก	-	3	เยอรมนีตะวันตก	ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างประเทศ	
กานา	2520	200	กรีซ	2479	6
เกรนาดา	2521	12	กัวเตมาลา	2477	12
กินี	2523	12	กินีบิสเซา	2521	12
กายอานา	2520	12	ไฮติ	2515	12
ฮอนดูรัส	2508	12	ไอซ์แลนด์	2522	12
อินเดี	2510	12	อินโดนีเซีย	2500	12
อิหร่าน	2502	12	อิรัก	2501	12
อิสราเอล	2499	6	อิตาลี	2517	12
ไอร์แลนด์	2502	3	ไอวอรีโคสต์	2520	12
จาเมกา	2514	12	ญี่ปุ่น	2520	12
จอร์แดน	2486	3	เกาหลีเหนือ	-	12

ประเทศ	ปีที่ประกาศ	ความกว้าง (ไมล์ทะเล)	ประเทศ	ปีที่ประกาศ	ความกว้าง (ไมล์ทะเล)
เกาหลีใต้	2521	12	คูเวต	2510	12
เลบานอน	-	-			
ไลบีเรีย	2519	200	ลิเบีย	2502	12
มาดากัสการ์	2516	50	มาเลเซีย	2512	12
มัลดีฟส์	-	3- 55	มอลตา	2521	12
มอริเตเนีย	2521	70	มอริเชียส	2513	12
เม็กซิโก	2512	12	มอนาโก	-	12
โมร็อกโก	2516	12	โมนัมบิก	2519	12
นามิเบีย	-	3	นาอูรู	2514	12
เนเธอร์แลนด์	-	12	นิวซีแลนด์	2520	12
นิการากัว	-	3	ไนจีเรีย	2510	12
นอร์เว	2355	4	โอมาน	2520	12
ปากีสถาน	2509	12	ปานามา	2510	200
ปาปัวนิวกินี	2521	12	เปรู	2490	200
ฟิลิปปินส์	-	-	โปแลนด์	2520	12
โปรตุเกส	2520	12	กาตาร์	-	3
โรมาเนีย	2494	12	เซนทูลูเซีย	2421	3
แซนควินเซนต์	2421	3	เซาโตเม	2521	12
ซาลูดีอาระเบีย	2501	12	เซเนกัล	2519	150
เซราเลโอน	2514	200	สิงคโปร์	2421	3

ประเทศ	ปีที่ประกาศ	ความกว้าง (ไมล์ทะเล)	ประเทศ	ปีที่ประกาศ	ความกว้าง (ไมล์ทะเล)
โซมาเลีย	2515	200	สาธารณรัฐแอฟริกาคีโต	2520	12
สเปน	2520	12	ศรีลังกา	2514	12
ซูดาน	2503	12	ตูนิเซีย	2521	12
สวีเดน	2322	4	ซีเรีย	2524	35
แทนซาเนีย	2516	50	ไทย	2509	12
โตโก	2520	30	ทรินิแดด	2512	12
ตูนิเซีย	2516	12	ตุรกี	2507	6
สหภาพโซเวียต	2452	12	สหรัฐอเมริกา	-	3
สหราชอาณาจักร	2421	3	สหรัฐอเมริกา	2336	3
อูรุกวัย	2512	200	เวเนซุเอลา	2499	12
เวียดนาม	2520	12	ซามัว	2520	12
เยเมนเหนือ	2513	12	เยเมนใต้	2510	12
ยูโกสลาเวีย	2522	12	ซาอุดี	2517	12

บรรณานุกรม

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์อังกฤษ - ไทย เล่ม 1,2 ห้างหุ้นส่วนจำกัดคณนทชัย
2523, 1,000 หน้า

Baradat, Leon P. political ideologies : their origins and impact.
Prentice - Hall, INC., 1979. 337 p.

Bergman, Edward F. Modern Political Geography. Wm.C. Brown
Company Publishers, 1975. 408 p.

De Blij, Harm J. Systematic Political Geography. John Wiley &
Sons, Inc., 1967. 485 p.

Kasperson, Roger E., Minghi Julian V. (ed). The Structure of
Political Geography. Aldine Publishing Company. 1971. 527 p.

Pounds, Norman J.G. Political Geography. McGraw-Hill, Inc. 1972.
453 p.

มานุษยวิทยา : ประวัติแนวความคิดและทฤษฎี ตอนที่หนึ่ง

บุญเคิม พันรอบ*

คำนำ

บทนำ

การศึกษาประวัติความเป็นมาทางมานุษยวิทยา มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมนุษย์ทางด้านกายภาพ และจุดกำเนิดวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น ศึกษาวิวัฒนาการและธรรมชาติของมนุษย์ รวมทั้งวิวัฒนาการของวัฒนธรรม การศึกษาประวัติแนวความคิดถึงกล่าวข้างต้น ก็เพื่อให้เข้าใจมนุษย์ชาติตามแนวความคิดทางมานุษยวิทยา กล่าวโดยทั่วไป การศึกษาประวัติความเป็นมาของมนุษย์ เป็นการศึกษาร่องรอยความเป็นมาของมนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม คนโดยทั่วไปมักเข้าใจกันว่า การศึกษาประวัติความเป็นมาทางมานุษยวิทยามีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติร่องรอยทางมานุษยวิทยาในโลกตะวันตกสมัยใหม่ ซึ่งเริ่มต้นในสมัยยุคกลางของยุโรป เป็นระเบียบวิธีวิจัยเพื่อศึกษามนุษย์ตามหลักวิทยาศาสตร์

---

* อาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

แนวความคิดใหม่ซึ่งเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในทุกภูมิภาค ในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน
 พื้นฐานการศึกษาเน้นการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของชาติพันธุ์มนุษย์ทางกายภาพ เพื่อนำ
 ไปสู่ความเข้าใจมนุษย์ชาติทั้งหมด นอกจากนี้แนวความคิดแบบตะวันตกยังสนับสนุนการศึกษาด้วย
 การสังเกตเปรียบเทียบ (Empirical investigation) ศึกษาประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ ส่วนใหญ่
 จะเป็นประเด็นที่น่าสนใจทางมานุษยวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับมนุษย์
 (A science of man) เป็นสาขาที่ก่อตัวชัดเจน เพื่อหาเอกภาพเกี่ยวกับระเบียบวิธีแบบต่าง ๆ
 โดยตรวจสอบผลการศึกษาและวิธีการเก็บข้อมูล ตามแนวความคิดทางมานุษยวิทยาสัมัยแรกที่จะหาได้
 หลักฐานข้อมูลที่มีอยู่แสดงให้เห็นว่า แนวความคิดทางมานุษยวิทยา เพิ่งเริ่มปรากฏ
 อย่างเด่นชัดในยุคสมัยใหม่ (The modern age) แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีใครโดยยอมรับ
 แนวความคิดทางมานุษยวิทยายุคเก่า และยุคกลางเท่าที่ควร เนื่องจากการศึกษาประวัติแนวความคิด
 และทฤษฎีในแต่ละสาขาวิชาที่มีความเกี่ยวเนื่องระหว่างแนวความคิดเก่า และแนวความคิดใหม่
 อยู่บ้าง ควรจะมีการกล่าวถึงความคิดทางมานุษยวิทยายุคแรกอย่างย่อ เพื่อเป็นพื้นฐานเปรียบเทียบ
 ความแตกต่างระหว่างทฤษฎีเหล่านั้น เพื่อเป็นประโยชน์อันจะนำไปสู่ความเข้าใจแนว
 ความคิดของแต่ละทฤษฎีใหม่มากขึ้น

มานุษยวิทยาสัมัยกรีก

กล่าวโดยทั่วไป แนวความคิดแบบกรีกโบราณ มีลักษณะศึกษาวิเคราะห์อย่างมีระบบ
 และมีลักษณะเป็นธรรมชาตินิยม (Naturalistic) ถึงจะไม่ใช่วิธีการศึกษาแบบสังเกตเปรียบเทียบ
 แตกกันผู้ยอมรับวิธีการศึกษาตามแบบดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทางชีวภาพ
 ส่วนการศึกษาทางค่านิยมธรรมชาติ มนุษย์ก็ยอมรับอยู่บางแคว้นยกว่า

การติดต่อกันระหว่างชาวกรีกกับคนชนอื่น ๆ ทำให้ชาวกรีกมีโอกาสเรียนรู้ความแตก
 ต่างทางกายภาพและวัฒนธรรมของคนในแต่ละสังคม ซึ่งมีชีวิตอยู่ในสมัยเดียวกันประมาณ 700 คน

ก่อนคริสต์ศตวรรษ การเจริญเติบโตทางการค้าพาณิชย์ และการขยายอาณาดินของชาวกรีก ทำให้ชาวกรีกจำนวนมากมามีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวไปยังดินแดนต่าง ๆ มีการชักนำเอาคนต่างชาติเข้ามายังนครของพวกกรีก อย่างน้อยที่สุดชาวกรีกก็มีความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างมนุษยชาติพันธุ์อื่น ๆ เป็นความรู้ที่มีลักษณะกว้างไกล นอกจากจะมีความถูกต้องแม่นยำ นักมานุษยวิทยาและนักวิชาการหลายสาขาอาจคาดคะเนความรู้ของชาติกรีกได้น้อยเกินกว่าความเป็นจริงก็ได้

ผลงานทางมานุษยวิทยาที่สำคัญของกรีก คือ History เป็นผลงานของเฮโรโดตัส (Herodotus 484-425 B.C.) เฮโรโดตัสมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายประวัติศาสตร์สงครามเปอร์เซีย (The Persian War) รวบรวมข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของคนชาติต่าง ๆ จำนวนมากที่ไม่ใช่ชาวกรีก เนื้อหาส่วนใหญ่อธิบายองค์ประกอบวัฒนธรรมทางค้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมจากหลักฐานการชุกค้นพบทางโบราณคดี เช่น เครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัยและภาษา ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่ในหนังสือ History ได้จากการสังเกตการณ์บุคคล (Personal observation) และจากคำบอกเล่าของคนพื้นเมือง โดยที่เฮโรโดตัสได้เดินทางไปยังดินแดนของคนพื้นเมืองเหล่านั้นอย่างยากลำบาก ส่วนใหญ่จะเป็นถิ่นทุรกันดาร เพื่อเก็บข้อมูลมาเขียนอธิบายลักษณะประชากรเหล่านั้น

สิ่งที่น่าสนใจที่สุดจากผลงานของเฮโรโดตัสก็คือ การศึกษาคนเชื้อชาติต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นลักษณะแนวความคิดของคนกรีกโดยทั่วไป ผลงานของเฮโรโดตัสไม่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดทางสังคมของกรีกในขณะนั้น และไม่ได้อำนาจให้เกิดการศึกษาความแตกต่างหลากหลายของมนุษยชาติกลุ่มต่าง ๆ ทั่วๆ ไป อาจกล่าวได้ว่าตัวเฮโรโดตัสเองก็ถูกกล่าวหาว่าเขียนเกินความจริงอยู่บ้าง ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างคนกรีกคนอื่น ๆ กับคนต่าง ๆ ชาติมากนัก จนทำให้ชาวกรีกมีแรงกระตุ้น และพยายามรวบรวมข้อมูลมาศึกษาอย่างมีระบบ ในเรื่องเกี่ยวกับความแตกต่างของมนุษย์ เพื่อจะได้เปรียบเทียบกับข้อเขียนของเฮโรโดตัส

อย่างไรก็ตามนักมานุษยวิทยายังสรุปไม่ได้แน่ชัดนักว่า ชาวกรีกอื่น ๆ ไม่พยายามศึกษาสังเกตการณ์ความแตกต่างของมนุษย์ชนเผ่าต่าง ๆ ที่คั้นะของชาวกรีกมีความเชื่อว่า ธรรมชาติและวัฒนธรรมของมนุษย์นั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง จุดมุ่งหมายก็เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในแต่ละสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีความเห็นวามมนุษย์มีจุดกำเนิด และมีลักษณะเด่นชัดเป็นตัวของตัวเอง ความแตกต่างของมนุษย์ในแต่ละภูมิภาคเกิดจากความแตกต่างที่ไม่ได้เป็นผลเกี่ยวของสัมพันธ์กัน อันเป็นผลจากความแตกต่างของสภาพแวดล้อม ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปไม่มีวันสิ้นสุด

ในทัศนะของชาวกรีก ความคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อกว่สภาพแวดล้อมจะมีการเปลี่ยนแปลงแบบหลอหลอมเข้าหากัน (Plastic) ระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรมของมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่งชาวกรีกยอมรับว่า กาลเวลาบีบมหาสำคัญ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรม และลักษณะการภาพต่าง ๆ แนวความคิดดังกล่าวเป็นสำระสำคัญพื้นฐานของความคิดแบบวิวัฒนาการในปัจจุบัน เป็นแนวความคิดหนึ่งในแนวความคิดเกาหลายแบบที่มีความเชื่อว่า วิวัฒนาการจะต้องมีขบวนการปรับตัวในทางก้าวหน้า (Progress) หรือแบบถอยหลังเข้าคลอง (Degeneration) โดยจะต้องตัดสินแยกออกเป็นความคิงามหรือความชั่วร้าย

นักปรัชญากรีกบางคน มีแนวความคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural evolution) ซึ่งเป็นขบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอย่างช้า ๆ จากจุดเริ่มต้นแบบบุพกาล (Primitive) ไปเป็นอารยธรรมหรือสังคมเมือง (Civilization) แต่ยังไม่มีการพูดถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความเกี่ยวเนื่อง หรือวิวัฒนาการแบบไม่มีขอบเขตสิ้นสุด (Indefinite evolutionary) ในทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่เพียงแต่มีความเชื่ออย่างกว้างขวางเกี่ยวกับ วิวัฒนาการแบบถอยหลังเข้าคลอง จากยุคทองในอดีตที่ยาวนาน (A long-past Golden Age) มาเป็นยุคเงิน (Ages of Silver) ยุคสำริด (Bronze) และยุคเหล็ก (Iron)

ชาวกรีกไม่สนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับอดีตจากการสำรวจ หรือจากการขุดหลักฐานซากสิ่งของต่าง ๆ ทางโบราณคดี ไม่สนใจศึกษาซากดึกดำบรรพ์ (Fossils) อันจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจไปสู่วิทยาการความรู้ต่าง ๆ ในโลก ชาวกรีกเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ โดยทั่วไปแล้วชาวกรีกเชื่อว่าจุดกำเนิดของมนุษย์คือพระเจ้า

อริสโตเติล (Aristotle 384-322 B.C.) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตว่า รูปแบบของสิ่งมีชีวิตรวมทั้งมนุษย์ น่าจะอยู่ในสายวิวัฒนาการประเภทเดียวกัน อริสโตเติลก็เหมือนกับคนกรีกทั่วไป กล่าวคือไม่ได้เสนอข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์ว่ามาจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ๆ และไม่ได้เสนอความคิดเห็นที่เป็นพื้นฐานการศึกษารูปแบบความหลากหลายของมนุษย์ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามทัศนะของวิทยาการสมัยใหม่

มานุษยวิทยาสมัยโรม

ชาวกรีกได้ถ่ายทอดอารยธรรมความคิดให้กับโรม โดยที่โรมไม่มีการเปลี่ยนแปลงความคิดมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวความคิดเกี่ยวกับมานุษยวิทยา การก่อสร้างมหาอาณาจักรขนาดใหญ่ทำให้ชาวโรมันต้องมีความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์เพิ่มขึ้น โรมประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานมากมาย กระตุ้นให้ยุบปกครองโรมสนใจศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมาย และการศึกษาเพื่อความคุ้มครองสังคมแบบต่าง ๆ ชาวโรมันศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับมานุษยวิทยาที่ได้รับจากชาวกรีกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทางค่านิยมปะแบบกรีก และทางค่านิยมปรัชญากรีก

ผลงานของพวกโรมันที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับจุดกำเนิด และพัฒนาการของมนุษย์ ในรูปของร้อยกรอง เช่น โคลง (Poem) ผลงานโคลงของลูเครเตียส (Lucretius c. 95-55 B.C.) ชื่อว่า On the Nature of Things ได้กล่าวถึงแนวความคิดอย่างละเอียดของชาวกรีกเกี่ยวกับปรัชญาธรรมชาติ (Naturalistic philosophy) โคลงดังกล่าวได้อธิบายรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับโลกมนุษย์ ศึกษาจุดกำเนิดและพัฒนาการ

ของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด รวมทั้งมนุษย์ ศึกษาในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติทั้งหมด ดูเครเทียส กล่าวถึงพัฒนาการของมนุษย์ว่าเป็นวิวัฒนาการแบบก้าวหน้า จากรูปแบบที่มีลักษณะดั้งเดิมหรือแบบ มุกกาลไปเป็นอารยธรรม การเจริญเติบโตจะมีความแตกต่างกัน **เนื่องจากมนุษย์มีเทคโนโลยี** เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งมีสิ่งประดิษฐ์ทางสังคมที่ทันสมัยกว่า ความคิดดังกล่าวนี้มีลักษณะตรงกันข้ามกับ ความเชื่อเรื่อง ความเสื่อมแบบดอยหลังเข้าคลองจากยุคทอง ดูเครเทียสก็เหมือนกับนักปรัชญา ชาวกรีก ไม่ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการแบบก้าวหน้า ว่าจะมีความเกี่ยวเนื่องแบบไม่มีที่สิ้นสุดหรือไม่ อาจกล่าวได้ว่าแนวความคิดนี้ ไม่สนใจเกี่ยวกับความเสื่อมของอารยธรรม

ข้อคิดเห็นในผลงานชื่อ Germania ของ ทาซิทัส (Tacitus c.A.D. 55-c.117) ผลงานนี้มีชื่อเต็มว่า On the Origin, Geography, Institutions and Tribes of the Germans. เป็นผลงานที่รวบรวมข้อมูลทางด้านชาติพันธุ์วรรณาสมัยใหม่ (Modern ethnographic) โดยละเอียดมากกว่าผลงานชิ้นใด ๆ ในยุคก่อนและยุคเดียวกัน ทั้งหมด ผลงานชิ้นนี้ทาซิทัสไม่ได้ใช้การสังเกตการณ์บุคคลเก็บข้อมูล เพื่อศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ ของคนเยอรมัน แรงกลไกที่ทำให้ทาซิทัสเขียนงานชิ้นนี้ คือ เพื่อตอบสนองความต้องการของคน โรมัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบแนวความคิดทางด้านศีลธรรมมากกว่าความต้องการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการอย่างแท้จริง ทาซิทัสระมัดระวังเมื่อจะกล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความมีอำนาจ ความแข็งแรง และความกล้าหาญของคนเผ่าเยอรมัน เนื่องจากเกิดความกลัวว่าจะเกิดผลกระทบตามมาจนทำให้อารยธรรมโรมันถูกทอดทิ้ง ผลงานของทาซิทัสก็เหมือนกับเฮโรโดตัส ไม่ได้กระตุ้นหรือสนับสนุนให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาประชาชนต่างเชื้อชาติอื่น ๆ

ชาวโรมันส่วนใหญ่สนใจค้นคว้าข้อมูล และเรื่องราวแนวความคิดในอดีตน้อยมาก สาเหตุที่สำคัญ เนื่องจากชาวโรมันรับและถ่ายทอดความรู้จากคนต่างชาติไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่มนุษย์มีเชื้อชาติแตกต่างกันมากมายและมีจำนวนเพิ่มขึ้น ประกอบด้วยชาวโรมันมีความสนใจเรื่องราวที่เกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ และความเพ้อฝัน เพิ่มมากขึ้นด้วยนั่นเอง

ผลงานชื่อ Natural History ของพลินี (Pliny the Elder A.D. 23-79) เป็นผลงานที่เริ่มสนใจความรู้แบบใหม่ ๆ ผลงานไม่เพียงแต่ค้นคว้าศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์เท่านั้น ยังไต่รวบรวมสารานุกรม (Encyclopedia) ความรู้ต่าง ๆ จากการสังเกตการณ์ของพลินีเอง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับนิทานที่เก็บรวบรวมไว้โดยผู้แต่งหลายคนในยุคแรก เรื่องราวส่วนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อเท็จจริง และมีเหตุผลทางมานุษยวิทยาควย แต่วิธีเสนอข้อมูลไม่ไต่แยกสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริง และสิ่งที่เป็นเรื่องเล่าออกจากกัน อย่างเด่นชัด ผลงานจึงเป็นเรื่องราวที่ตีกันเด่นของคนเชื้อชาติต่าง ๆ จากการบอกเล่า และผลงานการเขียนของนักเขียนคนอื่น ๆ ที่เขียนไว้ เช่น เรื่องราวของมนุษย์ที่มีหัวเป็นสุนัข ออกเสียงเห่าทุกไม้ไต่ พวกมนุษย์มีขาเดี่ยว เผ่ามนุษย์ที่ไม่มีคอและมีลูกยืนตามนขา พลินียอมรับว่าเป็นสิ่งเหลือเชื่อ จนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบความแตกต่างนั้นได้ รวมทั้งไม่สนใจศึกษาค้นคว้าเหตุผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์แปลกประหลาดเหล่านั้น

ผลงานชื่อ Natural History เป็นตัวแทนผลงานซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากวิถีความคิดแบบชนรรมชาตินิยมของชาวกรีก เป็นผลงานที่รวบรวมชนรรมนิยมประเพณีต่าง ๆ ในรูปนิทาน เรื่องเล่ามากกว่าเป็นเรื่องราวการดำรงชีวิตของคนสามัญทั่วไป

มานุษยวิทยายุคกลาง

ยุคกลางเริ่มเมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 5 ถึง 13 ได้มีการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับชนรรมนิยมประเพณีไว้ในสารานุกรมตลอดเวลาด้านยาวนานนี้ โดยเริ่มตั้งแต่ความคิดเกี่ยวกับวิญญาณที่ไต่รับอิทธิพลจากชาวกรีกและโรมัน และยังไต่รวบรวมแนวความคิดและความรู้ซึ่งปรงแ่งขึ้นตามปรัชญายุโรป อย่างเห็นไต่เด่นชัด ผลงานนี้มีลักษณะคล้ายกับงานชื่อ Natural History ของพลินี กล่าวคือ ได้มีการนำเอาข้อมูลในอดีตกรวมสรุปเป็นข้อเขียนเรื่องราวต่าง ๆ

คล้ายกับนิทานเพ้อฝัน (Fantastic) และเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ประหลาด แต่ก็ยังคงสนใจ
ศึกษาความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์เพิ่มมากขึ้น

ในยุคนี้ ยังไม่มีการยอมรับผลการศึกษาข้อมูลใหม่ ๆ ผลการศึกษาใหม่ ๆ จึงมีอิทธิพล
น้อยมาก แม้ว่าจะมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลใหม่ในเชิงวงจำกัดก็ตาม ยุคกลางเป็นยุคที่เริ่มมีการ
ติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์มากขึ้น เป็นช่วงศตวรรษที่มีการติดต่อระหว่างประชากรที่อยู่อาศัยใน
ภูมิภาคต่าง ๆ ของยุโรปตะวันตก เหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นการติดต่อกันก็คือ สงครามครูเสด การ
เดินทางแสวงบุญ กิจกรรมของมิชชันนารี การค้าและสงคราม ผลงานการศึกษาค้นคว้าและปรัชญา
ความรู้ต่าง ๆ ในยุคกลาง ได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์เหล่านั้นอยู่บ้าง

โลกทัศน์ของคริสต์ศาสนายุคกลาง ไม่นับการศึกษาค้นคว้าทางโลก (Secular)
อันเป็นวิธีการศึกษาทางมานุษยวิทยา โดยทั่วไปจะศึกษาความแตกต่างของมนุษย์ในยุคเดียวกัน
การศึกษาลักษณะการดำรงชีวิตของมนุษย์ในธรรมชาติ ในฐานะเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งได้รับอิทธิพล
จาก กลุ่มแนวความคิดที่ได้รับขนานนามภายหลังว่ากลุ่ม "ลูกโซ่ของสิ่งมีชีวิตอันยิ่งใหญ่" (The
Great Chain of Being) แนวความคิดนี้ มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตอยู่ในระดับกลางระหว่างสิ่งมีชีวิต
ระดับต่ำและระดับสูง เป็นสิ่งมีชีวิตที่เชื่อมโยงสรรพสิ่งทั้งหลายประกอบขึ้นเป็นจักรวาล เมื่อหลาย
พันปีล่วงมาแล้ว พระเจ้าเป็นพระเจ้าผู้สร้างมนุษย์ และยังคงทำหน้าที่ดูแลรักษามนุษย์อยู่เป็นนิรันดร์
สายสัมพันธ์ดังกล่าวมีเสถียรภาพและความสมบูรณ์สวยงามที่สุด แมกาลเวลาจะล่วงเลยไป รูปแบบ
มนุษย์จะไม่ผิดแปลกเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของอินทรีย์ที่เห็นได้ควศกาเปล่าหรือรูปแบบ
จิตใจที่มองไม่เห็น

ได้มีการศึกษาสาระสำคัญเกี่ยวกับจูกก่าเน็ค และวิวัฒนาการของวัฒนธรรม และมีการ
อธิบายผลการศึกษานั้นอย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งเป็นคัมภีร์คริสต์ศาสนา
คัมภีร์ได้อธิบายว่า มนุษย์ทุกคนมีจูกก่าเน็คมาจากบรรพบุรุษคู่แรกของโลก เป็นมนุษย์ที่พระเจ้า
สร้างไว้ในยุคกลาง ที่สวนของเอเดน (The Garden of Eden) หลังจากยุคพระเจ้าผู้สร้าง

ก็มีเหตุการณ์ทำลายล้างโลกหลายครั้ง และสิ่งที่มีชีวิตใหม่ ๆ ก็เกิดขึ้นมา มีการเปลี่ยนแปลง อพยพโยกย้าย รวมทั้งมีการแตกแขนงวิวัฒนาการจากสิ่งมีชีวิตรูปแบบเดิมอันเป็นจุดกำเนิด เรียกว่า "วัฒนธรรมอาดัมมิก" (Adamic culture) หลังจากน้ำท่วมใหญ่ ซึ่งเป็นยุคที่มีการสร้างหอคอยแห่งบาเบล (The Tower of Babel) พระเจ้าเป็นผู้สร้างภาษาและวัฒนธรรมให้คงอยู่ และบางครั้งก็อาจแตกแขนงวิวัฒนาการไป วัฒนธรรมร่วมสมัยที่มีลักษณะแตกต่างกัน เชื่อว่าเกิดจากอิทธิพลของอำนาจเหนือธรรมชาติ และมีความเสื่อมแบบถอยหลัง เข้าคลอง มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลังจากยุคบาเบล ยุคกลางของยุโรปมีความสนใจศึกษาเรื่องราวโลกน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาค้นคว้าความแตกต่างของมนุษย์อย่างมีระบบตามหลักการวิชาการ การศึกษาเปรียบเทียบหรือการสืบค้นประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมนุษย์ก็มีน้อยมาก

ในระยะเวลาเดียวกันนี้ ในเอเชียตะวันออกไกล แอฟริกาเหนือและสเปน ได้มีแนวความคิดเกี่ยวกับปรัชญาและวิทยาศาสตร์เกิดขึ้นในวัฒนธรรมอาหรับ มีการนำเอาวรรณคดีของกรีกโบราณมาปรับปรุงขึ้น เป็นพื้นฐานที่สำคัญของปรัชญาอาหรับ วรรณคดีของกรีกพัฒนาควบคู่กับศาสนา และการเมืองในศาสนาอิสลาม เมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 10 - 11 อาจกล่าวได้ว่าปรัชญาอาหรับมีความเจริญก้าวหน้ากว่าแนวความคิดของนักปรัชญายุโรป ซึ่งเป็นปรัชญาร่วมสมัยกัน

ชาวอาหรับพัฒนาความรู้ และการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ เคมี และการแพทย์มากที่สุด นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงวิธีการศึกษาวัฒนธรรมเชิงวิทยาศาสตร์มากขึ้น ประการที่สำคัญคือ นักปรัชญาอาหรับยังได้ใช้วิธีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของมนุษย์ในแต่ละสังคมที่มีความแตกต่างกันด้วย

ยังไม่สามารถสรุปได้อย่างเด่นชัดว่าความสนใจทางด้านสังคมศาสตร์ของพวกอาหรับมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของชาวยุโรปหรือไม่เพียงใด แต่ชาวอาหรับก็ได้มีส่วนถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ไปยังชาวยุโรปส่วนใหญ่อยู่บ้าง และยังได้รับเอาแนวความคิดจากวรรณคดีชาวกรีกโบราณมาพัฒนาให้กว้างไกลยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการความคิดทางสังคมศาสตร์ของชาว

อาหรับส่วนใหญ่เกิดขึ้นในยุคหลัง น่าจะทำให้มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของชาวยุโรปในปลายยุคกลาง หรือราวประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 14 ความคิดดังกล่าวนี้เป็นรากฐานส่วนหนึ่งของขบวนการยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (The Renaissance) ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการไม่ได้รับอิทธิพลจากความคิดของนักปรัชญาอาหรับแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญระหว่างยุคกลางของยุโรป และวัฒนธรรมยุคคลาสสิก (Classical Antiquity) อีกด้วย

มานุษยวิทยายุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เป็นยุคที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและศิลปะ เริ่มเกิดขึ้นในนครฟลอเรนซ์ที่อิตาลี เมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 14 จากอิตาลีได้เริ่มแพร่กระจายไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ของยุโรป ลักษณะที่สำคัญ คือ ความสนใจศึกษาคุณค่าของผลงาน และกิจกรรมของมนุษย์อย่างแท้จริง สนใจศึกษาวิทยาการทางโลกแบบใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการเริ่มเปลี่ยนแปลงแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากปรัชญายุโรป โดยเฉพาะโลกทัศน์ แบบคริสต์ศาสนายุคกลาง ในที่สุดทำให้เริ่มก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ขึ้น

การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดดังกล่าว ทำให้นักปรัชญาเริ่มมีทัศนคติใหม่ในการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมนุษย์ ปรัชญายุคกลางของยุโรปเน้นแนวความคิดที่เกี่ยวข้องระหว่างวัฒนธรรมกรีกโบราณและโรม ในขณะที่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการเสนอความคิดใหม่ มีลักษณะแตกต่างอย่างเด่นชัด เมื่อเปรียบเทียบกับยุคกลางและวัฒนธรรมยุคคลาสสิก ศิลปินและนักเขียนยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการมีความรู้สึกว่าการเคลื่อนไหวของพวกเขาเป็นความพยายามที่จะสร้างอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ขึ้นมาใหม่ โดยได้นำเอาอารยธรรมในอดีตที่รุ่งเรืองมาเป็นตัวแบบปรับปรุง หลังจากที่เห็นว่าศิลปวิทยาการเกิดภาวะเสื่อมสลายในช่วงเวลาหนึ่ง ความเชื่อนี้ยังยอมรับผลการศึกษาความแตกต่างของวัฒนธรรมมนุษย์ในยุคคลาสสิกและยุคกลาง

ประการที่สำคัญก็คือ ปรากฏว่าวัฒนธรรมยุคคลาสสิกมีคุณค่าควรให้ความสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากนักปรัชญาในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการมีความต้องการเลียนแบบอย่างความรุ่งเรืองและความสำเร็จเหมือนวัฒนธรรมคลาสสิก ทำให้พยายามเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วรรณคดี และภาษาในยุคก่อนมากขึ้น นักปรัชญาบางคนพยายามศึกษาค้นคว้าผลงานในอดีตแล้วนำมาสร้างตัวแบบความคิดซึ่งมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง อาจแตกต่างไปจากแนวความคิดเดิมบ้าง บางกลุ่มก็อุทิศตนโดยทำหน้าที่ถ่ายทอด สั่งสอนวรรณคดีโบราณ นักปรัชญาในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการได้พยายามศึกษาค้นคว้าหลักฐานทางโบราณคดีด้วย นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ตะวันตก ที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารหนังสือต่าง ๆ

ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เป็นยุคที่นักปรัชญาตะวันตกได้รับแนวความคิดใหม่จากโลกภายนอก แสดงให้เห็นการยอมรับวัฒนธรรมของคนชาติอื่น ๆ มากขึ้น ในยุคนี้มีการเสนอแนวความคิดเพื่อนำไปสู่การศึกษา ค้นคว้าอย่างมีระบบมากขึ้น ประการที่สำคัญคือ ได้มีการผสมผสานปรัชญาแนวความคิดหลายแบบเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดของนักปรัชญาที่มีชีวิตอยู่ระหว่างยุคเก่าและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ อาจกล่าวได้ว่ายังมีนักวิชาการส่วนน้อยที่ศึกษาค้นคว้าวัฒนธรรมของคนชาติอื่น ๆ ซึ่งเป็นคนร่วมสมัยอย่างจริงจัง นักวิชาการบางกลุ่มก็ได้แต่เพียงสนใจศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมยุโรปยุคโบราณ กับยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เพื่ออธิบายความแตกต่างของวัฒนธรรมร่วมสมัย นั่นให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมว่ามีคุณค่า ควรที่จะศึกษาอย่างแท้จริง ในระยะต่อมาปรากฏหลักฐานว่ามีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด และความหมายในการสำรวจศึกษาข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มากขึ้น

ยุคการสำรวจคนควา

หลังจากช่วงเวลาที่เราเริ่มเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการไม่นานนัก ทวีปยุโรปก็ก้าวเข้าสู่ยุคสำรวจคนควา (The Age of Exploration) ภูมิภาคแถบภาคพื้นมหาสมุทรอื่น ๆ ของโลก

การเดินทางไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ทำให้เกิดยุคลาอาณานิคมเป็นเวลานานหลายศตวรรษ การขยายตัวดังกล่าวเกิดจากการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเทคโนโลยี ส่วนหนึ่งเกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเดินเรือหรืออวกาศเทคโนโลยี และโดยได้รับแรงจูงใจสนับสนุนจากผู้นำทางสังคมขณะนั้นด้วย ผู้มีอำนาจทางสังคมต้องการค้าขายกับคนต่างชาติเพิ่มมากขึ้น เป้าหมายอื่น คือการสำรวจทรัพยากรอันล้ำค่าในดินแดนที่อยู่ห่างไกล ผลพลอยได้ที่เป็นประโยชน์สำหรับสาขามนุษยวิทยาก็คือ ได้มีการสำรวจศึกษาและค้นพบโลกมนุษย์อันกว้างไกล ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์หลายกลุ่มหลายเชื้อชาติ ในตอนช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมของมนุษย์หลายเชื้อชาติ จำนวนมากเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับยุคก่อน จากข้อมูลดังกล่าวทำให้มีการประชุมอภิปรายประเด็นปัญหาเกี่ยวกับผลการค้นพบ มีการกระตุ้นเร่งเร้าให้กำหนดขอบเขตทฤษฎีใหม่ เพื่ออธิบายจุดกำเนิดและวิวัฒนาการของมนุษย์

นักวิชาการยุคสำรวจค้นคว้า มักจะอุทิศเวลาส่วนใหญ่ให้ความสนใจศึกษามนุษย์ชนเผ่าดั้งเดิมที่ได้มีโอกาสพบเห็นด้วยตนเอง ผลงานส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการผู้ชายที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการของอิตาลี ได้เผยแพร่แนวความคิดออกไปในขณะที่ออกสำรวจเก็บข้อมูลไปทั่วโลก ในยุคนั้นยังได้ศึกษาข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับชนเผ่าดั้งเดิมอีกด้วย ข้อมูลเอกสารได้เปรียบเทียบวัฒนธรรมคนดั้งเดิมกับวัฒนธรรมยุคโบราณหรือยุคคลาสสิก เป็นยุคที่มีข้อมูลเอกสารอยู่บ้าง ข้อเท็จจริงเหล่านี้แสดงให้เห็นบทบาทความสำคัญของวัฒนธรรมยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการทางด้านการศึกษาเปรียบเทียบ เป็นผลงานที่กระตุ้นให้นักวิชาการชาวยุโรปสนใจศึกษาวัฒนธรรมของคนเผ่าต่าง ๆ ในโลก นักวิชาการในยุคนั้นเขียนรายงานเอกสารใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย พร้อมทั้งให้คำจำกัดความคำว่าวัฒนธรรมไว้เด่นชัด ผลงานดังกล่าวมีอิทธิพลต่อกระแสดวงคิดในยุคต่อมาอย่างเห็นได้ชัดเจน

ในยุคเดียวกันนี้ยังมีแหล่งข้อมูลเอกสารอื่น ๆ อีก ข้อมูลอาจจะมีลักษณะเป็นวิชาการน้อยกว่า คือการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic information) รัฐบาล

ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปใช้ข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณาเป็นประโยชน์สำหรับสร้างอิทธิพล หรือเพื่อความ
 คุมประชาชนชาวพื้นเมืองดั้งเดิม เจ้าหน้าทีรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ที่มีอำนาจนิยมเก็บรวบรวม และ
 ใช้ข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณาในลักษณะนี้ เมื่อก่อนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 จุดมุ่งหมายอื่น ๆ คือเป็น
 รายงานที่ผู้สนใจอ่านเพื่อความบันเทิง เมื่อยามพักผ่อนหย่อนใจอยู่บ้าง เพราะเป็นรายงานความรู้
 เกี่ยวกับประเพณีการดำรงชีวิตของคนเผ่าดั้งเดิม นับว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับชาวยุโรป พวก
 มิชชันนารีมีเหตุผลในการศึกษารวบรวม และเขียนรายงานแตกต่างออกไป จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ
 พยายามหาโอกาสขยายพื้นที่การทำงานทางศาสนา ให้กว้างขวางออกไปมากยิ่งขึ้น พยายามเก็บ
 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคนดั้งเดิมมากมาย ผลงานของพวกมิชชันนารีที่สำคัญ คือ ผลงานชื่อ Jesuit
 Relations จำนวน 73 เล่ม บันทึกเรื่องราวเรียงลำดับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 ถึงปลาย
 คริสต์ศตวรรษที่ 18 หนังสือชื่อ The Relations เป็นรายงานข้อมูลภาคสนามของคณะมิชชันนารี
 ลักษณะข้อมูลมีรายละเอียดคนาเชื่อถือได้ และเก็บข้อมูลจากหลายสถานที่ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบชน
 กลุ่มน้อยเผ่าดั้งเดิมในยุคนั้น

ในยุคการสำรวจค้นคว้า ข้อมูลทางมานุษยวิทยาส่วนใหญ่มักเป็นเอกสารที่ไม่มีรายละเอียด
 และไม่มีระบบเท่าที่ควร ในยุคนั้นยังคงไม่สนใจเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคนพื้นเมืองที่อาศัยในโลก
 ใหม่ (New World) ในทวีปอเมริกา โดยทั่วไปมีการเสนอรายงานเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของ
 ประชากรในเขตอื่น ๆ น้อยมาก เช่น ประชากรที่อาศัยในอินเดีย และบริเวณทะเลทรายซาฮารา
 ในแอฟริกา ยังไม่มีผู้ใดสนใจศึกษาการจัดระบบหรือการจัดองค์การในแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งถือว่าเป็น
 การศึกษาลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมประการหนึ่ง แม้แต่การศึกษาชนชาวพื้นเมืองในโลกใหม่
 ซึ่งถือว่ามีการเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุดเพียงเรื่องเดียว คือ การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชน
 เผ่าดั้งเดิม หรือ ชื่อ The Tupinamba ในบราซิล ในปี ค.ศ. 1700

นักสังเกตการณ์ชาวยุโรป มักสนใจระบบความเชื่อหรือศาสนาของคนเผ่าพื้นเมือง
 ศึกษาในฐานะเป็นระบบวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง รวมทั้งการศึกษารากเหง้าของชนพื้นเมืองด้วย สาเหตุที่
 สำคัญประการหนึ่ง คือ ชาวยุโรปจะต้องติดต่อกับคนพื้นเมือง และต้องประสบปัญหาทางการ
 ติดต่อดสื่อสารระหว่างกัน โดยเฉพาะการทำงานของพวกมิชชันนารี ต้องประสบปัญหาความ

ยากลำบาก เมื่อจะท่องส่งข่าวสารติดต่อกับคนพื้นเมืองในลักษณะการประนีประนอมความเชื่อ
ระหว่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว พวกมิชชันนารีจึงมีส่วนสนับสนุนช่วยเหลือรวบรวม วิเคราะห์
ข้อมูลทางด้านความเชื่อและภาษาด้วย

การเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาชนพื้นเมืองในระยะแรก ได้มีการหยิบยกประเด็นเกี่ยวกับ
ความแตกต่างระหว่างมนุษยชาติพันธุ์ต่าง ๆ ขึ้นมาอภิปราย ทำให้มีรายงานการวิจัยใหม่ ๆ เกิดขึ้น
เป็นผลการศึกษาที่ทำให้เกิดแนวความคิดและทฤษฎีขึ้น ความคิดแบบเก่ายังคงมีความเห็น่า มนุษย์
ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ยุคสังคมบุพกาล หรือสังคมป่าที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่นนอกยุโรป เกิดจาก
พระผู้สร้าง พระเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์ทุกชีวิต การที่มนุษย์เผ่าพันธุ์อื่นมีร่างกายผิดแปลกแตกต่าง
กับชาวยุโรป ตลอดจนมีประเพณีการดำรงชีวิตแตกต่างกันไปด้วย เนื่องจากผลของการเปลี่ยนแปลง
แปลงแบบดอยหลัง เข้าคลองที่เกิดขึ้นในจักรวาลจากสถานภาพสูงสุดแบบอารยธรรม ซึ่งครั้งหนึ่งเชื่อ
ว่าเป็นลักษณะร่วมกันของมนุษยชาติ จนเกิดความเสื่อมแบบดอยหลัง เข้าคลองในที่สุด ความเสื่อม
ของวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นได้กับมนุษย์ทุกกลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว พบว่ามนุษย์คนเผ่าดั้งเดิมใน
สังคมป่ามีความเสื่อมแบบดอยหลัง เข้าคลองมากกว่าชาวยุโรป ตัวอย่างเช่น การศึกษาโดยวิธี
สังเกตการณ์ความแตกต่างระหว่างศาสนาของชาวยุโรปกับศาสนาของคนเผ่าดั้งเดิม สรุปได้ว่า
คนเผ่าดั้งเดิม มีความเสื่อมศรัทธา และความเชื่อมั่นที่พระผู้เป็นเจ้าตรง ประทานให้กับมวลมนุษย์
แต่เดิม ความเชื่อมั่นศรัทธาที่จะดำเนินตามพระผู้เป็นเจ้ายังคงมีหลงเหลืออยู่บ้าง ถึงแม้ปรากฏ
เห็นได้จากศาสนาของมนุษย์เผ่าดั้งเดิมที่สุด

ในช่วงเวลาดังกล่าว ปรากฏจากกลุ่มนักสำรวจเจ้าหน้าที่อาณานิคม และมิชชันนารี
ได้สรุปผลการศึกษาวัฒนธรรมของมนุษย์ชนเผ่าดั้งเดิมที่ได้พบเห็น และศึกษาแตกต่างกันมาก
โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างแนวความคิดแบบเก่า และแบบใหม่ ในที่สุดก็เกิดมีทฤษฎีหลาย
ทฤษฎี อธิบายจุดกำเนิด และวิวัฒนาการของมนุษย์แตกต่างกันไป

แนวความคิดหนึ่งที่มีความแตกต่างกับแนวความคิดเก่า คือ แนวความคิดตามทฤษฎีความเสื่อมทางวัฒนธรรม (Theory of cultural decline) เป็นแนวความคิดหนึ่งที่มีอธิบายและแปลความหมายสังคมเมืองว่ามีความเสื่อม แทนที่จะกล่าวถึงสังคมป่า (savagery) ว่าเป็นผลจากความเสื่อมแบบถอยหลังเข้าคลอง ความเชื่อที่ว่าสังคมดั้งเดิมมีคุณธรรมบางประการสูงกว่า เป็นปรัชญาความเชื่อแบบเก่าตามแนวความคิดของเทกนิทส์ ที่เคยกล่าวยกย่องชาวเยอรมันในสมัยอาณาจักรโรมัน รวมทั้งความเชื่อที่ว่าครั้งหนึ่งมนุษย์เคยดำรงชีวิตและมีประสบการณ์ในยุคทอง ยุคทองเป็นยุคโบราณที่มีปรากฏในคัมภีร์ไบเบิล และเทพนิยายของชาวกรีก ในช่วงระยะเวลายุคสำรวจค้นคว้ามีแนวความคิดที่ว่า สังคมดั้งเดิมมีคุณลักษณะเหนือกว่าสังคมเมืองอารยธรรม ซึ่งเป็นความคิดที่มีรายละเอียดคล้ายคลึงสอดคล้องกับความคิดเกี่ยวกับความดีในสังคมดั้งเดิมและลัทธิความเชื่อในศาสนาคริสต์ เรื่องสวนของเอเดน รวมทั้งความเชื่อเกี่ยวกับยุคทองในเทพนิยายกรีก เป็นแนวความคิดที่พัฒนาควบคู่กับปรัชญาที่ว่า ครั้งหนึ่งบรรพบุรุษของมนุษย์ยุคอารยธรรมเคยมีชีวิตอยู่ในสังคมดั้งเดิมมาก่อน แนวความคิดเก่าอีกแนวความคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในขณะนั้นคือ ความเชื่อที่ว่า วิถีชีวิตในสังคมดั้งเดิมมีลักษณะดีกว่าหมายความว่า สังคมอารยธรรมเป็นผลมาจากขบวนการถอยหลังเข้าคลองของวัฒนธรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ของมนุษย์ จากจุดกำเนิดในรัฐธรรมชาติ (Natural state) ในระยะต่อมาเรียกว่ากลุ่มแนวความคิดแบบผู้ตั้งถิ่นฐาน (The noble Savage) ตัวอย่างเช่น แนวความคิดของ Dryden จากผลงานชื่อ Conquest of Granada แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติ ถึงแม้ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นหลายรูปแบบ และประสบการณ์หลายระดับ ความคิดแบบผู้ตั้งถิ่นฐานยังคงมีอิทธิพลต่อปรัชญายุโรปหลายศตวรรษ

ทฤษฎีความเสื่อมแบบถอยหลังเข้าคลอง มีหลักความคิดที่สำคัญ คือ ความสามารถประเมินวัฒนธรรมได้จากมาตรฐานค่านิยม (Standard of value) บางประการ ตามแนว

ความคิดทฤษฎีแบบเก่า ถึงแม้จะเห็นว่ามนุษย์ในสังคมดั้งเดิมเป็นมนุษย์ที่บริสุทธิ์ มีความซื่อสัตย์จริงใจ แต่ก็ยังมีความเห็นว่า สังคมยุคดั้งเดิมมีความคิดหรือคุณธรรมน้อยกว่าสังคมเมืองยุคอารยธรรม ส่วนแนวความคิดแบบผู้ตั้งเดิมมีความเห็นตรงกันข้าม คือ เห็นว่าคนในสังคมดั้งเดิมมีคุณธรรมกว่าคนในสังคมเมืองยุคอารยธรรมเมื่อแนวความคิดเก่าที่สำคัญหมคืออิทธิพลไป ทำให้เกิดความสงสัย และมีการอภิปรายถกเถียงประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์สูงสุด อันมีมาตรฐานศีลธรรม หรือจริยธรรม ประการเดียวในกลุ่มนักคิดชาวยุโรป เป้าหมายการอภิปรายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาที่ว่า ไม่เพียงแต่มนุษย์ยังมีความแตกต่างกันอย่างกว้างขวาง นักปรัชญาบางคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเขียนชาวฝรั่งเศส ชื่อ มงแตง (Montaigne 1533-1592) ได้แสดงความสงสัยว่า เป็นไปได้เพียงใดที่จะตัดสินระบบหนึ่งว่า ระบบใดระบบหนึ่งเพียงระบบเดียวมีความถูกต้องเพียง ธรรมสูงสุดเป็นสากล ถ้ามีความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นนี้ มาตรฐานค่านิยมจะมีประโยชน์สูงสุด เฉพาะกับมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมที่ตนอาศัยอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อาจจะไม่ถูกต้องนักที่จะสรุปว่าวัฒนธรรมใดก็ดียิ่งหรือมีลักษณะเด่นกว่าอีกวัฒนธรรมหนึ่ง นั้นหมายความว่าไม่ควรสรุปว่า วัฒนธรรมใดถอยหลังเข้าคลอง หรือมีลักษณะวิวัฒนาการก้าวหน้าไป

แนวความคิดที่ว่ามาตรฐานค่านิยมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมบุคคล ต่อมาเรียกว่า กลุ่มวัฒนธรรมสัมพันธ์ (Cultural relativism) เหมือนกับแนวความคิดแบบกลุ่มผู้ตั้งเดิม กลุ่มวัฒนธรรมสัมพันธ์ยังคงมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของนักปรัชญาตะวันตกที่มีชื่อเสียงหลายกลุ่มและหลายระดั้ต่อมาอีกนานหลายศตวรรษ

ทั้งความเชื่อแบบวัฒนธรรมสัมพันธ์ และความคิดแบบผู้ตั้งเดิม ยังคงเป็นความคิดของนักปรัชญากลุ่มน้อย นักคิดชาวยุโรปบางคนมีแนวโน้มที่จะเลิกสนใจศึกษาค้นคว้าเพื่อตัดสินปัญหา ค่านิยม หรือศึกษาสังคมดั้งเดิมอย่างสังเกตเห็นได้ชัด ความรู้สึกที่มีต่อคนดั้งเดิมในขณะนั้นมีลักษณะเป็นความรู้สึกทางลบมากที่สุด ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 นักปรัชญาชาวอังกฤษชื่อ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes 1588-1679) ได้แสดงความเห็นสรุปชีวิตของคนสังคมดั้งเดิมว่า มีลักษณะ

โลกเดียว ยากจน หยามคาย ทุราย และขาดแคลน นักคิดคนอื่น ๆ ถึงกับไม่ยอมรับว่าคนเผ่าดั้งเดิม
มีศาสนาอย่างแท้จริง เป็นว่าคนเผ่าดั้งเดิมไม่มีภาษา หรือแม้แต่ไม่มีความสามารถที่จะใช้เหตุผล
ถึงแม้ว่าจะมีการปฏิเสธไม่ยอมรับคนดั้งเดิม แต่ก็ยังมีการหยาบยกประเด็นต่าง ๆ

มาอธิบายแนวความคิดแบบเก่า ตามแนวความเชื่อในคริสต์ศาสนา มนุษย์ทุกคนเกิดจากมนุษย์คู่แรก
คู่เดียวกันของโลก ดังนั้นมนุษย์จึงมีส่วนในเอกภาพที่สำคัญร่วมกัน เรียกว่าลักษณะรูปแบบวิวัฒนาการ
สายเดี่ยว (Monogenism) มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีจุดกำเนิดร่วมกัน กลุ่มนักคิดที่อยู่ฝ่ายตรง
ข้ามปฏิเสธที่จะยอมรับความเป็นมนุษย์ และมีบรรพบุรุษร่วมกันกับคนดั้งเดิม กลุ่มนี้คัดค้านความคิด
แบบวิวัฒนาการสายเดี่ยว กลุ่มที่คัดค้านยังยืนยันว่าความแตกต่างระหว่างมนุษย์เป็นข้อเท็จจริงพื้นฐาน
ที่สำคัญที่สุด

ความเชื่อที่ว่าความแตกต่างของมนุษย์ เป็นข้อเท็จจริงพื้นฐานอันสำคัญยิ่ง ทำให้เกิด
แนวความคิดตรงข้ามกับความเชื่อแบบวิวัฒนาการสายเดี่ยว นอกจากนั้นยังคัดค้านความเชื่อตามหลัก
ของคริสต์ศาสนา โดยแสดงความคิดโต้แย้งว่า มนุษย์มีชาติพันธุ์แตกต่างมากมายเกินไป จนไม่
สามารถอธิบายว่าเป็นผลจากขบวนการเปลี่ยนแปลงใด ๆ โดยเฉพาะหรือไม่สามารถสรุปว่า ขบวนการ
การโถมตีพิชิตโดยตรงของจุดกำเนิดของมนุษย์ที่คล้ายคลึงกันภายในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ที่มนุษย์
มีชีวิตและอาศัยอยู่บนโลกนี้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง (นักทฤษฎีเหล่านี้ให้เหตุผลไม่แจ่มชัดนัก เมื่ออธิบาย
ความแตกต่างของมนุษย์ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏมีชีวิตอยู่บนโลก ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์
ความแตกต่าง เชื้อชาติมนุษย์ได้โดยเพียงแต่ใช้ข้อมูลสมมุติฐานที่คลุมเครือ อธิบายจุดกำเนิดจุดเดียว
ร่วมกันของมนุษย์ชาติ) ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า มนุษย์เผ่าพันธุ์ต่าง ๆ มีจุดกำเนิดขึ้นโดยเฉพาะแยก
ออกจากกันในหลายภูมิภาคที่แตกต่างกันทั่วโลก นั่นคือ นักวิชาการกลุ่มนี้สรุปได้ว่าจุดกำเนิดของมนุษย์
เกิดจากหลายจุดศูนย์กลางในโลก เรียกว่าวิวัฒนาการหลายสาย (Polygenism) ยกตัวอย่าง
เช่น คนอเมริกันอินเดียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มนุษย์ที่แตกต่างจากคนยุโรป เนื่องจากมีจุดกำเนิดแตกต่าง
กัน คนอเมริกันอินเดียนเป็นคนโลกใหม่ มีจุดกำเนิดและอาศัยอยู่ในทวีปอเมริกาตั้งแต่แรก

เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จะเห็นว่านักคิดกลุ่มวิวัฒนาการสายเคียวต้องเผชิญหน้ากับประเด็นปัญหาเพื่ออธิบายความแตกต่างระหว่างมนุษย์ชาติพันธุ์ต่าง ๆ และอธิบายปัญหาความแตกต่างของมนุษย์กันอื่นที่ปรากฏเห็นได้ ถ้ามีข้อสมมุติฐานว่ามนุษย์จะไม่มี ความแตกต่างจากจุกก่าเนค ก็เริ่มของมนุษย์ กลุ่มนักคิดวิวัฒนาการสายเคียวก็จำต้องถูกบังคับให้สรุปว่า ธรรมชาติของมนุษย์มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงแบบผ่าเหล่าผิดแปลกไปจากรูปแบบเดิม และจะต้องเสนอข้อคิดเห็นอธิบายต่อไปว่า การเปลี่ยนแปลงจำต้องเกิดขึ้น คำอธิบายจะต้องออกมาในลักษณะที่ว่า การเปลี่ยนแปลงของมนุษย์จะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม และถ้าหากมนุษย์ชาติพันธุ์ใดเพิ่งอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในใหม่ในช่วงระยะเวลาหลังจากจุกก่าเนคของมนุษย์ครั้งแรกในโลก นักคิดกลุ่มวิวัฒนาการสายเคียว จะต้องศึกษาค้นคว้าเพื่ออธิบายว่า กลุ่มมนุษย์เหล่านั้นอพยพมาจากจุกก่าเนคครั้งแรกในโลกเมื่อใด สถานที่อันเป็นจุกก่าเนคจะต้องเป็นแหล่งที่พิสูจน์และยอมรับแล้วว่าเป็นจุกก่าเนคของมนุษย์ยุคแรก ในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 16 ท่อนัน ผลงานที่สนับสนุนแนวความคิดแบบเก่า พยายามแสดงให้เห็นว่าคนอเมริกันอื่นเคยสืบเชื้อสายมาจากคนโลกเก่า (Old World) เช่นเดียวกับคนเผ่าทั้งเคิมในอิสราเอล เป็นกลุ่มคนที่อพยพไปยังโลกใหม่ ผู้ศึกษาวิจัยพยายามศึกษาค้นคว้าวิวัฒนาการของคนโลกเก่าและคนโลกใหม่ที่คล้ายคลึงกันอย่างละเอียดถี่ถ้วน ยิ่งถ่วงนั้นยังพยายามอธิบายความแตกต่างของมนุษย์ทุกชาติพันธุ์ในโลก ตามแนวความคิดของกลุ่มวิวัฒนาการสายเคียว โดยสรุปว่าการเปลี่ยนแปลงเริ่มเกิดขึ้นเมื่อ 6,000 ปี หรือมากกว่านั้น นับตั้งแต่มีพระเจ้าสร้างขึ้นมา

ข้อโต้แย้งระหว่างนักคิดกลุ่มวิวัฒนาการสายเคียว กับนักคิดกลุ่มวิวัฒนาการหลายสาย มีต่อเนื่องมาจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้มีการสรุปผลการอภิปรายมาเป็นแนวความคิดหลายประการ บางประเด็นก็อภิปรายกันจนหาข้อยุติได้ บางประเด็นก็ไม่มีผู้สนใจจะอภิปรายต่อไป แนวความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงยุคการสำรวจค้นคว้า นี้แรงผลักดันหลอหลอมแนวความคิดหลายประการเข้าด้วยกัน จนสามารถหาข้อยุติบางประการร่วมกันได้ ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีความเสื่อมแบบถอยหลัง เข้าคลองของอารยธรรม เป็นแนวความคิดที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับความคิดแบบเก่า เนื่องจากความคิด

แบบเก่าเห็นว่า สังคมยุคดั้งเดิมเป็นเงื่อนไขที่เกิดจากผลของความเสื่อมแบบถอยหลังเข้าคลอง
 แนวความคิดของทั้งสองกลุ่มจะมีลักษณะตรงกันข้าม แต่ก็มีความเห็นร่วมกันว่า สังคมยุคดั้งเดิม
 เป็นสังคมยุคแรกที่พบอยู่ทั่วไปในทุกภูมิภาคของโลก สังคมยุคดั้งเดิมเป็นขบวนการขั้นแรกทำให้
 เกิดขบวนการขั้นต่อไป ตามทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรมแบบก้าวหน้า จนนำไปสู่สังคมยุคอารยธรรม
 ในที่สุด ทั้งสองทฤษฎีคือทฤษฎีความเสื่อมแบบถอยหลังเข้าคลองของอารยธรรมและทฤษฎีวิวัฒนาการ
 วัฒนธรรมแบบก้าวหน้า มีแนวความคิดคล้ายคลึงกันคือ เห็นว่าสังคมยุคดั้งเดิม เป็นจุดเริ่มต้นของ
 สังคมเมืองยุคอารยธรรม สิ่งที่เป็นอย่างโต้แย้งกันคือ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมความดีของ
 อารยธรรมและการดำรงชีวิตในสังคมบุพกาล

ตามแนวความคิดข้างต้น ความเชื่อในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการตอนต้น สรุปว่ากรีซและ
 โรม สมัยโบราณเป็นยุคที่มีคุณค่าสูงกว่า เป็นตัวอย่างของขบวนการถอยหลังเข้าคลอง ช่วงระยะ
 เวลาคริสต์ศตวรรษที่ 16 นักวิชาการบางคนได้เสนอข้อคิดเห็นว่า อารยธรรมสมัยใหม่มีคุณค่า
 เหนือกว่าอารยธรรมโบราณ สิ่งนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าได้มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงความคิด
 ไปในทางก้าวหน้าระยะยาวในประวัติศาสตร์ของยุโรป ข้อคิดเห็นนี้อาจจะสนับสนุนแนวความคิด
 เท่าที่ว่า ในระยะแรกมนุษย์มีชีวิตรอยู่ในสังคมดั้งเดิม โดยอ้างถึงหลักฐานอ้างอิงจากการแปล
 ความหมายประวัติศาสตร์ยุโรปเป็นประการแรก แนวความคิดการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวหน้ามี
 ลักษณะเป็นสากลสามารถอธิบายประวัติศาสตร์ของมวลมนุษย์ได้ทั้งหมด

ขั้นแรกของขบวนการศึกษาวิจัย ตามแนวความคิดนี้ คือ การจำแนกวัฒนธรรมร่วมสมัย
 ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามระดับความคล้ายคลึงกับอารยธรรมยุโรป หลักเกณฑ์การจำแนกดังกล่าว
 อาจจะเป็นหลักเกณฑ์ที่ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร แต่ก็สามารถจำแนกวัฒนธรรมตามหลักเกณฑ์กว้าง ๆ คือ

1. วัฒนธรรมสังคมเมืองหรืออารยธรรม (Civilization)
2. วัฒนธรรมยุคสังคมป่า (Barbarism)
3. วัฒนธรรมยุคสังคมป่า (Savagery)

ตามลักษณะการแบ่งวัฒนธรรมออกเป็นยุคต่าง ๆ วัฒนธรรมสังคมบ้านเป็นวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมยุคสังคมเมืองมากกว่าวัฒนธรรมยุคสังคมป่า ตรงกันข้ามวัฒนธรรมยุคสังคมป่ามีการดำรงชีวิตคล้ายกับสังคมของสัตว์ (Animal-like) ที่อาจมีส่วนคล้ายคลึงกับสังคมมนุษย์อยู่มาก ถ้าจะเปรียบเทียบความสัมพันธ์ตามความหมายทางชีวภาพลูกโซ่ชีวิต หมายความว่าสังคมป่ายุคดั้งเดิม เป็นสังคมของสัตว์ชั้นสูงสุด หรือเป็นสังคมมนุษย์ระดับขั้นต่ำที่สุด สายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันคือ ความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์ชั้นสูง กับวัฒนธรรมยุคสังคมบ้าน

การจัดจำแนกสังคมและวัฒนธรรมออกเป็นประเภทต่าง ๆ ไม่ได้เกิดจากการศึกษาความแตกต่างของมนุษย์ชาติพันธุ์ต่าง ๆ อย่างมีระบบที่แท้จริง ไม่ได้นำเอาชีวิตการศึกษาตามนิเวศวิทยาที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลา หรือประวัติศาสตร์มาใช้อธิบาย เพียงแต่นำเอาแนวความคิดตามแบบวิวัฒนาการก้าวหน้ามาอธิบายประวัติศาสตร์มนุษย์ชาติทั้งหมด อย่างไรก็ตามรูปแบบความแตกต่างของวัฒนธรรมจะมีขั้นตอนแตกต่างกันตามขบวนการที่มีลักษณะเป็นสากล เป็นไปในแนวเดียวกับวิวัฒนาการวัฒนธรรมแบบก้าวหน้า ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมในสังคมดั้งเดิมเป็นขั้นวิวัฒนาการชั้นสูงกว่าสัตว์ แต่มีระดับต่ำกว่าวัฒนธรรมยุคสังคมบ้าน สามารถสรุปได้ว่า สังคมป่าในยุคบุพกาลเป็นสังคมยุคแรกของวิวัฒนาการทางวัฒนธรรม สังคมบ้านเป็นสังคมระดับกลาง หรือเป็นวิวัฒนาการขั้นที่สอง สังคมเมืองอารยธรรมเป็นสังคมที่อยู่ระดับสูงสุด เป็นวิวัฒนาการระดับที่สาม

การศึกษาโดยใช้การสังเกตการณ์สังคมในปัจจุบันที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสังคมป่าและสังคมบ้าน รวมทั้งสังคมมนุษย์ที่มีอธิบายถึงไว้ในคัมภีร์ไบเบิล และในหลักฐานทางโบราณคดียุคคลาสสิก ผลการศึกษาสนับสนุนรูปแบบวิวัฒนาการตามลักษณะดังกล่าวข้างต้นด้วย ตัวอย่างเช่นพวกมิชชันนารีพยายามอธิบายโดยอ้างข้อสังเกตว่า วัฒนธรรมบางอย่างที่ศึกษาค้นพบได้จากคนดั้งเดิมเผ่าอเมริกันอินเดียนมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเพณีโบราณที่มีระบุไว้ในคัมภีร์ การเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังทางประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายวัฒนธรรมโบราณ จะทำให้ทราบปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายในสังคม และจะสามารถอธิบายวัฒนธรรมของพวกอินเดียนได้ ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ว่าวัฒนธรรม

ของชนกลุ่มน้อยบางสังคมในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยที่เป็นบรรพบุรุษของสังคมใดสังคมหนึ่ง เช่น สังคมยุโรป วิธีการดังกล่าวจะสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ในอดีตของประวัติศาสตร์ยุโรป โดยใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบสังคมชนกลุ่มน้อยปัจจุบันที่คล้ายคลึงกับสังคมป่าและสังคมบ้านในประวัติศาสตร์ยุโรป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง มนุษย์ชนเผ่าดั้งเดิมที่ยังดำรงชีวิตอยู่ในระดับสังคมป่าและสังคมบ้าน ซึ่งยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบันนี้มีความเป็นอยู่คล้ายคลึงกับบรรพบุรุษของคนยุโรปสมัยใหม่ ดังนั้นการศึกษาวัฒนธรรมของชนเผ่าดั้งเดิมจะทำให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูลเพื่ออธิบายสังคมยุคแรกในขบวนการพัฒนาอารยธรรมยุโรปได้ ถึงแม้ว่าจะไม่มีหลักฐานบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม วัฒนธรรมของพวกอินเดียที่คณะมิชชันนารีศึกษาไว้ อาจจะไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในระยะแรกเลย ก็สามารถสรุปได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของบรรพบุรุษชาวยุโรปปัจจุบันเคยปฏิบัติมาก่อน

สามารถสรุปได้ว่า แนวความคิดเก่าที่อธิบายวิวัฒนาการวัฒนธรรมแบบก้าวหน้าสามารถผสมผสานความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการสังคมยุโรปได้ แนวความคิดอื่น ๆ เช่น แนวความคิดเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยในสังคมอื่น ๆ รวมทั้งรายงานข้อมูลใหม่ ๆ เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะเป็นแนวความคิดที่แตกต่างกับแนวความคิดเก่าขมูบาง ผลการศึกษาเพื่ออธิบายจุดกำเนิดและวิวัฒนาการความแตกต่างของวัฒนธรรมมนุษย์กลายเป็นแนวความคิดที่สำคัญประการหนึ่งในประวัติศาสตร์ความคิดทางมานุษยวิทยา

คริสต์ศตวรรษที่ 18

แนวความคิดทางมานุษยวิทยาสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดในยุคนิโอมิธรรม (The Enlightenment) ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ฝรั่งเศส อังกฤษ และรวมทั้งยุโรปทั้งหมด ยุคนิโอมิธรรมมีลักษณะเด่นแตกต่างกับยุคอื่น ๆ คือ เน้นการศึกษาทางโลกมากที่สุด

นอกจากนี้ยังเน้นความเชื่อที่มีลักษณะเป็นเหตุผลนิยม (Rationalism) รวมทั้งให้ความสำคัญทางด้านการค้นคว้าอธิบายอย่างเสรี วิธีการดังกล่าวทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าในสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ทำให้เกิดแนวทางการศึกษาที่มีลักษณะเกี่ยวเนื่องกัน ถ้ามีความเชื่อที่จะใช้หลักการเหตุผลและประสบการณ์แบบเดียวกัน

ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีผู้อยอมรับแนวความคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการวัฒนธรรมแบบก้าวหน้ามากขึ้น แต่ก็ยังมีนักวิชาการบางคนมีความเชื่อแบบถอยหลังเข้าคลอง ความเชื่อที่ว่าอารยธรรมเกิดจากคุณธรรมของมนุษย์ เป็นคุณธรรมที่ได้รับจากประสบการณ์ตามธรรมชาติ แนวความคิดนี้ผู้อยอมรับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และได้รับการสนับสนุนจากนักปรัชญาในสมัยนั้นมาก นักปรัชญายุคเก่าเห็นว่าความเชื่อเกี่ยวกับความเสื่อมแบบถอยหลังเข้าคลองของสังคมดั้งเดิม ยังคงเป็นแนวความคิดที่สามารถตอบปัญหาความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของมนุษย์ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้

ทฤษฎีความเสื่อมแบบถอยหลังเข้าคลองของสังคมยุคดั้งเดิม ยังคงมีบทบาทสำคัญ ผู้ที่สนับสนุนแนวความคิดนี้คือแลฟิโท (Joseph-Francois Lafitau 1681-1746) แลฟิโทเป็นมิชชันนารีที่ศึกษาความเชื่อ และสถานต่าง ๆ ในกลุ่มพวกอินเดียนเผ่าอิโรกีส (Iroquois) ในแคนาดา ผลงานที่สำคัญของแลฟิโท คือ Customs of American Savage compared with Those of Earliest Times พิมพ์ในปี ค.ศ. 1724 เป็นผลงานที่สำคัญมาก โดยเฉพาะในบทที่อธิบายวัฒนธรรมของพวกอิโรกีสเป็นผลงานที่มีประโยชน์ต่อนักมานุษยวิทยาปัจจุบันมาก

ผลงานของแลฟิโทมีความสำคัญ เนื่องจากได้เสนอทฤษฎีและระเบียบวิธีศึกษาประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ในฐานะที่เป็นมิชชันนารี แลฟิโทจึงมีความเชื่อตามทฤษฎีวิวัฒนาการสายเดียว นอกจากนี้ยังได้เสนอความคิดเห็นว่า คนอเมริกันอินเดียนเป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากโลกเก่า คือทวีปยุโรป เอเชีย แอฟริกาและออสเตรเลีย นอกจากนี้ยังพยายามสรุปความคิดว่า ได้ค้นพบหลักฐานเกี่ยวกับจุดกำเนิดของคนโลกเก่า โดยเสนอผลการศึกษาว่าพวกอิโรกีสใช้สุนัขไฟที่มีลักษณะคล้ายกับมนุษย์ที่อาศัยในเอเชีย

แลฟิโทมีความเห็นว่า ในช่วงที่การอพยพขาดหายไป พร้อมกับมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขึ้นในขณะเดียวกัน เป็นช่วงที่มนุษย์มีการติดต่อสื่อสารกับพระเจ้าโดยตรง ทั้งนี้เนื่อง

.....
เนื่องจากผู้อพยพได้ย้ายถิ่นฐานไปพบกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป เมื่อมนุษย์พบกับความ
โดดเดี่ยว ทำให้มีแนวโน้มที่จะล้มเหลวการอันเป็นประวัติศาสตร์ เกี่ยวเนื่องกันเมื่อกาลเวลาผ่าน
เลยไป

อย่างไรก็ตาม ความเชื่อแบบดอยหลัง เขาคลอง ยังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะอธิบาย
ลักษณะวัฒนธรรมบางประการได้ เช่น ไม่สามารถอธิบายว่า ทำไมพวกอินเดียนจึงยังคงรักษาอารย
ธรรมระดับสูงที่ได้รับจากบรรพบุรุษได้ไม่เสื่อมหายไป แลพิทอพยายามค้นหาเอกสารเพื่ออธิบาย
ประวัติการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบวัฒนธรรมของพวกอินเดียนกับมนุษย์ยุค
โบราณ ที่เคยมีชีวิตแควอาศัยอยู่ในโลกเก่า ศึกษาเปรียบเทียบกับเอกสารยุคโบราณที่บรรยายความรู้
เกี่ยวกับมนุษย์สมัยก่อนไว้ ความคล้ายคลึงกันสามารถศึกษาเปรียบเทียบได้จากคนเผ่าดั้งเดิมที่มีชีวิต
อยู่ในปัจจุบัน เพื่อสามารถเข้าใจคนยุคดั้งเดิมที่เคยมีชีวิตอยู่ในโลก

วิธีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบที่แลพิทอใช้ มีผู้สนใจนำไปใช้ศึกษามานานกว่า
ศตวรรษ วิธีการศึกษาแบบนี้เป็นประโยชน์สำหรับศึกษาขอมมุขฐานที่ว่า วัฒนธรรมสังคมร่วมสมัย
กับสังคมดั้งเดิม อาจจะแสดงให้เห็นขั้นตอนวิวัฒนาการขั้นแรกในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมยุโรปได้
สามารถเอาแนวความคิดดังกล่าวมาใช้ศึกษากับกลุ่มนักคิดทฤษฎีความเสื่อมแบบดอยหลัง เขาคลอง
และกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการแบบก้าวหน้า แลพิทอใช้วิธีการจำแนกความแตกต่าง และการเปรียบเทียบ
ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป และยังใช้วิธีการนี้ศึกษาผสมผสานกับข้อมูลภาคสนามจากการ
ศึกษาสังคมมนุษย์ชนกลุ่มน้อยเผ่าดั้งเดิมอีกด้วย

ถึงแม้ผลงานของแลพิทอจะได้รับการยอมรับ และประสบความสำเร็จอยู่บ้าง แต่ผล
งานก็ไม่มีควมสัมพันธ์โดยตรงกับนักคิดชั้นนำในยุคภูมิธรรม แนวความคิดและนักปรัชญายุคคริสต์
ศตวรรษที่ 18 โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลจากแลพิทอ พัฒนาแนวความคิดของตนไปกับปรัชญาสังคม
ที่เน้นปรัชญาทางโลก แนวความคิดนี้ได้พัฒนาอย่างกว้างขวางในยุคภูมิธรรมอีกประการหนึ่งคือ ใน
สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 มักจะเป็นการศึกษาข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลง
แบบก้าวหน้าในประวัติศาสตร์ยุโรป

ในยุคนี้ ทฤษฎีบางทฤษฎีได้รับอิทธิพลจากผลการศึกษาข้อมูลที่อธิบายมนุษย์ในสังคมอื่น ๆ
กลุ่มคนเหล่านี้อาศัยอยู่ในที่อื่น ๆ ไม่ได้อาศัยอยู่ในทวีปยุโรป ทฤษฎีเหล่านี้กลายเป็นพื้นฐานแนวความคิด

และมีบทบาทที่สำคัญสำหรับนักมานุษยวิทยา เพื่อศึกษามนุษย์กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั่วโลกในระยะ
ต่อมา

นักคิดส่วนใหญ่ในยุคภูมิวิกรม เชื่อว่าโดยเนื้อแท้แล้วบรรพชนชาติของมนุษย์เป็นแบบเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักคิดเหล่านี้มีความเห็นว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะหาเหตุผล นอก
จากนี้ยังได้เน้นแนวความคิดที่ว่า ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมและทางสังคม เป็นขบวนการที่เกิด
ตามธรรมชาติ หมายความว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง
เหตุและผล (Cause -and - effect relationships) ของสรรพสิ่ง นั่นคือ สามารถ
นำเอาผลการศึกษาร่วมประกอบในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมาสรุปกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่ออธิบาย
วิวัฒนาการวัฒนธรรมได้

นักปรัชญาแต่ละคนมีบทบาทที่จะศึกษา วิวัฒนาการวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไป โดย
ทั่วไปแล้วมักจะนำเอาแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากปรัชญายุโรปมาตั้งข้อสมมุติฐานว่า ในระยะ
แรกสภาพสังคมมนุษย์เป็นสังคมดั้งเดิม จากยุคนี้วัฒนธรรมค่อยเริ่มวิวัฒนาการก้าวหน้าเป็นอารยธรรม
แบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละเล็กละน้อย มนุษยชาติแต่ละเผ่าพันธุ์มีการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวหน้า ในระดับ
แตกต่างกัน รูปแบบวัฒนธรรมที่มีลักษณะก้าวหน้าที่สุดคืออารยธรรมแบบยุโรป ความแตกต่าง
ระหว่างวัฒนธรรมร่วมสมัยจะแสดงให้เห็นระดับวิวัฒนาการระดับต่าง ๆ เพื่อจำลองภาพขั้นพัฒนาการ
ของมวลมนุษยชาติทั้งปวง และสามารถนำเอาแนวความคิดนี้มาอธิบายพัฒนาการของสังคมใดสังคม
หนึ่ง โดยเฉพาะได้ เช่นอธิบายพัฒนาการของสังคมยุโรปเป็นต้น ผลงานนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับ
ผลงานของแลฟิโธ และผลงานของนักทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรมในยุคภูมิวิกรม มีความเห็นว่าการ
ศึกษาสังคมมนุษย์ดั้งเดิมที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน จะทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานเพื่อจะอธิบายวิวัฒนาการ
สังคมยุโรปขั้นแรกได้

นักมานุษยวิทยาไม่ควรนำเอาปัจจัยทางด้านเชื้อชาติขึ้นมากล่าวอ้าง เพื่ออธิบายสาเหตุ
ที่ทำให้มนุษย์บางสังคมมีความเจริญก้าวหน้ากว่ามนุษย์อีกสังคมหนึ่ง นักมานุษยวิทยาน่าจะเพียงแต่

สรุปกลไกสำคัญของวิวัฒนาการแบบก้าวหน้า เช่น การประดิษฐ์คิดค้นจากแนวความคิดของมนุษย์แต่ละกลุ่ม พฤติกรรม กิจกรรมและระบบสังคมที่มีเหตุผล กล่าวอีกนัยหนึ่ง ระดับความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมของมนุษย์แต่ละสังคม ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของระบบความคิด และความสามารถที่จะใช้เหตุผล สังคมยุโรปมีความก้าวหน้ามากที่สุด ไม่ใช่เพราะสังคมยุโรปมีลักษณะเด่นเหนือสังคมอื่น แต่เป็นเพราะระบบความคิดของคนยุโรปมีเหตุผล และสอดคล้องกับกฎธรรมชาติมากกว่า จุดมุ่งหมายประการสำคัญของแนวความคิดนี้ คือ วิวัฒนาการวัฒนธรรมโดยทั่วไปมีลักษณะก้าวหน้า มนุษย์จะมีวิถีความคิดและพฤติกรรมที่มีเหตุผลเพิ่มมากขึ้น

ทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรม นำเอาวิธีการจัดจำแนกประเภทวัฒนธรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ มาใช้ โดยนำเอาลำดับเวลาตามศักราชมาดัดแปลง เพื่อจัดลำดับขั้นวิวัฒนาการวัฒนธรรม วิธีการดังกล่าวมานี้มีบทบาทสำคัญทำให้เกิดทฤษฎีวิวัฒนาการชีวภาพ โดยการจัดจำแนกสัตว์ และพืช ตามลำดับสายวิวัฒนาการ ในที่สุดระบบดังกล่าวกลายเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์วิวัฒนาการ อย่างไรก็ตามจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 จึงมีผู้ยอมรับแนวความคิดทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรมกันมากขึ้น นับว่าเป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร ส่วนแนวความคิดวิวัฒนาการทางชีวภาพหรืออินทรีย์ ยังมีผู้ยอมรับในกรอบวงจำกัด จึงสามารถสรุปได้ว่า ความคิดตามทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรมไม่ได้เกิดขึ้นโดยการดัดแปลงแนวความคิดตามทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีวภาพ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวัฒนธรรมแต่ประการใดเลย

แนวความคิดกลุ่ม "ลูกโซ่ของชีวิตอันยิ่งใหญ่" ทำให้มีการจัดโครงข่ายลำดับวิวัฒนาการชีวภาพโดยทั่วไป ซึ่งนักชีววิทยาในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ส่วนใหญ่สามารถจำแนกประเภทสัตว์และพืช การจัดจำแนกสิ่งมีชีวิตเป็นกลุ่ม และประเภทตามลำดับตำแหน่งที่เหมาะสมในสายโซ่สิ่งมีชีวิต เป็นผลงานหลักของนักชีววิทยา หลักการสำคัญสำหรับการจัดจำแนกสิ่งมีชีวิตออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดำเนินตามแนวความคิดนักปรัชญากรีกเก่า โดยยึดหลักข้อเท็จจริงที่ว่า ทฤษฎีวิวัฒนาการชีวภาพยังไม่มีคุณสมบัติ จนกว่าจะสามารถจัดประเภทสิ่งมีชีวิตตามรูปแบบที่แตกต่างกัน เป็น

ระบบที่ทุกคนสามารถเข้าใจและพอใจร่วมกัน

นักธรรมชาติวิทยาชาวสวีเดน ลินนาอุส (Carolus Linnaeus 1707-1778) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด ในการจัดระบบเพื่อจำแนกประเภทสิ่งมีชีวิต ตามความแตกต่างทางชีวภาพ ลินนาอุสพิมพ์ผลงานชื่อ Systema Naturae ในปี ค.ศ. 1735 เป็นผลงานที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกับนักวิชาการรุ่นก่อน เช่น ความพยายามที่จะแสดงให้เห็นระบบของสัตว์และพืชตาม ธรรมชาติ รวมทั้งได้จำแนกสิ่งมีชีวิตตามชั้นตอนสายวิวัฒนาการ วิธีการดังกล่าวทำโดยสร้างลำดับ ชั้นวิวัฒนาการ มาจัดจำแนกประเภทสิ่งมีชีวิตแบบต่าง ๆ เป็นวิธีการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกัน แนวความคิดของลินนาอุสสามารถนำไปอธิบายจัดจำแนกประเภทสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ ด้วย โดยใช้ วิธีการแสดงอัตราความคล้ายคลึงกัน (Degree of similarity) เปรียบเทียบสิ่งมีชีวิต ประเภทต่าง ๆ แต่วิธีการนี้ยังมีข้อบกพร่องอยู่บาง

ลินนาอุสไม่สนใจจะสนับสนุน แนวความคิดตามทฤษฎีที่ว่า สิ่งมีชีวิตทั้งหลายต้องมีการ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตามข้อเท็จจริงแล้วในช่วงระยะแรก ลินนาอุสทำงานร่วมกับนักชีววิทยา เป็นกลุ่มที่มีแนวความคิดว่า สิ่งมีชีวิตทั้งหลายมีลักษณะคงที่ตายตัว มีความแตกต่างตามสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติ ข้อเสียภัยเกียรติภูมิของลินนาอุสส่วนใหญ่ มีผู้นำไปอ้างว่าลินนาอุสมีความเชื่อตามกลุ่มนัก ชีววิทยาค้างกล่าวขวางทนควย ตามข้อเท็จจริงแล้วในระยะหลังลินนาอุสเองก็ยังสงสัยความเชื่อ ค้างกล่าวอยู่บ้าง แต่ลินนาอุสเองก็ไม่ไปปฏิเสธแนวความคิดนี้ กระนั้นก็ตามการจำแนกประเภท สิ่งมีชีวิตตามระดับความคล้ายคลึงกันนี้แสดงให้เห็นว่า ลินนาอุสไม่สนับสนุนทฤษฎีที่อธิบายความ สัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับบรรพบุรุษของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น

อนกเหนือไปกว่านั้น ลินนาอุสได้รวมเอามนุษย์เข้าไปในระบบการจำแนกประเภท สิ่งมีชีวิตทั้งหมด นับเป็นผลงานชิ้นแรกตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 เมื่อประมาณ 400 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ ที่มีการจัดมนุษย์เข้าไปในลำดับสายวิวัฒนาการสิ่งมีชีวิตลำดับหนึ่ง ทอจากนั้นก็เป็ลินนาอุสที่ได้เสนอ ความคิดเห็นเกี่ยวกับมนุษย์ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยศึกษาทางคำจุกจุกกำเนิดชนนาการ และลำดับที่ ของมนุษย์ในระบบธรรมชาติ

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 นักธรรมชาติศึกษาส่วนใหญ่มีความเชื่อแบบทฤษฎีวิวัฒนาการ สายเดียว ข้อโต้แย้งระหว่างนักทฤษฎีวิวัฒนาการสายเดียวกับนักวิวัฒนาการหลายสาย ยังคงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษามาก ประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งคือ วิธีการที่จะจำแนกความแตกต่างระหว่างมนุษย์ ลินนาอุสได้เสนอการจัดจำแนกประเภทมนุษย์ด้วยกัน แต่วิธีการดังกล่าวยังไม่เป็นวิธีการที่น่าพอใจนัก เพราะลินนาอุสได้แยกประเภทกลุ่มมนุษย์บางพวกออกเป็นประเภทหนึ่งต่างหาก เช่น มนุษย์ป่า (wild men) และมนุษย์ประเภทกึ่งลิงในนิทานจำพวกมนุษย์ที่มีหาง เป็นต้น ข้อโต้แย้งข้อเขียนของลินนาอุสในบทความดังกล่าว แสดงให้เห็นความต้องการที่จะแก้ไขปรับปรุงความคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์รวมทั้งวิธีการนำเสนอข้อสันนิษฐานว่าเชื่อถือได้ เพื่อนำไปอธิบายความแตกต่างทางชีวภาพของมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บุคคลที่พยายามเสนอความคิด เพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการ กับข้อมูลเดียวกับมนุษย์ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น คือ นักธรรมชาติวิทยาชาวเยอรมัน ชื่อบลูเมนบาช (Johann Blumenbach 1752-1840) บลูเมนบาชได้เสนอการจัดจำแนกความแตกต่างของมนุษย์ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในผลงานนี้แสดงให้เห็นวิธีการศึกษาวิจัยจากกำเนิด และความแตกต่างของมนุษย์ได้ดีกว่าผลงานอื่น ๆ

บลูเมนบาชเสนอให้ศึกษามนุษย์ในฐานะเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะ ประกอบด้วยมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อม และสภาพภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะแตกต่างกัน 5 ประเภท คือ

1. พวกมองโกลีเยนหรือสีเหลือง (Mongolian or yellow)
2. พวกอเมริกัน หรือสีแดง (American or red)
3. พวกคอเคเซียน หรือสีขาว (Caucasian or white)
4. พวกมาลายัน หรือสีน้ำตาล (Malayan or brown)
5. พวกเอธิโอเปีย หรือสีดำ (Ethiopian or black)

นอกจากจะจำแนกความแตกต่างทางด้านสีผิวแล้ว ยังได้แยกความแตกต่างของมนุษย์ โดยเน้นการศึกษาความแตกต่างพื้นฐานทางกายภาพอื่น ๆ อีกด้วย เช่น รูปแบบของเส้นผม และ โครงสร้างกระดูกโหลศีรษะ เป็นต้น

เนื่องจากบลูเมนบาซเห็นว่าพวกคอคเคเซียนเป็นมนุษย์ที่มีรูปแบบพัฒนาการสูงสุด บลูเมนบาซจึงสรุปว่าพวกคอคเคเซียนต้องเป็นมนุษย์ชาติพันธุ์แรกที่พระเจ้าสร้างขึ้นมา มนุษย์เผ่าพันธุ์อื่น ๆ ทั้งหมดในโลกเกิดจากมนุษย์คอคเคเซียน ซึ่งเป็นจุดกำเนิดที่พระเจ้าสร้างไว้ การที่มนุษย์มีความแตกต่างกันเพราะเกิดจากการถอยหลังเข้าคลอง รวมทั้งอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วย แนวความคิดของบลูเมนบาซก็เหมือนกับนักธรรมชาติวิทยาส่วนใหญ่ในยุคนี้ เห็นว่าข้อเท็จจริงก็คือ มนุษย์เพิ่งมีชีวิตอยู่เพียงไม่กี่พันปีที่ผ่านมา หมายความว่ามนุษย์ยุคแรกกับมนุษย์ยุคปัจจุบันไม่มีความแตกต่างทางกายภาพมากนัก มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบดั้งเดิมได้ บลูเมนบาซไม่เชื่อว่าสภาพแวดล้อมจะมีอิทธิพลทำให้มนุษย์มีชาติพันธุ์แตกต่างกันจนทำให้มนุษย์เผ่าพันธุ์หนึ่งมีลักษณะเด่นกว่ามนุษย์เผ่าพันธุ์อื่น รวมทั้งอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชาติพันธุ์มนุษย์ด้วยกัน

ทฤษฎีของบลูเมนบาซ และกลุ่มนักคิดทฤษฎีวิวัฒนาการสายเคี้ยว เสนอความคิดเพื่ออธิบายความแตกต่างทางเชื้อชาติของมนุษย์ โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพจากรูปแบบที่เป็นจุดกำเนิดดั้งเดิม นักทฤษฎีวิวัฒนาการสายเคี้ยวไม่สนใจแนวความคิดที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นกลุ่มที่เริ่มก่อตัวขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 นักทฤษฎีวิวัฒนาการหลายสายก็มีข้อสมมุติฐานว่า ความแตกต่างหลากหลายเป็นปัจจัยเกี่ยวกับจุดกำเนิดของมนุษย์

ความคิดของนักทฤษฎีวิวัฒนาการสายเคี้ยว ไม่ได้เพียงแต่สนใจศึกษาความคิดเกี่ยวกับความคงที่ของสิ่งมีชีวิต จนทำให้ดูเหมือนว่าแนวความคิดนี้มีเหตุผลน้อยเกินไป นักธรรมชาติวิทยาหลายคนในกลุ่มนี้ ได้ศึกษาสังเกตการเปลี่ยนแปลงระหว่างสิ่งมีชีวิตที่เป็นพืชและสัตว์ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงระหว่างวงรูกพอ แม และลูกที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด นักวิชาการบางคนก็เริ่มสนใจศึกษาประเด็นที่ว่า สิ่งมีชีวิตรวมทั้งมนุษย์มีชีวิตร้อยมานานกว่า 2,000 - 3,000 ปี และยอมรับว่าข้อมูลเกี่ยวกับซากพืชและสัตว์ จะเป็นหลักฐานทำให้สามารถศึกษาสิ่งมีชีวิตรูปแบบต่าง ๆ ในสมัยโบราณ นักธรรมชาติวิทยาที่มีชื่อเสียงหลายคนไม่สนใจทัศนะที่ว่า จุดกำเนิดของโลกมีองค์ประกอบ

ทางธรรมชาติหลายประการ ในที่สุดก็สรุปผลการศึกษาจากการสังเกตการณ์ว่า สิ่งมีชีวิตจะพัฒนา
รูปแบบขึ้นมาใหม่ให้มีคุณสมบัติยิ่งใหญ่ เพื่อสามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้ในโลกนี้ทั้งหมด และจะนำไปสู่
บทสรุปที่ว่า สิ่งมีชีวิตต้องมีการดิ้นรนต่อสู้เพื่อมีชีวิตรอด เป็นขบวนการที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ มีลักษณะ
เป็นวงจรเกี่ยวเนื่องไม่สิ้นสุด

พัฒนาการแนวความคิดทั้งหมดนี้มีแนวโน้มจะคัดค้านโต้แย้งแนวความคิดเดิมที่ว่า
สรรพสิ่งทั้งหลายที่แน่นอน โดยการจัดลำดับสิ่งมีชีวิตว่าเป็นลูกโซ่มีชีวิตที่เกิดจากพระผู้เป็นเจ้า
ตามข้อเท็จจริงแล้ว นักธรรมชาติวิทยาหลายคนยังคงยอมรับแนวความคิดแบบเก่า ๆ แต่เมื่อก้าว
เข้าสู่ยุคคริสต์ศตวรรษที่ 19 นักวิชาการทั้งหลายก็เริ่มยอมรับหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับผลการศึกษา
การเปลี่ยนแปลงของอินทรีย์ที่พบมากขึ้น

บรรณานุกรม

- Brece, Gerald. History of Anthropology. Minneapolis, Minnesota : Burgess Publishing Company. 1973.
- Daniel, Glyn. The Idea of Prehistory. Cleveland and New York : World Publishing Company, 1973.
- Eiseley, Loren. Darwin's Century : Evolution and the Men Who Discovered It Garden City, N.Y. : Doubleday and Company, 1961.
- Ember, Carol R., and Ember, Melvin. Cultural Anthropology. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, Inc., 1981.
- Fenton, William N. "J-F. Lafitau (1681 - 1746), Precursor of Scientific Anthre-pology." Southwestern Journal of Anthropology. 25 : 173 - 187.
- Riedl, John. The Human Portrait : Introduction to Cultural Anthropology. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1981.
- Greene, John C. The Death of Adam : Evolution and Its Impact on Western Thought. New York : New American Library, 1961.
- Harris, Marvin. The Rise of Anthropological Theory : A History of Theories of Culture. New York : Thomal Y. Crewell Company, 1968.
- Hodgen, Margaret T. Early Anthropology in the Sixteenth and Seventeenth Centuries. Philadelphia : University of Pennsylvania

เกร็ดความรู้จาก The Oxford Companion to American History*

สุวิมล ศวีชญญา** เรียบเรียง

สหรัฐอเมริกา (United States of America)

คำว่า United States ใช้เป็นทางการและใช้เป็นครั้งแรกในคำประกาศ
อิสรภาพอเมริกันใน ค.ศ. 1776 โดยใช้แทนคำว่า United Colonies

ส่วนวลี United States of America นั้น รัฐสภาสหรัฐเคยใช้ว่า United
States of North America ต่อมาได้ตัดคำว่า North ออกเสีย จึงเหลือ United
States of America

วอชิงตัน ดี.ซี. (Washington, District of Columbia)

วอชิงตัน ดี.ซี. ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำโปโตแมค ห่างจากเมืองบัลติมอร์*** ไปทางตะวันตก
เฉียงใต้ 40 ไมล์ เป็นที่ทำการถาวรของรัฐบาล ตั้งแต่ ค.ศ. 1800 เป็นเมืองหลวงแห่งแรก

---

* ผู้เขียนคือ Thomas H. Johnson

** อาจารย์ภาคประวัติศาสตร์

*** บัลติมอร์ อยู่ในแมลรัฐแมรีแลนด์ เป็นเมืองที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ ปัจจุบันบัลติมอร์
เป็นเมืองท่าสำคัญของสหรัฐอเมริกา

ในโลกที่มีการวางแผนล่วงหน้าและก่อสร้างโดยมีจุดมุ่งหมายอันชัดเจนที่จะทำให้เป็นเมืองหลวง
ระหว่าง ค.ศ. 1790 - 1791 รัฐสภาได้ออกกฎหมายจัดตั้งเมืองหลวงบนเนื้อที่ 70 ตารางไมล์
ประธานาธิบดีจอร์จ วอชิงตัน เป็นผู้เลือกสรรทำเลสำหรับตั้งเมืองหลวง ที่ดินชิ้นนี้เดิมเป็นของ
มลรัฐแมริแลนด์และมลรัฐเวอร์จิเนีย

การปกครองของวอชิงตันอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารอันประกอบด้วย
ค้ายเจ้าหน้าที่ 3 คน ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานาธิบดี ประชากรในเมืองนี้ไม่มีสิทธิมีเสียงใน
การปกครองท้องถิ่นและไม่มีตัวแทนไปนั่งในรัฐสภา เพิ่งจะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี
และรองประธานาธิบดี เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตราที่ 23 ใน ค.ศ. 1961
นี้เอง

ผู้ออกแบบก่อสร้างเมืองหลวงของสหรัฐคือวิศวกรชาวฝรั่งเศส ชื่อ ปีแอร์ ลองฟองต์*
(Pierre L'Entant) การก่อสร้างทำเนียบขาวได้เริ่มเมื่อ ค.ศ. 1792 ส่วนเมืองหลวง
นั้นได้สร้างในปีต่อมา ประธานาธิบดีจอห์น เจฟเฟอร์สัน เป็นประธานาธิบดีคนแรกที่ได้กระทำพิธี
ปฏิญาณตนเข้าดำรงตำแหน่งที่วอชิงตันเมื่อวันที่ 4 มีนาคม ค.ศ. 1801

* วิศวกร ปีแอร์ ลองฟองต์ (ค.ศ. 1754 - 1825) มีผลงานดีเด่นหลายอย่าง เคยออกแบบ
ตกแต่งห้องประชุมของรัฐบาลสหรัฐที่นิวยอร์ก (ในเวลานั้นนิวยอร์กเป็นเมืองหลวงชั่วคราว)
ประธานาธิบดีวอชิงตันได้ขอให้ ลองฟองต์ ออกแบบเมืองหลวงที่จะสร้างขึ้นที่ฝั่งแม่น้ำโปโตแมค
เขาได้ทำคามบัญชาของประธานาธิบดีวอชิงตันด้วยการนำสถาปัตยกรรมของโรม พระราชวัง -
แวร์ซายส์และนครลอนดอนมาผสมผสานกัน แต่การสร้างเมืองหลวงต้องใช้งบประมาณมากเกินไป
ที่รัฐสภาจะจัดสรรให้ได้ ประธานาธิบดีวอชิงตันจึงต้องยกเลิกโครงการนี้ด้วยความผิดหวังยิ่ง
อีกหลายปีต่อมาและหลังจากที่ลองฟองต์ได้ถึงแก่กรรมไปนานแล้ว รัฐสภาจึงได้สร้างเมืองหลวง
ตามแบบแผนของลองฟองต์ ในค.ศ. 1909 ศพของเขาได้รับเกียรติให้นำไปฝังไว้ ณ สุสาน
อาร์ลิงตัน อันเป็นสุสานของชาติ

ในสงคราม ค.ศ. 1812* กองทหารอังกฤษบุกเข้ายึดและทำลายวอชิงตันที่กรุงรัฐสภา และทำเนียบขาวถูกเผาจนสิ้น** ระหว่างสงครามกลางเมือง (ค.ศ. 1861 - 1865) รัฐบาลต้องจึกกำลังป้องกันรักษาเมืองหลวงอย่างมั่นคงแข็งแรง เพราะกลุ่มรัฐภาคีที่ประกาศแยกตัวออกจากสหภาพไปก่อตั้งประเทศใหม่ได้ประกาศสัญญาว่าจะยึดเมืองหลวงให้ได้ อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ปรากฏว่าสามารถกระทำได้

ก่อน ค.ศ. 1870 วอชิงตันถูกปล่อยให้เป็นที่ว่างตามยถากรรม ถนนหนทางเต็มไปด้วยโคลนตม ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 นั้นเอง รัฐบาลก็ได้หันมาเอาใจใส่เรื่องนี้อย่างฉับพลัน การก่อสร้างและพัฒนาเมืองหลวงเป็นไปตามที่วิศวกรลงฟองคักกำหนดไว้ ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่ได้รับความสนใจ

นอกจากจะเป็นที่ตั้งที่ทำการรัฐบาลกลางแล้ววอชิงตันยังเป็นศูนย์รวมความรู้สาขาต่าง ๆ อีกด้วย มีพิพิธภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง อนุสาวรีย์ หอสมุดคองเกรส หอสมุดโพลเกอร์ สถาบันสมิธโซเนียน และมหาวิทยาลัยอีก 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ (ก่อตั้งเมื่อ ค.ศ. 1791) มหาวิทยาลัยจอร์จวอชิงตัน (ค.ศ. 1821) มหาวิทยาลัยโฮเวิร์ด (ค.ศ. 1867) มหาวิทยาลัยคาทอลิก (ค.ศ. 1887) และมหาวิทยาลัยอเมริกัน (ค.ศ. 1893)

* สงคราม ค.ศ. 1812 เป็นสงครามระหว่างสหรัฐและอังกฤษ สหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายประกาศสงครามกับอังกฤษเพราะอังกฤษถือสิทธิเข้าตรวจค้นเรืออเมริกันและจับลูกเรืออเมริกันไปเป็นกะลาสีเรืออังกฤษ สงครามดำเนินอยู่ 2 ปี ทั้งสองฝ่ายต่างเบื่อกัน สงครามจึงยุติสงครามด้วยสนธิสัญญาสงบศึก ผลของสงคราม ค.ศ. 1812 มีความสำคัญบางประการ กล่าวคือ หลังสงครามครั้งนี้แล้ว อังกฤษและสหรัฐไม่เคยกระทำสงครามต่อกันอีกเลย สงครามครั้งนี้ก่อให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมในหมู่ชาวอเมริกันและเพลงชาติอเมริกันที่ได้เกิดขึ้นในครั้งนี้นักประวัติศาสตร์บางท่านกล่าวว่าสงคราม ค.ศ. 1812 เป็นสงครามอภิสภาพครั้งที่ 2 ของสหรัฐอเมริกา

** ระหว่างสงคราม ค.ศ. 1812 กองทหารอเมริกันยกกำลังขึ้นไปทำลายสถานที่ราชการที่เมืองยอร์ก (ปัจจุบันคือโอทรอนโท) ในแคนาดา เพื่อเป็นการแก้แค้น กองทัพอังกฤษจึงเผาที่กรุงรัฐสภาและทำเนียบขาวในกรุงวอชิงตัน

ทำเนียบขาว (White House)

ใน ค.ศ. 1902 รัฐสภาได้กำหนดให้เรียกบ้านประจำตำแหน่งประธานาธิบดีอย่างเป็นทางการว่าทำเนียบขาว (ก่อนหน้านี้เนมานักจะเป็นสีขาว แต่ก็เรียกกันหลายอย่าง เช่น พระราชวังประธานาธิบดี บ้านประธานาธิบดี คลุทาสันนิหาร เป็นต้น) ที่กั้นมีเนื้อที่ทั้งหมด 18 เอเคอร์ อยู่ห่างจากเมืองหลวง $1\frac{1}{2}$ ไมล์ ทั้งนี้เพื่อให้มีระยะทางห่างพอสำหรับจัดรัฐพิธีต่าง ๆ เป็นที่ทำการหลังแรกที่สร้างขึ้นที่วอชิงตัน สถาปนิกทำเนียบขาวคือ เจมส์ โอบาน (James Hoban) ประธานาธิบดีคนแรกที่ได้เข้าไปอยู่ในทำเนียบขาว ใน ค.ศ. 1800 คือ ประธานาธิบดีจอห์น อัดัมส์ พร้อมทั้ง อิมิเกล ภริยา ระหว่างสงครามปี 1812 ทำเนียบขาวถูกทหารอังกฤษเผา โอบานได้สร้างขึ้นใหม่จนแล้วเสร็จใน ค.ศ. 1817 โดยรักษาเค้าโครงเดิมที่ลองฟองต์เคยออกแบบไว้

ใน ค.ศ. 1902 ภายในตัวตึกมีการสร้างและตกแต่งใหม่ ใน ค.ศ. 1948 วิศวกรพบว่าทำเนียบขาวไม่มีความปลอดภัยเพียงพอ จึงต้องรื้อถอนภายในของตัวตึกอีกครั้งหนึ่ง แล้วก่อสร้างขึ้นใหม่ งานนี้เสร็จเรียบร้อยใน ค.ศ. 1952

เพลงชาติอเมริกัน

เพลงชาติอเมริกันมีชื่อว่า เคอะ สตาร์-สแปงเกิลด์ แบนเนอร์ (The Star-Spangled Banner) ผู้แต่งคือ ฟรานซิส สก็อต คีย์ (Francis Scott Key) เขาแต่งเพลงนี้ขึ้นระหว่างและภายหลังที่กองเรืออังกฤษระดมยิงป้อมแมคเฮนรีใกล้เมืองบัลติมอร์ ในวันที่ 13 - 14 กันยายน ค.ศ. 1814* แต่อังกฤษไม่อาจยึดป้อมแมคเฮนรีได้ คีย์แต่งเฉพาะ

* เป็นเหตุการณ์ตอนหนึ่งของสงคราม ค.ศ. 1812 หลังจากจุกไฟเผาที่รัฐสภาและทำเนียบขาวแล้ว กองเรืออังกฤษก็พยายามยึดป้อมแมคเฮนรี แต่ประสบความล้มเหลว ฟรานซิส สก็อต คีย์ ทนายความหนุ่มแห่งวอชิงตันได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แลกเปลี่ยนเชลย ขณะที่อยู่บนเรือรบอังกฤษเพื่อทำหน้าที่ในเวลาเช้าครู่ เขาเห็นธงประจำชาติโบกสลับไปมาจึงเกิดแรงบันดาลใจจนถึงกับแต่งร้อยกรองขึ้นบทหนึ่งมีชื่อว่า เคอะ สตาร์-สแปงเกิลด์ แบนเนอร์

เนื้อเพลง ส่วนทำนองเพลงนั้นเขาใช้ทำนองของเพลง "Anaeroen in Heaven" ซึ่งเป็นเพลงที่นิยมร้องกันในวงสุรา

เดอะ สตาร์-สแปงเกิลด์ แบนเนอร์ กลายเป็นเพลงชาติอย่างไม่เป็นทางการหลังสงครามสเปน-อเมริกัน* ใน ค.ศ. 1916 ประธานาธิบดีวิลสันมีบัญชาให้นำเพลงนี้มาบรรเลงในกิจกรรมทหาร และใน ค.ศ. 1931 รัฐสภาได้ประกาศอย่างเป็นทางการให้เพลงนี้เป็นเพลงชาติอเมริกัน

แยงกี้ (Yankee)

คำนี้จะมีที่มาอย่างไรไม่ทราบแน่ชัด ครั้งแรกนั้นใช้เรียกชาวกิจซที่อพยพมายังโลกใหม่ในคริสต์ศตวรรษที่ 17** ต่อมาในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 คำนี้เป็นสมญาของชาวอาณานิคม

* สงครามสเปน-อเมริกัน ค.ศ. 1898 สงครามครั้งนี้สหรัฐเป็นฝ่ายมีชัยอย่างง่ายดาย สหรัฐได้ยึดครองคิวบา เกาะเปอร์โตริโก เกาะกวมและหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ผลของสงครามครั้งนี้ทำให้สหรัฐก้าวขึ้นสู่ความเป็นมหาอำนาจอย่างสมบูรณ์

** อาณานิคมที่สำคัญที่สุดของกิจซคือเกาะแมนฮัตตัน ต่อมาชาวกิจซต้องสูญเสียอาณานิคมทั้งหมดให้แก่อังกฤษ อังกฤษแบ่งดินแดนที่ได้มาออกเป็น 2 ส่วน ปัจจุบันคือมลรัฐนิวยอร์กและมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ส่วนเกาะแมนฮัตตันนั้นเป็นที่ตั้งของนครนิวยอร์ก

ของอังกฤษในภาคนิวอิงแลนด์ ในสมัยสงครามอิสรภาพ (ค.ศ. 1775 - 1781) ชาวอาณานิคม ทั้ง 13 แห่งเรียกตัวเองว่าแยงกี้ด้วยอารมณ์ขันและด้วยความภาคภูมิใจ ซึ่งตรงกันข้ามกับอังกฤษ ที่เรียกด้วยความดูหมิ่นเหยียดหยาม ในระหว่างสงครามกลางเมือง (ค.ศ. 1861 - 1865) กลุ่มรัฐภาคใต้ประกาศแยกตัวออกจากสหภาพเรียกทหารภาคเหนืออย่างเหยียดหยันว่าคนขายแยงกี้ หากเป็นการแสดงบนเวทีแล้ว ตัวละครที่แสดงเป็นแยงกี้จะแต่งตัวด้วยผ้าที่ ทอเองเป็นคนมีอารมณ์ขัน มีความเฉลียวฉลาดและพูดเสียงกึ่งแหลมตามแบบของชาวนิวอิงแลนด์ ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ชาวยุโรปเรียกคนอเมริกันทั้งหลายว่ามิตร

อิงเคิล แซม

เป็นชื่อเล่นของชาวอเมริกันหรือรัฐบาลอเมริกันที่รู้จักกันแพร่หลาย เกิดขึ้นเป็น ครั้งแรกระหว่างสงคราม ค.ศ. 1812 พวกที่ต่อต้านสงครามครั้งนี้ (ชาวอเมริกันในภาคนิวอิงแลนด์) เรียกเหล่าทหารด้วยความรู้เกียรติว่าอิงเคิล แซม ชื่อนี้มาจากตัวอักษร ที่ปรากฏอยู่บน เครื่องแบบและตามสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เป็นสมบัติของรัฐบาล

รูปการ์ตูนอิงเคิล แซม เป็นชายร่างสูง สวมกางเกงที่มีลายยาวเป็นทาง สวมเสื้อ แจ็กเก็ตที่มีรูปดาวและสวมหมวกทรงสูงที่มีรูปดาวและลายเป็นทาง

ผู้คนที่อาศัยอยู่ในภาคนิวอิงแลนด์เป็นผู้สืบเชื้อสายอังกฤษ เป็นผู้ที่มีความอคทน ขยัน รักอิสระ เฉลียวฉลาด ภูมิใจในบรรพบุรุษของตน ประนามการใช้เวลาโดยเปล่าประโยชน์ เช่น การ ร้องรำทำเพลงพวกนี้ได้รับยกย่องว่าเมล็ดพันธุ์ที่ดีที่คัดเลือกแล้ว

นิวอิงแลนด์ประกอบด้วยรัฐต่าง ๆ ที่อยู่ทางเหนือของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ สหรัฐอเมริกา ได้แก่ เมน นิวแฮมป์ไชร์ เวอร์มอนต์ แมสซาชูเซตส์ โรดไอแลนด์ และคอนเนคติกัต

บุคคลที่เรียกดินแดนที่ประกอบด้วยรัฐต่าง ๆ กังกล่าวข้างต้นว่า นิวอิงแลนด์คือ รอยเอกจอห์น สมิธ

ผู้ที่นำการแต่งกายชุดนี้ออกเผยแพร่จนเป็นที่คุ้นตากันทั่วไป ได้แก่ ตัวละครตัวหนึ่ง คือ นายพันแจ๊ค คาวนิง พอคาร์เวแยงก์ ผู้เขียนนวนิยายเรื่องนี้เป็นนักหนังสือพิมพ์รัฐเมน ชื่อ ซีบา สมิธ (Seba Smith) (ค.ศ. 1792 - 1868)

คำ อังเคิล แซม ได้รับบรรจุไว้ในพจนานุกรมอเมริกันก่อนเกิดสงครามกลางเมือง (ค.ศ. 1861 - 1865) โดยหมายถึง ชาวอเมริกันหรือรัฐบาลอเมริกัน

วันขอบคุณพระเจ้า (Thanksgiving Day)

ผู้ริเริ่มประเพณี คือ พวกพิลกริมซึ่งได้รับเกียรติว่าเป็นผู้ก่อตั้งอาณานิคมพลีมัธ* ภายหลังจากเก็บเกี่ยวครั้งแรก (จะตรงกับวันที่เท่าใดไม่ปรากฏ เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1621) พวกพิลกริมได้จัดงานเลี้ยงฉลองเพื่อขอบคุณพระเจ้าที่ประทานชีวิตให้พวกเขาอยู่รอดได้ ในระยะแรก ๆ นั้นประเพณีวันขอบคุณพระเจ้าเป็นเรื่องของแต่ละท้องถิ่นและจัดให้มีขึ้นอย่างประปราย จนกระทั่ง ค.ศ. 1863 ประธานาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น ได้ประกาศรับประเพณีอย่างเป็นทางการ หลังจากนั้นวันขอบคุณเจ้า้มนักจะจัดกันในวันพฤหัสบดีสุดท้ายของเดือนพฤศจิกายน ต่อมาใน ค.ศ. 1941 รัฐสภาจึงได้มีมติให้กำหนดวันพฤหัสบดีที่ 4 ของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นวันขอบคุณพระเจ้า

*อาณานิคมพลีมัธ จัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1620 ทอมารวมกับอาณานิคมแมสซาชูเซตส์

